Ez a szám 12 oldal. Ez a szám 12 oldal.

A BEVÁNDORLÓ

MEGJELEN MINDEN KEDDEN ÉS PÉNTEKEN. Szerkeszti: SINGER MIHÁLY. MAI SZÁMUNK 5 CENT.

VI. Évfolyam. 63. szám. NEW YORK, N. Y., PASSAIC, N. J., PITTSBURG, Pa., CHICAGO, Ill., PÉNTEK, 1909. AUGUSZTUS 6-án. VI. Year. No. 63.

A FŐTISZTIKAR GYÜLÉSE.

MIKÉPP KÉPVISELNEK NYOLCZEZER VERHOVAY EGYLETBELI TAGOT.

A Verhovay-Egylet főtisztikara megtartotta vasárnap, augusztus elsején gyülését. Megigérte volt ez a főtisztikar az ő hivatalos lapjában ismételve, hogy a főgyülésen tisztázni fog mindent, s hogy törvényt fog ülni azok felett, akik **„rágalmazni"** és ezzel a Verhovay-Egylet hanyatlását előidézni merték.

Nyilván a Bevándorló-t, illetve engem, ennek szerkesztőjét értette a Verhovay-egyletnek annyira érdemes főtisztikara, mert én meritettem kötelességem tudásából azt a bátorságot, hogy az egylet nyolczezer tagja érdekeinek képviseletére és megvédésére megválasztott főtisztikarral szemben e lapom hasábjain szót emeljek a nyolczezer magyar munkás mellett. Én meritettem kötelességem tudásából azt a bátorságot, hogy e lapom hasábjain ismételve kijelentsem, hogy **Kövér Sándor ur, akit zsarolás és pénzkicsikarás czimén vád alá helyeztek és csakis kezesség mellett hagytak meg szabadlábon, mindaddig nem maradhat meg mint főelnök egy nyolczezer magyar munkásból álló testület élén, mig ezen vád alól végleg nem tisztázta magát.** Én meritettem kötelességem tudásából azt a bátorságot, hogy e lapom hasábjain ismételve rámutassak arra, **hogy a Verhovay-Egyletnek mindaddig egyetlen centje sincsen, amig a főpénztárnok a saját nevén kezeli a pénzt s hogy az a tengernyi pénz kell, hogy az egyletnek hozzon kamatokat, nem pedig Bolla Gábor főpénztárnoknak.**

Megtartották tehát a gyülést és megtörténtek johnstowni tudósitónk hiradása szerint a következők:

Nem tagadhatták le, hogy Kövér Sándor főelnök zsarolás és pénzkicsikarás czimén vád alá van helyezve, de kimondta az „érdemes" főtisztikar egyhangulag, hogy:

a vád oly csekély és alaptalan, amely egyáltalán nem gátolja Kövért a főelnökség gyakorlásában s igy Kövérnek bizalom szavaztassék.

Ime nyolczezer magyar munkás, azok az emberek, akiket vezetésekre azért választottatok meg, mivel azt reméltétek tőlük, hogy nemcsak anyagi, de erkölcsi érdekeiteket is hüségesen fogják képviselni, hivatalosan kijelentik, hogy **jelentéktelen** dolog az, hogy főelnöktöket a büntető bíróság zsarolás és pénzkicsikarás miatt vád alá helyezte. Hát ennélfogva a főtisztikar szemében csak az méltatlan nyolczezer magyar vezetésére, aki az édesanyját meggyilkolta? Most már nemcsak Kövér Sándor, de az egész főtisztikar méltatlan a tisztségére, mert akikből annyira kihalt az erkölcsi érzék, hogy **ilyen vádat jelentéktelennek** mondanak, azokra nemcsak nyolczezer becsületes magyar munkásembernek, de még egy fegyenczneknek erkölcsi képviseletét sem merném bizni.

De a főtisztikar azt is mondja, hogy a Kövér Sándor ellen emelt vád **alaptalan.** Ezt én is remélem. **De ennek kimondására sem én nem vagyok illetékes, sem a főtisztikar, hanem egyesegyedül a büntető** bíróság, amelynek szine előtt ez a piszkos, a Verhovay-Egylet erkölcsi értékét mélyen sujtó bünügy tárgyaltatni fog.

A fiókok tehát büszkék lehetnek főelnökükre és főtisztikarukra.

Arra a vádra nézve, **hogy Bolla Gábor főpénztárnok a saját nevén kezelte az egylet vagyonát s az e vagyon után járó kamatokat nem juttatta az egylet pénztárába,** a főtisztikar azzal felelt, hogy **most** már az egylet nevén van a pénz. Ezzel tehát beismerte, hogy azelőtt **nem** volt. A kamatokról szó sem esett. Hadd gazdagodjék Bolla Gábor.

Beigazolódott tehát mindaz, amit én e helyütt irtam. Beigazolódott, hogy **Kövér Sándor** főelnök zsarolás czimén vád alatt van és beigazolódott, hogy Bolla Gábor **eddig** az egylet vagyonát mint saját magánvagyonát kezelte és a saját maga javára gyümölcsöztette. **S a főtisztikar az egész teljében ezt jóváhagyta.**

Ilyen főtisztikart egy hatalmas egylet élén megtürni nem szabad. A fiókok, a melyek tagjaik anyagi érdekét és becsületét szivükön hordják, **követeljék egy rendkivüli közgyülésnek sürgős egybehivását s azon a főgyülésen választszanak oly tisztikart, mely minden tekintetben méltó nyolczezer ember vezetésére.**

Történt a főgyülésen még valami. **Kizárták az egylet kebeléből Perényi Bélát, azt a Perényi Bélát,** aki elsőnek mutatott rá arra, hogy az egylet vagyona veszélyben van s akinek erélyes közbelépése nélkül a Verhovay-Egylet pénze még ma is Bolla Gábor magánvagyona volna.

Perényi Béla a főtisztikar ez önkényes és jogsulatlan eljárása ellen valószinüleg fog orvoslást keresni és találni. De nem ez a főkérdés. A főkérdés az, vajjon a Verhovay-Egylet tagjai eltürik-e egy méltatlan főtisztikar e brutális erőszakoskodását.

Singer Mihály.

Fontos döntés.

A konzulátus mint magyarországi örökösök képviselője.

A new yorki hagyatéki bíróságnál Cohalan biró a magyarokra nézve felette fontos határozatot hozott Nagy Sándor honfitársunk ügyéből kifolyólag.

Nagy Sándor, aki amerikai polgár lett s éveken át mint városi mérnök müködött, 1907-ben meghalt s jelentékeny vagyont hagyott maga után. Az örökösök legtöbbje, közöttük kiskoruak is, Magyarországon él.

Az elhunytnak New Yorkban élő Lajos testvérét nevezték ki a hagyaték adminisztrátorává. A bíróság előtt leszámolt s már kifizetni akarta az egyes örökösöknek a jutalékukat, amikor váratlan nehézségekkel találta magát szembesitve. A bíróságnak előbbi döntései szerint ugyanis az örökösöknek jogi képviselőikkel itt kellett volna megjelenni és a kiskoruak pénzét azután az itteni városi kamarásnál helyezték volna el. Ez természetesen sok költségbe és még nagyobb fáradságba került volna.

Cukor Mór magyar ügyvéd, aki Nagy Lajos adminisztrátort képviseli, ez ügyben Nuber főkonzullal értekezett és ez értekezés alapján a hagyatéki bíróság előtt kifejtette, hogy az eddigi gyakorlat tarthatatlan, mert az Egyesült Államok és Ausztria-Magyarország között 1870-ben létesült szerződés értelmében a főkonzulnak nemcsak joga van a külföldön élő örökösöket képviselni, de ezek javára minden további felhatalmazás nélkül a pénzt is felveheti. A biró magáévá tette Cukor ügyvéd érvelését s igy ezentul a felek sok fáradságtól és költségektől lesznek megkimélve, mert a főkonzul minden egyes esetben felveheti a nekik jutó örökségeket.

Roosevelt beszél.

Lakoma a messze Afrikában.

Az észak-afrikai brit gyarmatok kormányzója bankettet rendezett Roosevelt volt elnök és fia, Kermit tiszteletére Nairobi-ban, Észak-Afrikában. A banketten mintegy 175 vendég volt jelen. Az üdvözlő-beszédekre Roosevelt a következőleg válaszolt:

„Ezt az alkalmat arra óhajtom felhasználni, hogy megköszönjem Észak-Afrika népének szives vendégszeretetét. Igen kellemes időket töltöttem itt. Rendkivül érdekel ez az ország és azon alkalmak, melyeket fehér embereknek nyujt a letelepedésre. Nagy kiterjedésü, kulturális müvelésre alkalmas földet láttam, mely valamikor egy boldog nép otthona lesz. De fontos, hogy településül megfelelő emberanyagot nyerjenek. Törekedni kell arra, hogy ne spekulánsok, hanem otthont kereső, komoly emberek jőjjenek ide, akik ebből a földből egy ujabb hatalmas országot teremtenek a fehér emberek számára.

De a fehér embernek nem szabad elfelednie, hogy az igazság és saját jól felfogott érdeke megköveteli, hogy a szerecsenekkel igazságosan bánjon.

Természetes, hogy legnagyobb mértékben rokonszenvezem a településekkel. Ezek engem hazám nyugati részére emlékeztetnek, akikkel valamikor együtt dolgoztam, s akiknek törekvéseivel a legnagyobb mértékben egyetértek.

Befejezésül Roosevelt párhuzamot vont az észak-afrikai állapotok és azok között a viszonyok között, amelyekkel a nyugati uttörőknek kellett megküzdeniök.

Forradalom.

Zavarok a kis Svédországban.

Svédországban általános sztrájk tört ki, mely annyira veszedelmes jelleget öltött, hogy nagyon kezd hasonlitani a forradalomhoz. Az ugynevezett ifju szocializták pártja mindent elkövet, hogy a mozgalomból forradalmat csináljon, s a kormány azon igyekszik, hogy a várható zavarokat csirájában elfojtsa.

A hatóságok elhatározták, hogy a zavar első jelére Stockholmot ostromállapotba helyezik. A várost és környékének minden pontját katonasággal rakják meg, s az ország egész hadseregét készenlétben tartják.

A sztrájk terjed. A városi alkalmazottak, és az állami táviró alkalmazottai is csatlakoztak a sztrájkhoz, de a vasutasok ezt egyelőre megtagadták.

Az egész baj abból az egyenetlenségből származott, mely a gyapotipari alkalmazottak és a gyárosok között a bérek miatt keletkezett. A gyárosok a munkások követeléseire 13.000 ember kizárásával feleltek, s ehhez más szakmák is csatlakoztak, ugy hogy most összesen 80.000 ember van kizárva. Erre az ország összes munkásai társaik pártjára állottak, s általános sztrájkot rendeztek.

Lapunk zártakor vesszük a kábelhirt, hogy a sztrájk folytán az éhinség gyötrelmei sujtják Svédországot. Kenyeret egyáltalán nem lehet már kapni s a vendéglősök az ételek árát annyira felsrófolták, hogy csakis vagyonos emberek képesek azt megfizetni.

Maguk a sztrájkolók, közel kétszázötvenezren vannak, kizárólagosan halakkal táplálkoznak.

MAGYAR KULTURA AMERIKÁBAN.

APPONYI, A NAGY NEMZETI PRÓFÉTA FIGYELMÉBE.

E jelen czikk megirására, a hazai kulturállapotoknak az itteni, az amerikai magyarok kulturállapotával való összehasonlitására egy hazulról beérkezett hir késztet bennünket. Ez a hir megdöbbentően bevilágit abba a szellemi visszamaradottságba, amelyben odahaza lézengenek, abba a baroméletbe, mely elszomoritóan azt bizonyitja, hogy a huszadik századnak napja dehogy világitja meg Magyarországnak egyes részeit.

A hir azt mondja, hogy **Hunyadmegyében, Gruisor nevü faluban, Budapest székesfővárostól tiz órai vasuti távolságra, oláh parasztok agyon akartak verni egy néger vándorkomédiást. Fejszével akarták a fejét széthasitani, mert azt hitték róla, hogy ő a kánikula ördöge, ő az, aki a falut és vidékét már hetek óta megfosztja az esőtől és szárazságba boritja. Szerencse, hogy a néger nem egyedül járt, hanem fehérbőrü komédiások társaságában, akik nagynehezen kiszabaditották őt és megmentették attól, hogy az oláh parasztok őt megöljék és holttestét, mint az ördögét illik, elégessék.**

Ugyanakkor, amikor ez a hir eljutott a Bevándorló szerkesztőségébe, az amerikai posta elhozta nekünk az amerikai nyilvános könyvtárak julius havi jegyzékét, a melyen nagy vörös betükben ez olvasható: **Magyar kiadás.** Látjuk pedig ebben a jegyzékben felsorolva, **magyar** nyelven felsorolva az **amerikai** könyvtárakban **ingyen** kapható **magyar** könyveket. A jegyzék a következő szakaszokra oszlik: Általános dolgok, bölcsészet, vallás, társadalmi tudomány és állami ügyek, nyelvészet, természettudomány, gazdászat, müvészet, irodalom, utazás és utleirás, gyüjteményes életleirás és czimertan, történet, regény és elbeszélés.

Magyarországon a nagy kultuszminiszterek ezer év alatt nem birták a népet megtanitani arra, hogy léteznek feketebőrü emberek is, s hogy az ördögöt, a népek megrontóját nem ezek közt kell keresniök, hanem inkább azon finom fehér emberek közt, akiket Bécs előtt való hajlongásaik elismeréseül bársonyszékbe ültetett a császári kegy.

Apponyi sokat dikcziózott Magyarország dicső ezeréves multjáról, de ő is azok közé tartozik, kik meggyalázzák a multat azzal, hogy a jelent nem birják vagy nem akarják a haladó idő igényeinek megfelelően átalakitani. Felháborodunk, ha maradinak, ázsiainak, félbarbárnak nevezik Magyarországot ellenségeink, de nem mozgatja meg senki a kis ujját sem, hogy ellenségeink ránk ne bizonyithassák a maradiságot, a barbarizmust. A hunyadmegyei eset egy ujabb láncszem az ellenünk felhasználható bizonyitékok hosszu sorában.

Mert — ne tagadjuk, — odahaza több a szolgabiró, mint a tanitó, több a kaszárnya, mint az iskola.

Amit azonban Magyarország vétkezett a saját gyermekeivel szemben, azt ime jóváteszik az Egyesült Államok. Az ide bevándorolt magyarok nemcsak kenyeretadó munkában és jogvédelemben részesülnek, de elvezetik őket a tudás forrásához, hogy ebből meritve, szellemileg is ez ország egyenrangu polgáraivá válhassanak.

És az Egyesült Államok még csak elangolositani sem akarják a magyarokat. Magyar nyelven megirt magyar könyveket adnak a bevándorolt magyar ember kezébe — ingyen. Jól tudják, hogy a tudatlan ember nem válhat sem az országnak, sem embertársainak hasznára s igy mindenekelőtt müvelni akarják őt, a szülőhazájából barom módjára utnak eresztett emberből valódi embert akarnak esinálni.

Odahaza az ilyen „csekélységre" ügyet sem vetnek. A nagy Apponyiéknak kisebb gondjuk is nagyobb ennél. Igy történik meg azután, hogy odahaza Krisztusnak 1909-ik évében még ördög gyanánt meg akarnak égetni egy embert, mig Amerikában a bányamunkától elcsigázott magyar munkás, mielőtt fáradt testét megpihentetné, még elolvas egy magyar ujságot. Teszi, mert **Amerikában** megtanitották ezt a magyar munkást arra, amit odahaza nem tudott, hogy az ember boldogulásának alapfeltétele a tudás.

Nyilatkozat.

Dr. Steinberger és a magyar menház.

Vettük a következő levelet:

Igen tisztelt Szerkesztő Ur! Becses lapja 62-ik számában „Néhány szó a magyar segélyegylet ügyéhez" czim alatt foglaltakra van szerencsém kijelenteni, hogy a „New Yorker Revue" szóbanforgó ezikkét **nem én irtam, sem az abban közzéadott adatokat nem én szolgáltattam,** s igy a becses lapjának ténykedésemet biráló kifejezései engem nem illethetnek. De irta legyen bárki ama közleményt, szabadjon az igen tisztelt szerkesztő ur figyelmébe ajánlanom azt a jól ismert körülményt, hogy az amerikai reporterek igen felületesen bánnak a nevekkel. Sok esetben helytelenül közlik, más esetben indokolatlanul megröviditik a névsort. Igy történhetett a jelen esetben is. A szerkesztő urnak őszinte tisztelője, **dr. Steinberger M.,** a magyar segélyegylet titkára.

Ez a nyilatkozat teljesen dr. Steinberger urra vall, aki mindig talál egy mentő szót mások meg nem bocsátható hibái számára. Örülünk neki, hogy a megbotránkoztató mulasztás nem dr. Steinberger urat terheli. Kérdjük azonban most már a segélyegylet tisztelt elnökét: ha nem az erre egyedül hivatott ember, az egyleti titkár, adta annak a német lapnak az egylet történetére vonatkozó adatokat, ki tette ezt a titkár mellőzésével? Mert utóvégre érdekli a nyilvánosságot, amelyet a segélyegylet oly gyakran igénybevesz, hogy ki sértett meg szándékosan férfiakat, a kik önzetlenül szolgálják a segélyegylet és a menház ügyét?

Szent háboru.

A Riff-törzsek papjai a spanyolok ellen.

Marokkóból jelentik, hogy a Riff-törzsek fanatikus papjai a szent háborut proklamálták Spanyolország ellen.

A háboru alapjául egy legenda szolgál, mely szerint a Riff-törzsek, melyek a móroktól származnak, kiket Ferdinánd király és Izabella királynő üzött ki Spanyolországból, vannak arra hivatva, hogy viszont a spanyolokat kiüzzék Marokkóból.

A papok meglátogatják a Riff-törzsek minden egyes családját és Istennek nevében kijelentik, hogy most érkezett el az idő a legenda megvalósitására.

NÈMETH JANOS V. CSASZARI ÉS KIRÁLYI KONZULI ÜGYVIVŐ, A LEGRÉGIBB ÉS LEGMEGBIZHATÓBB PÉNZKÜLDŐ ÉS HAJÓJEGY-ELÁRUSITÓ BANKÁR AMERIKÁBAN, A HONFITÁRSAK MINDEN NÉVEN NEVEZENDŐ ÜGYEIBEN LELKIISMERETESN JÁR EL ÉS EZÉRT MINDENKI TELJES BIZALOMMAL CSAK HOZZÁ FORDULJON. ÁRJEGYZÉKEKÉRT, BORITÉKOKÉRT, ÉRT, VALAMINT MINDEN FELVILÁGOSITÁSÉRT IRJON E CZIMEN:

JOHN NEMETH, BANKER, 457 Washington St., New York, N. Y.

MAGYAROK AMERIKÁBAN.

ÉN PÁNSZLÁV VAGYOK... Ezt a nyilatkozatot irta magáról egy magyarországi születésü, Magyarországban nevelkedett, szemináriumot magyar püspök jóvoltából **ingyen** végzett, a magyar kormány pénzén Amerikába jött, magyar egyházmegyei (eperjesi) gör. kath. lelkész.

A Slovenski Liga julius havában harmadik kongresszusát tartotta Pittsburgban. A kongresszuson, melyen a magyargyülölet töltötte meg a levegőt, megjelent **Hanulya József** eperjesi egyházmegyei gör. kath. lelkész is s ez a magyar érdekek védésére magyar államsegélylyel Amerikába bocsátott lelkész annyira megszédült a kongresszuson elhangzott beszédek maszlagától, hogy a Slovenski Demnik czimü tót lapban őrjöngő lelkesedéssel nyilatkozatát adja hü pánszláv érzelmeinek. Nyilatkozik a főur s nyilatkozatában azt mondja: **„én orosz voltam és most is az vagyok és igy testvére a tótoknak... a tót liga és szerény személyem pánszlávok vagyunk abban az értelemben, hogy a mi népünket szeretni** (ez helyes), **jólétét** (ez is helyes), **egyenjogusitását, felvilágositását a legnagyobb áldozattal is munkáljuk. Köszönöm, hogy pánszláv papnak hirdetett s higyje el a pánszláv papnak, hogy igyekezni fogok a „sacerdos panslavorum** (pánszlávok papja) **czimet jó értelemben megszolgálni. És eddig csak egyet kivánok magamnak és az orosz népnek, hogy mielőbb ezeket irhassa: „Ecce sacerdos magnus panslavorum"** (Ime, a pánszlávok főpapja.) **És ti tót testvérek, csak menjetek előre bátran a harczba a nép egyenjogusitásáért. Mi oroszok követni fogunk. Tisztelet minden szlávnak! Rev. Jos. T. Hanulya.**

Ez a nyilatkozat lényeges része, a személyi izléstelenségeket kihagytuk belőle.

Mit szól ehhez a hazafias magyar érzelmeiről ismert Vályi püspök ur? s mit szól ehhez az a magyar kormány, amely magyar pénzen a magyar érdekek védelmére kisegitette tisztelendő Hanulyát?

Mi nem foglalkoznánk ezzel a dologgal, mert hisz megszoktuk már, hogy a tót vidékről ideszármazott s tót parochián müködő lelkész urak **egy része** nem a legbarátságosabb érzelmekkel van eltelve a magyar haza iránt. **És** azért a világ mégis áll, sőt az a kis része sem omlott összse, amelyet Magyarországnak nevezünk.

De ezzel a nyilatkozattal foglalkoznunk kell. Foglalkoznunk kell pedig nemcsak azért, mert **Hanulya** tisztelendő ur a magyar kormány által kiküldött, tehát a magyar kormány szerint „megbizható" egyén, hanem azért is, mert az itteni püspökének, Ortinszki Sotérnak egyik legbenfentesebb embere s az ő nyilvános cselekedete bepillantást enged nekünk vetni az egyesek által magyarbarátnak feltüntetett Ortinszki püspök kártyáiba.

Hanulya József lelkész a tót ligával egyetért. Már pedig a tót ligának kimondott czélja: a szlávok függetlenitése Magyarországon. Tehát harcz az egységes magyar állameszme ellen, s aki ilyen akcióban résztvesz, vagy résztvenni kiván, az nem más, mint fanatikus pánszláv. De egyszersmind igazolja azt is, hogy ő, mint Ortinszki püspök főcsatlósa, Ortinszkit érti az „ecce sacerdos magnus panslavorum" (pánszlávok főpapja) alatt. Mást nem is érthet. És ha őt érti a pánszláv főpap alatt, akkor meg beigazolja, hogy az egyik laptársunk által annyira magyarbarátnak feltüntetett Ortinszki püspök soha sem volt és nem is lesz magyarérzelmü, sőt ha egyik tanácsadó papja igy merészel nyilatkozni, akkor ő a magyarság legnagyobb ellenségei közé tartozik. Megerősiti Hanulya József annak a mi eljárásunknak a jogosultságát, hogy több izben irtunk Ortinszki ellen, és beláttatja mindenkivel annak a harcznak az igazságosságát, amelyet ellene a magyar érzelmü gör. kath. papok folytatnak éppen azért, mert ha valóban elérné az „ecce sacerdos magnus panslavorum", azaz „a pánszlávok főpapja" méltóságot s ő is nyiltan kimondhatná ezt, amit ma még csak egyik papja merészel hangoztatni, akkor még fokozottabb mértékben, minden fegyvert felhasználva, tüzzel-vassal pusztitaná a magyar érzelmü gör. kath. papságot. Kiüldözné innen azt a papságot, amely megvédeni akarja hiveit a pánszlávizmus és ukrainizmus hóbortjaitól.

Érthetetlen, hogy miképp nyilatkozhat igy egy magyar kenyéren felnevelt pap, olyan pap, aki otthoni püspökének ajánlatára még **a magyar kormánytól utiköltséget is kapott**, hogy itt a magyar érdeket védje és a hiveket a szülőhaza iránti szeretetre oktassa. Szomoru, ha már a kormány megbizható (?) emberei is igy forditanak hátat a hazának és segédkezet nyujtanak azoknak a hóbortos fanatikusoknak, akiknek rögeszméjük Magyarország feldarabolása. Eddig a munkácsi egyházmegye papjait vádolta Ortinszki egyik szerkesztőbarátja a pánszlávizmussal, azokat a papokat, akik nyiltan léptek fel s becsületes kitartással küzdöttek s küzdenek ma is a kiszemelt „pánszlávok főpapja" politikája ellen. Most a püspök táborához tartozó egyik jelesen képzett eperjesi származásu pap annak vallja magát, ami ellen fanatizmusból, sovinizmusból, avagy esetleg képmutatásból a legjobban harczolt.

A szeg kibujt a zsákból! Láthatja ország-világ, itteni külképviseletünk, de még a magyar kormány is, hogy az általa védett és a lengyel arisztokráczia befolyására, a skandalum elkerülésére ideküldött „békeapostol", annyira ellensége nemzetünknek, hogy már „a pánszlávok főpapja" czimről álmodozik s ezt egy papja által nyiltan hirdetteti.

Tisztelet a szlávoknak? Tisztelet a hazafias érzelmü, egészséges gondolkozásu, becsületes szlávoknak. De az egységes állameszme felforgatására törekvő pánszlávokat csak megvetés, sőt ennél is több illeti. Majd az utókor igazolja azokat a gör. kath. papokat, akik nem támogatják a „pánszlávok főpapja" czimre törekvő püspököt s nem mentek bele ebbe a vészthozó politikába. Majd igazolja őket, de már akkor talán késő lesz, talán akkor már megtestesül a „pánszlávok főpapja" álma és meg lesz mételyezve másfél millió hivő. S ha ugy lesz, ki lesz annak az oka? Első sorban a tétlenséghez szokott otthoni nagyméltóságu püspöki kar, amelynek az a Vályi ur ő exczellenciája is egyik tagja, aki hagyományos tétlenséggel nézi Hanulya fia „müködését" s az ilyen egyének visszahivása vagy megrendszabályozása helyett inkább a legutóbb kiküldött hat papját is (állitólag) csak olyan feltétellel bocsátotta ki, hogy itt azok „feltétlen" engedelmességgel viseltessenek a czimzetes „pánszlávok főpapjának". Másodsorban oka lesz a bécsi udvar felé kandikáló az a magyar kormány, amelynek tagja nagy Kossuth apánk kis fia is, a Ferencz, meg a „nagy" Apponyi Albert gróf.

No hát mi is azt mondjuk Hanulya tisztelendő ur, hogy csak **előre**, de az orosz nép nem fogja önt követni.

Egy magyar.

BEVÁNDORLÁS MAGYARORSZÁGBÓL. Az utolsó három héten örömmel regisztráltuk a magyarországi bevándorlás leapadását. Most azután egyszerre felszökött ismét a magasba. A lefolyt héten **ezerhatszázhatvanketten** érkeztek ide Magyarországból, köztük 303 fajmagyar, 753 tót, 249 sváb, 266 horvát és 91 román.

A bevándoroltak közül **New York** államban maradt 16 magyar, 73 tót, 12 sváb és 20 horvát. **Pennsylvaniába** ment 35 magyar, 137 tót, 28 sváb, 9 horvát és 2 román. **Ohio** államba utazott 46 magyar, 45 tót, 35 sváb, 5 horvát és 19 román. **New Jersey** államba ment 30 magyar, 89 tót, 28 sváb, 34 horvát és 10 román. **Connecticut** államba utazott 11 magyar, 32 tót, 4 sváb, 7 horvát. **West Virginiába** ment 13 magyar, 61 tót, 6 sváb, 21 horvát és 5 román. **Missouri** államba utazott 23 magyar, 53 tót, 46 sváb, 18 horvát. **Michigan** államba ment 32 magyar, 53 tót, 10 sváb, 49 horvát és 9 román. **Illinois** államba utazott 26 magyar, 93 tót, 11 sváb, 41 horvát és 16 román. **Indianába** ment 48 magyar, 61 tót, 34 sváb, 14 horvát és 30 román. **Wisconsinba** utazott 25 magyar, 56 tót, 35 sváb, 25 horvát. **Californiába** 23 horvát ment.

CZIRÁKY ANTAL LEVELE. **Cziráky Antal,** South Bethlehemben 523 Oak street alatt lakó honfitársunk a következő kérést intézi hozzánk: **Tek. Szerkesztő Ur!** Nagy örömet szerezne nekem, ha az itt küldött soraimat leközölné. Nehéz munkáskéz irta meg azokat. Hazafias üdvözlettel a Bevándorló egyik legrégibb olvasója, **Cziráky Antal.**

Miután Cziráky honfitársunk nehéz munkáskezére hivatkozik, leközöljük a levelét, habár az abban foglalt dieséreteket nem tartjuk a nyilvánosság elé valóknak. Bármennyire örülünk is honfitársaink elismerésének, az ily levelekkel a nyilvánosságban való kérkedést mi szivesebben átengedjük olyan embereknek, akiknek benső tartalmuk ninesen. Ismételjük, hogy a levelet **csakis** azért tesszük közzé, mert azt az embert, aki nehéz munkáske-

ARGO

Gloss Starch

SZABADON HAGYOTT KEMÉNYITŐ A FÜSZERES FIÓKJA ALATT MAGÁBA SZEDI A PORT ÉS A SÖPREDÉKET — AKKOR AZUTÁN A MAGA FEHÉRNEMÜJE SZÜRKÉS-FEHÉR, VAGY SÁRGA LESZ.
ARGO A TÖKÉLETES KEMÉNYITŐ A MOSÓDÁK RÉSZÉRE — MELEG VAGY HIDEG KEMÉNYITÉSRE.

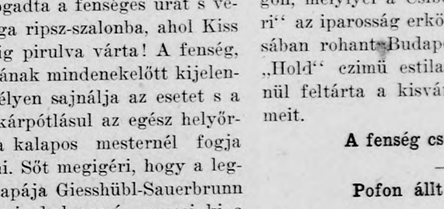

FOREIGN DEPARTMENT

The Bridgeport Bank & Trust Company

PÉNZVÁLTÓ ÉS HAJÓJEGYÜZLET.

ELFOGAD pénzeket betétekre és ezen betétösszegek után fizet 4 SZÁZALÉKOS kamatot.
BETÉTÜL elfogad egy dollártól feljebb és arról betétkönyvecskét ad.
PÉNZT KÜLD az ó-hazába a legolcsóbb áron és a lehető legrövidebb idő alatt. A pénzt vagy ajánlott levélben postai vagy express money orderrel küldheti czimünkre. A nyugtát postafordultával megküldjük.
ELFOGADUNK óhazai ügyeket, katonai, telekkönyvi, örökösödési ügyeket elintézésre, szerződéseket kiállitunk, minden ügyben szakszerüen járunk el.
BANKUNK nyitva van szombaton reggeli 9 órától esti 8 óráig.

COR. MAIN & LINCOLN AVE. BRIDGEPORT, OHIO.

TÁRCZA.

Ő fensége.

Irta: **Kézdi Kovács László.**

Ő fensége, a saját szükebb hazájában, a tengerész-huszároknál szerepelt ezredtulajdonos minőségben, de amikor a kettős monarchia haduránál jelentkezett szolgálattételre, ott bizony csak a hadnagyi minősitésre „találtatott" alkalmatosnak.

Ő fensége mindazonáltal igen jól festett az égszinkék huszáros aranyzsinóros hadnagyi uniformisában. A pirospozsgás szőke pofácskája, mosolygó szemei és duzzadt ajka, a vig kedélye és örökös tréfálkozása, (no és a veleszületett „fenség"-e is) csakhamar népszerüvé tette az ezred tisztikarában s abban a vidéki városban, ahol katonáskodott.

Közkedvelt alakja lett a város társadalmának.

Valaki egyszer tréfásan elnevezte a „fenséges csibész"-nek s ettől fogva reáragadt ez a jelző, mint a királyokra a „böles", az „igazságos", a „jóságos", és másféle lojális szépségtapasz.

Csibész ő fensége persze minderről egy kukkot sem tudott, hiszen csak a bizalmas körökben használták ezt a nevét. A fenséges papája: Giesshübl-Sauerbrunn uralkodó fejedelme bizonyára méltó felháborodással vette volna tudomásul még csak a lehetőségét is annak az illojalitásnak, hogy az ő drága fiát ennyire lealacsonyitják.

Pedig csibész volt ő fensége minden tekintetben és különösen csibészkedett a város asszonyaival szemben.

Az első nő, aki meghódolt előtte, természetesen az „Arany fáczán" kávéház kaszirosnője volt. Ez a bogárszemü szépség (a 40 és 50 közötti évjáratból) a poétikus Rózsika névre hallgatott s mindjárt az első ismerkedés alkalmával cognacversenyt inditványozott ő fenségének. A fenség állta a fogadást s mivelhogy ötvennégy pohár cognacot hörpintett le a kaszirosnő ötvenkét poharával szemben, hát természetesen ő lett a győztes. Rózsika szerelmesen leborult előtte és kijelentette, hogy a versenydij: az ő szüzi szerelme e percztől kezdve kizárólag a fenséges urat illeti. Ime, rendelkezzék fölötte.

— Na ja, — felelte a fenség, de mikor lehajolt a lábainál térdeplő hölgyhöz, egyensulyt veszitve elterült az asztal alatt, ahonnan kutyamosói szedték fel és vitték haza a szállására. Két napig öntözték vizes dézsával, mig valahogy kihevertе a mámort.

De az érdekes match-nak hire terjedt s a városka hölgyeit még inkább izgatta a fenséges lovag.

Pár hét mulva majális volt a nagy erdőben. Ott volt a város egész közönsége: az elite, a polgárság és az iparosság színejava.

Ő fensége is persze megjelent, hogy „emelje" a majális szinvonalát és diszét.

A fenség egy ideig gyönyörködve nézte a csárdást táncoló párok kissé buja mozdulatait. A menyecskék és leányok kaczér pillantásait s az ifjak gerjedelmes mozdulatait, amint párjukat derékon ölelve ugyanecsak megforgatták.

— „Etwas für mich" — sugta ő fensége a századosnak s azzal a csárdás tanulás ürügye alatt az alispán kisasszonytól a gömbölyü formás szép füszeresnéig végigráncigálta az összes szemrevaló hölgyeket. Ezt a csibészkedését őrületes bakugrásokkal tarkázta ugyan, de azért senki sem kaczagott rajta, sőt a hölgyek a boldogságtól kipirulva ugráltak a fenséges ur mellett, hogy a táncz harmonikusabb legyen.

Ő fensége a későbbi csárdások folyamán annyira belemelegedett a mulatságba, hogy már egyedül ugrált a párok között s mikor egyik-másik tánczos elengedte a párját, a fenség egyszerüen elkapta a hölgyet, megforgatta s ugy adta vissza a tánczosának, aki tiszteletteljesen várta, mig a fenség kegyeskedik kitombolni magát. E kalandozása közben egy csudálatosan szép nő ötlött szemébe, aki olvadó szerelemmel borult a párjára s közbe-közbe összecsókolódzott vele. A beavatottak tudták, hogy ez Kiss Ambrus kalapos a fiatal feleségével. Tudták azt is, milyen szörnyen féltékeny. De nem tudta a fenség. Ő fensége tehát egészen kedélyesen ugy vélekedett, miért ne juthatna neki is a szép asszony csókjából? Az ellenállhatatlan fensége tudatában egyszerüen félre tolta az igénytelen külsejü fiatal férjet és magához ölelte a szép asszonyt, hirtelen megesókolta.

Kiss Ambrus szemei vérbe borultak s a következő pillanatban már bal kezével nyakon esipte a fenséges urat. Mikor pedig ő fensége indignálódva megfordult, olyan hatalmas pofon csattant el a legfenségesebb ábrázatán, hogy megtántorgott tőle.

De a huszár nem azért katona, hogy ne legyen kardja. A fenség is kirántotta kardját s a másik pofont már az a kardvágás háritotta el, mely a kalapos négy ujját szelte le egyszerre.

Óriási lett a botrány. A fenséges urat körülvették tiszttársai. A kalapos csonka véres kezével hadonászott, felesége hangosan sirt s a polgárság zugolódott. Két rendőr rohant elő s a főkapitány parancsára megragadta a kalapost, hogy rögtön bekisérje. A főispán és polgármester levett kalappal mély sajnálatát fejezte ki ő fenségének a hallatlan inzultusért, melyért egyébként a fenség méltó elégtételt vett. A főkapitány tisztelegve jelentette, hogy a gyalázatos merénylőt sulyos bünhődés fogja érni. Az asszonyok irigy dühvel tárgyalták az esetet, és mindjárt kitalálták azt is, hogy Kiss Ambrusné csak azért sir, mert férje a fenséges urral való csókolódzását durván megzavarta.

A majálisnak azonban vége szakadt.

Ő fensége másnap három diszküldöttséget fogadott, mely a vármegye, a székváros és a nőegylet törhetetlen ragaszkodásáról biztositotta az ő fenséges személyét. A főkapitány is jelentette, hogy a „bitang anarkhista" legalább egy hónapig ül, amig a biróság itélkezik fölötte.

Távozván a deputáczió és a főkapitány, ő fensége igy szólt önmagához:

— A szép kalaposné egy csöppet sem ellenkezett, mikor megcsókoltam. A vadállat férj ül, tehát mit szólna a szép aszszony, ha én bocsánatkérő látogatást tennék nála?

Másnap a virágkertésztől hatalmas rózsacsokor érkezett a szép asszonyhoz, s a mellékelt levélben az a bejelentés, hogy ő fensége a Fügefa-utcza 22-ik szám alatt tiszteletét fogja tenni.

Özv. Brezsnyik Amália, a szép kalapos-né mamája, a Fügefa-utczai kapu alatt személyesen fogadta a fenséges urat s vezette be a sárga ripsz-szalonba, ahol Kiss Ambrusné fülig pirulva várta! A fenség, a kedves mamának mindenekelőtt kijelentette, hogy mélyen sajnálja az esetet s a négy ujjáért kárpótlásul az egész helyőrség csákóját a kalapos mesternél fogja megrendeltetni. Sőt megigéri, hogy a legfenségesebb papája Giesshübl-Sauerbrunn herczege udvari kalapossá nevezi ki a mestert. Ami pedig a rabolt csókot illeti, édes Isten, hát lehet-e parancsolni a vulkánnak, hogy hirtelen ki ne törjön? Lehet-e megtiltani a szomjuságtól epedőnek, hogy őrült mohósággal neki essék a megpillantott forrásviznek? Lehet-e megtiltani a fenséges villámszikrának, hogy szédületes czikkázással oda ne csapjon, arra a pontra, mely legjobban vonzotta? Ugyebár nem lehet. Ép igy lehetetlen volt megzabolázni azt az őrült szenvedélyt, mely a vágyait sarkalta, mikor a szép asszony duzzadt eperajkát megpillantotta.

Stb. stb. stb.

Három héten át minden nap tartott a fenséges ur bocsánatkérése.

Amália ténsasszony már arról álmodozott, hogy leánya elválik a kalapos mestertől és fenséges asszonynyá lesz. Természetesen minél több alkalmat adott arra, hogy a fiatalok egyedül maradjanak. Még természetesebb, hogy a fenség által hozott czukorsüteményeket első sorban ő kebelezte be.

A városban persze csakhamar uton-utszélen a fenség legujabb szerelméről beszéltek. Az asszonyok kivétel nélkül kéjkültek és zöldültek a sárga irigységtől. Még Procsákné, a 70 éves és 120 kilós hentesné is azt mondta: Hej ha én tiz évvel fiatalabb volnék, majd kiütném azt a kis kalaposnét a nyeregből!

A férfiak részben dicsőitették a fenség bátorságát, aki ime, hősiesen ment az oroszlánbarlangba, mint a bibliai Dániel.

— Igen, de hol az oroszlán? — felelték azok, akik erkölestelennek találták azt, hogy a fenség a férj „távollétében" kezdte meg az ostromot. Dr. Schwarz Jakab ügyvéd, a helyi érdekü szoczialista-párt vezére pedig egyenesen felháborodott azon a legmagasabb klasszisu hitványságon, melylyel a Csibész-fenség „arezulveri" az iparosság erkölcseit. Felháborodásában rohant Budapestre, ezikket irt a „Hold" czimü estilapba, ahol kiméletlenül feltárta a kisvárosi botrány rejtelmeit.

A fenség csókot rabolt.

—

Pofon állt a házhoz.

—

Négy véres ujj a porban.

—

Rabságban ül a férj.

—

Ő fensége most nyugodtan udvarol.

—

De jaj annak, jaj!

—

Igy kürtölte szét országszerte a botrányt a „Hold". Dr. Schwarz másnap rohant a belügyminiszterhez, hogy rögtön csapja el a főkapitányt a hivatalos hatalmával történt visszaélés miatt. Rohant az igazságügyminiszterhez, hogy utasitsa alantas hatóságait az ártatlanul fogságba hurczolt kalapos kihallgatása és szabadon bocsátása érdekében. Azután rohant viszsza a kisvárosba. Felkereste a lecsukott férjet, mint az ő védőügyvéde, vigasztalta, hogy nemsokára szabad lesz és elmondta neki, mi történik a házában.

— De remélem, ütni fog a boszu órája — igy szólt Kiss Ambrushoz, részvéttel rázva meg az épségben maradt kezét.

— Azt csak bizza reám! —szólt tompa hangon, elfojtott haraggal a kalapos-mester.

A turbékoló fenség minderről egy szót sem tudott meg. Ő nem olvassa a barbár nyelven irt lapokat. Sőt egyáltalában miért olvasson az, aki született fenség?

zével megirta, nem akarjuk megbántani. Ime a levél:

South Bethlehem, Pa., 1909. augusztus 2. A Bevándorló tek. szerkesztőségének, New York. **Tekintetes Szerkesztőség!** Fogadják egy szerény amerikai magyar erőmunkásnak szerencsekivánatait a Bevándorló megnagyobbodásához és a Bevándorló szerkesztőjét, Singer Mihály urat, ezt a hatalmas szellemi munkást, az amerikai magyar testületek és az összmagyarság meg nem tántorítható szószólóját áraszsza el az Ég az Isten áldásának virágaival. A Mindenható adott már a kezébe egy ostort és most még egyet kérünk. Mindenható Atyánk, adj őneki oly óriási erőt, hogy, ha egyszer megsuhogtatja azt a hatalmas ostort, megreszkessen tőle valahol egy dologkerülő van a világon, aki a szegény munkásnép véres verejtékkel szerzett garasait képes elsinkofálni, azokat a garasokat, amelyeket a betegek ápolására, az árvák gyámolitására szántak. És ha az összes magyar szellemi munkások a Bevándorló derék szerkesztőjének példáját követnék és a magyar népet nem a butaságban és alázatos és gyáva szolgaságban igyekeznének visszatartani, hanem tudásukat a mai század igényeinek megfelelően igyekeznének a tudni és tanulni vágyó szegény magyar munkásnépbe csepegtetni, nem fordulhatnának elő oly gyakran azok az elszomorító dolgok, hogy hitvány kalandorok befészkelik magukat a jótékonyczélu magyar testületekbe s onnan kiüldözik a legtisztább szándéku tisztviselőket, hogy annál biztosabban hajthassák végre a hitvány zsaroló operáczióikat. Mi magyar munkástestvérek sorakozzunk Singer Mihály, a Bevándorló szerkesztője köré és ne legyen egyetlen életet és üdvöt adó, de mégis oly gyakran a hitvány szédelgők által a sárga földig aljasitott magyar munkáskéz, amely ne lobogtassa a legjobb magyar ujságot: a Bevándorlót. Mert a Bevándorlóban oly dolgokat olvasunk, amelyeknek tudására minden magyar munkásnak szüksége van. A derék szerkesztő urunk pedig éljen sokáig, hogy a magyar munkás érdekeit még sokáig szolgálhassa. Hazafias üdvözlettel **Cziráky Antal.**

Lelkészek és egyleti titkárok ne feledjék, hogy

KÉTSZAZ HIMZETT MAGYAR ZÁSZLÓ

hirdeti, hogy az egyedüli megbizható magyar zászló- és jelvénykészitő

PERÉNYI BÉLA

335 East 14th street, New York.
Irjon árjegyzékért, költségvetésért.

ŐRÜLT A NEW YORKI MAGYAR FŐKONZULÁTUSON. Kedden izgalmas jelenet játszódott le a new yorki magyar főkonzulátus hivatalos helyiségében. Megjelent ugyanis egy Romanisch Vaclaw nevü lengyel munkás, aki védelmet kért a Palmyrában lakó testvérbátyja ellen, akiről azt állitotta, hogy nemcsak pénzét nem akarja neki visszaadni, de még életében is megfenyegeti. Miután a főkonzul az emberrel, aki tágitani nem akart, boldogulni nem birt, átadták őt a rendőrségnek. Ott azután megállapitották, hogy meghibbant az elméje, mire elvitték a megfigyelő osztályba.

HUSZONÖT DOLLÁROS POLGÁROK. Williams new yorki bevándorlási biztos abbeli rendelete, hogy minden bevándorló, aki nem bir 25 dollárnyi készpénzt felmutatni, deportálandó, a legnagyobb furesaságokat szüli. Ime egy eset: Emlitettük, hogy néhány hét előtt Szolnokdobokamegyéből ideérkezett egy Izsák Jakab nevü czipész, aki már mesterségénél fogva sem esett volna a köznek terhére, de különben is Izsák rokonai, akik New Yorkban aránylagos jómódban élnek, jótállást akartak vállalni érte. Williams azonban hajthatatlan maradt. Izsáknak nem volt 25 dollárja, ergo visszatolonczoltatott. Ez a dolog tragikus oldala. Most jön a komikum. Pedig a javából. Izsákot ugyanis alig tették Európában partra, mikor hamarosan ujabb hajójegyet s fölibe 25 dollárt szerzett magának. Szombaton érkezett ugyanaz az Izsák Jakab az Augusta Victorián ismét a new yorki kikötőbe. Most már huszonöt dollárral zsebében. A huszonöt dollár kivánatos bevándorlóvá tette őt. Mehetett.

MAGYAR SZINÉSZNŐ A PHILADELPHIAI NÉMET SZINHÁZBAN. Gergely Erzsi fiatal magyar szinmüvésznőt ismeri a new yorki magyar közönség. Tagja volt a magyar szintársulatnak, melynek bukása után a német szinházhoz szerződtették őt. Most nagyon előnyös feltételek mellett Philadelphiába megy ugyancsak a német szinházhoz. A fiatal magyar müvésznő sikerének őszintén örülünk, csak azt fájlaljuk, hogy nem birtuk őt a magyar müvészet számára megtartani.

NEM KÉZBESITHETŐ MAGYARORSZÁGI LEVELEK A NEW YORKI FŐPOSTÁN. 47 Babosy Miss Juliette, 77 Blatt S., 116 Bergida Miss Sadie, 141 Bing Alex, 165 Bollin Miss Iréne, 189 Bozóky Boriska, 216 Chabor Meri, 228 Chave W. T., 267 Csornai Miss Rozika, 307 Diszbol Krisztián, 338 Edel Jakob, 356 Emmert Steve, 452 Folke Mrs. Joseph, 476 Gajdosh István, 560 Glázer Adolf, 587 Grosz M., 599 Grünfeld Julius, 636 Hartl János, 668 Herzog B., 691 Holdos Miss Juli, 735 Jager Ernő, 743 Janda Árpád, 770 József Péter, 849 Kerschek Johann, 876 Koch Margit, 891 Kolber Mrs. Tessi, 923 Kucsák Mich., 1034 Lovász Vinczéné, 1093 Mayer Ágnes, 1136 Mittelmann Mrs. Fanny, 1171 Nagy Mihály, 1196 Niemand Jetti, 1242 Pfaff C. B., 1299 Plöderer Frank, 1319 Rady Mrs. Amália, 1439 Szabó István, 1474 Szász Dezső, 1525 Steiner Miss Anna, 1533 Szilágyi Miss, 1559 Schmidt Paul (2), 1606 Schober Gizella, 1698 Slomovitz Frank, 1712 Tomanek András, 1778 Wanjek Mária, 1798 Weiss Mr. J., 1817 Wideri Francis, 1868 Zartler John, 1877 Zinner Adolf.

ADAKOZZUNK MADÁCH SIREMLÉKÉRE. Madách Imrének, az „Ember tragédiája'' örökéletü költőjének emlékét Nagyvárad városi tanácsa azzal gyalázta meg, hogy siremlékének költségeihez nem akart hozzájárulni harmincz koronával. Ez a felháboritó eljárás inditott bennünket arra, hogy gyüjtést inditsunk a siremlékre. Amerika magyarjai számtalanszor bebizonyitották, hogy becsülik a nagyok emlékét. Becsüljük meg a legnagyobbak egyikének, Madách Imrének emlékét is. Adjon kiki annyit a siremlékre, amennyit tud. A tiz centet épp oly örömmel nyugtázzuk, mint a tiz dollárt. Minden beérkező adomány e helyütt lesz kimutatva. Jusson eszünkbe az, hogy minden nemzetet azon kegyelet szerint itélik meg, amelylyel nagyjainak emlékét tiszteli.

A Madách siremlékére eddig beérkezett összesen	46 dollár

NYILATKOZAT. A Bevándorló tek. szerkesztőségének, **New York,** N. Y. 327 East, 13th Street. A Bevándorló 1909 julius hó 30-án megjelent 61-ik száma az igazságnak meg nem felelő hireket hoz a philadelphiai, a hazai egyház fennhatósága alatt álló egyházról. Lelkészünk helyben nem lévén, presbyteri gyülést nem tarthatunk e vádak visszautasitására. Melegében én, az egyház pénztárnoka, sietek a müvelt olvasóközönséget megnyugtatni, hogy nem áll oly csehül a mi csatlakozott egyházi mozgalmunk, mint a czikkiró szeretné. Először: a csatlakozott egyház 1909 julius hó első vasárnapjától, illetve annak délutánjától, julius hó 4-ikétől, a 7-ik és Brown utczák között tartja Isten kegyelméből az angol kálvinisták templomában az istenitiszteleteket. Másodszor, egyházunk beadta charter iránti kérvényét az illetékes Court-ra. Harmadszor, szó van az értelmes összmagyar reformátusság becsatlakozásáról, s ez irányban az illetékes tényezőkkel a tárgyalások folynak. Negyedszer, ha egy hazai képzettségü lelkész beső egyházi beszédébe egy alkalmi költeményből egy pár sort, ami fején találja a szöget, ez még nem a mi okleveles papjaink korhelységének, de az ön által felkaroltak korlátolt felfogási képességének a jele, akik meg tudnak botránkozni ezen. A presbyterian futkározó atyafi imádságára azt mondom: nem hallatszik messze. Az inkriminált költemény ez lenne ,ideiktatom a müvelt olvasóközönség birálatára:

„Mig csak a sirhant nem takar,
Külföldön is leszek magyar''
.....

„Aki pedig népét ez ellen tanitja, Ne légy annak soha bünbocsátó atyja; Lelkét lidérczfényként mocsár lebegtesse, Testét pedig a föld magából kivesse.'' Tudom könyv nélkül e verset, tavaly jelent meg a Hetiszemlé''-ben, „Levél Borsos Istvánhoz'' czim alatt. A költemény szerzője U. Papp Zoltán.

Az idézett vers nagyon is helyénvaló volt, mutatja azok felháborodása, akik a nagyhangu czikkezéssel el akarnák hallgattatni a felébredt lelkismeretet. Az ismertetett czitátumot Nt. Borsos István felügyelő lelkészünk alkalmazta julius 4-ikén az esti 7 óra 30 perczkor, az angol kálvinista templomban tartott első istenitiszteleten, amidőn Istennek hálát adtunk, hogy a tényleg meg nem felelő zajos, bérelt szobából, tehát nem koresmák közti hall-ból, hit és haza iránti hüségünk jutalmául ide vezérelt.

Remélve, hogy igen tisztelt szerkesztő ur helyet ad ezen helyreigazitásnak, s nem engedi rossz hirbe kevertetni azon négy lelkész urat, kik hétről-hétre felváltva, teljesen dijtalanul jönnek ide hirdetni nekünk az Isten kegyelmét, hirdetni a tesvéries, egymásnak megbocsátani is tudó szeretetet, a más véleményen levők igaz meggyőződése tiszteletbentartását, maradok a m. t. szerkesztő ur tisztelő kész hive: **Szabó Jenő** egyházi pénztárnok, 619 N. Second St., Philadelphia.

PITTSBURGI ÉS VIDÉKI OLVASÓINKHOZ. Tisztelettel értesitjük lapunk pittsburgi és vidéki olvasóit, hogy **Rajcs Zoltán ur,** akinek eddigi müködéseért köszönetet mondunk, **megvált a Bevándorló-tól s igy ezentul sem előfizetési, sem hirdetési dijakat a nevünkben fel nem vehet.** Pennsylvania államban a lap főképviseletével **Pásztor Béla** urat biztuk meg, aki az egyes magyar telepeket időről-időre meglátogatja. Egyes telepeken vannak helyi ügynökeink, akik előfizetési dijak felvételével meg vannak bizva: **Küzdényi Aladár** ur **Greensburgban, Koleszár István** ur **Connelsvillen, Győrffy Lajos** ur **Audenrieden, Papp Miklós** ur **Rankinban.**. Ajánljuk ez urakat az illető városokban lakó honfitársaink figyelmébe.

UJ MEGBIZOTTAINK. Van szerencsénk olvasóink tudomására hozni, hogy **Pamuk István** urat az Ohio állambeli **Parletten** és környékén, **Sztankay Béla** urat a New York állambeli **Buffaloban** és környékén megbiztuk a Bevándorló képviseletével. Előfizetési és hirdetési dijakat felvehetnek és nevünkben nyugtázhatnak.

SZENT PÉTER ÉS PÁL EGYLET HIVATALOS LAPOT VÁLASZT. Augusztus hó elsején tartotta a mekeesporti **Szent Péter és Pál munkásbetegsegélyző egylet** rendes havi gyülését, amelyre a tagok majdnem teljes számban megjelentek. Több fontos, az egylet beléletére vonatkozó ügy elintézése után az egylet tagjai hivatalos lapjuk gyanánt egyhangulag a Bevándorló-t választották meg.

A NEW YORKI MAGYAR MENHÁZ JULIUS HAVI KIMUTATÁSA. A new yorki magyar menházban az elmult hónapban 79 férfi és 57 nő fordult meg, a kik közül 10 férfinek és 20 nőnek jólfizető munkát biztositottak. A vidékre elutazott 60 egyén, vissza Magyarországba 18-an mentek. A lefolyt hónapban 215 ingyenes reggelit, 353 ingyenes ebédet és vacsorát osztottak ki és 234 esetben adtak ingyenes szállást.

WILLIAM S. SUSSMAN

INGATLAN-ELADÁS ÉS BIZTOSITÁS. KÖLCSÖNÖK INGATLANOKRA.

45 Cedar Street, Telefon 4219 John.

NEW YORK.

Ha meg akar gyógyulni.

HASZNÁLJA A

Mersits-féle INJECTIN és a Mersits-féle SANCTIN-CSEPPEK-et.

Ezen szerek biztosan és gyorsan gyógyitanak fájdalmas folyást, kinzó gyuladást; akár friss a baj, akár régi keletü, hatásuk gyors és biztos. — Az INJECTIN mint befecskendezendő szer lesz használva, a SANCTIN-cseppek mint vértisztitó, a baj gyorsabb gyógyulását biztositja. Egy üveg INJECTIN ára 80 cent. Postán 1 dollár. Hozzávaló finom fekete gummifecskendő 35 cent. Postán 40 cent. A SANCTIN-cseppek üvegje 50 cent. Postán 60 cent. — NE HANYAGOLJA EL BAJÁT, hanem küldjön az alanti czimre 2 dollárt papirpénzben, vagy money orderen és mi elküldünk önnek 1 üveg INJECTIN-, 1 üveg SANCTIN-cseppet és egy legfinomabb fecskendőt, ugy hogy ott már nem fizet rá semmit se többet. A csomagon semmi felirás a czimén kivül nem lesz. Teljes titoktartást biztositunk. Ezen kitünő szerek egyedül a Clevelandi Vörös Kereszt Első Magyar Gyógyszertárban (Red Cross Pharmacy) kaphatók és ha postán rendeli, czimezze a levelet egyszerüen magyarul igy: „VÖRÖS KERESZT'' magyar gyógyszertár, 8901 Buckeye Road és 89-ik utcza, Cleveland, O.

Irjon még ma a most megjelent „HASZNOS TANÁCSADÓ'' czimü könyvért.

INGYEN KÜLDJÜK MEG. —— INGYEN KÜLDJÜK MEG.

ROSETT M. Bankházai

30 év óta fennállanak

FŐÜZLET: 197 STANTON STREET - - - - NEW YORK

FIÓKÜZLETEK:

477 STATE STREET, ... PERTH AMBOY, N. J.
145 MONTGOMERY STREET, ... JERSEY CITY, N. J.
22 N. MAIN STREET, ... WILKESBARRE, Pa.
141 FEDERAL STREET, ... YOUNGSTOWN, O.

Szebeny András

ur a „Bevándorló'' képviseletében Canadából Michigan államba utazott, hogy a Bevándorló-t képviselje. Utjában Toledo és Lorain városokat is meglátogatja. Előfizetések és hirdetések felvételére és nyugtázására fel van jogositva. Ajánljuk őt honfitársaink jóindulatába.

Passaicon

és környékén TÓTH PÁL ur fogja a Bevándorló-t képviselni. Előfizetési és hirdetési dijakat felvehet és nevünkben nyugtázhat. Tóth Pál ur lakik: 165—3 street, Passaic.

Fehér Jenő ur, aki eddig Connecticut államban képviselte a „Bevándorló''-t, Clevelandba utazott, hogy CLEVELAND városában és OHIO ÁLLAMBAN képviselje lapunkat. Fehér ur előfizetési és hirdetési dijak felvételére és nyugtázására fel van jogositva. Ohio állambeli olvasóink és a magyarság pártfogásába ajánljuk Fehér urat.

„A Bevándorló'' kiadóhivatala.

New Brunswick és Vidéke magyarságnak figyelmébe! Alulirott a **Continental Casualty Co.,** a legnagyobb és legerősebb biztositó társaság képviseletével lettem megbizva **New Brunswick** lakhelylyel.

Társaságunk fizet, (a foglalkozás minősége szerint) havi $1.00 befizetésre, $20-tól $60-ig havi betegsegélyt, ugyanannyi baleseti dijat és 100 dollártól 600 dollárig haláleseti dijat.

50-től 60 éves korig külön feltétel. Társaságunk 8,500,000 dollárt fizetett már ki tagjainak. Beiratási dij $2.00. Beiratkozni csakis vasárnap lehet. Neilson Street 303., II. floor, New Brunswick. (a szövő gyár mellett).

Fábók Vincze, megbizott.

A szép kalaposné sem érzett semmit a közelgő viharból.

Valamelyik forró juniusi nap derekán, mikor a jó indulatu Amália ténsasszony az ő szobája mélyén éppen a legjobb étvágygyal falta a friss süteményeket s mikor a szép kalaposné a legolvadóbb vallomásokat hallgatta a fenség duzzadt ajkairól, sápadt, reszkető alak imbolygott be a Fügefa-utczai kapun. Egyenesen hátra tartott a mühely felé, ahol a három segéd dolgozott.

A viszontlátás kitöréséből sejthető, hogy a mester tért haza. De a mester csak komoran intett, hogy a segédei jöjjenek utána.

Hallgatva lépdeltek a virágos udvaron át a tiszta és takaros kis házba, melynek folyosójára vadszőlő vetett hüvös árnyat. Az egyik szőlőindán éppen egy veréb-házaspár rendezett zajos csetepatét.

Ambrus mester azonban nesztelenül, mint a kisértet, lépett a házba. Az előszoba fogasán ott volt a tiszti sapka s ott lógott a tiszti kard, mely mindent elárult. Ambrus mester levette a kardot és kidobta az udvarba.

Azután belépett.

Hogy mit látott, az máig is rejtély maradt. De pár pillanat mulva egy hiányos öltözetü alak ugrott ki az előszobába, éppen az ott levő férj elé.

— Fogjátok meg! — hallatszott a férj rekedt kiáltása.

A kis szökevény a fenséges ur volt, a kit rögtön lefüleltek.

— Bágázs! — orditotta dühösen a fenség. De a vér elhült ereiben, mikor nyilt az ajtó és Ambrus mester az ép kezével, kibontott hajánál fogva, hurczolta maga után a feleségét.

— Előre a mühelybe! — igy szólt a segédeihez.

És mentek a virágos udvaron át a mühelybe.

— Most vetkőztessétek le azt a csirkefogót, — s a fenségre mutatott.

— És most dobjátok be a tintás kádba. Csak akkor engedjétek ki, amikor a bőre szénfekete lesz.

A fenséget hat izmos kar röpitette a tintás kádba, ahol rémülten bukdácsolt, de a férj intésére minduntalan a fejét is lenyomták a fekete festékbe.

A szép kalaposné jajveszékelve rogyott le Ambrus mester lábaihoz. De a férj kegyetlen haraggal csak rugott egyet rajta.

— Vetkőzz le te is! — rivalt azután reá, de az asszony ellenkezett s igy ő tépte le a ruháit.

— És most dobjátok őt is a tintás kádba, — parancsolta a legényeinek.

De egyetlen kar se mozdult meg.

— Kegyelem, — orditotta halálra rémülve a fiatal asszony.

— Hát mi lesz? — rivalt a mester a segédekre.

A három erős legény tagadólag intett.

— Asszonyt nem bántunk, — szólott aztán a legidősebb.

— Hát ugyis jó, — felelte a férj morgván.

A fenség ezalatt egészen négerré feketedett. A tinta beleévődött a bőrébe és kékesfekete fénynyel ragyogott rajta. És mivelhogy ő fensége fürösztés közben rettenetesen káromkodott, a fogai is tintásak lettek, csak éppen a két szeme fehére villogott a régi állapotában.

— Most rendben lesz minden, — szólt ujra a férj. — Hozzatok kötelet és hozzátok be a kardját.

A fenség kezeit Ambrus mester hátrabéklyózta és azután a csupasz testére felkötötte a kardját.

Egy másik kötéllel hátrakötötte az asszony kezeit. Irgalomból ráadta a letépett szoknyáját is.

Azután az ifju párt, ugy mint hajdanában az arkangyal, kiüzte a Fügefa-utczai paradicsomból az utczára.

Hogy mekkora botrány keletkezett ebből, azt még a „Hold'' czimü lap is képtelen volt leirni. Pedig nagy betükkel hirdette:

A kalapos boszuja alapos.

—

Szerencsenné lett egy magyar huszárhadnagy.

—

Ő fensége néger-trónon ül, amig fehérre nem kopik.

Tény, hogy ő fensége a legsötétebb éjszakán és a leggyorsabb vonattal menekült el a kisvárosból, — a kárörvendő nyelvek szerint egyenesen Közép-Afrikába.

Az égszinkék-huszároktól pedig senki se kérdezze: Mit csinál ő fensége, visszajött-e már Afrikából?

Szerkesztői üzenetek.

Nagyt. **BORSOS ISTVÁN, McKeesport.** A hirlapirás erkölcstana tiltja a kérdéses czikk szerzőjének megnevezését. Csak a biróság előtt lehetne bennünket a név megemlitésére birni. Egyebekben éppen lapunk mai számában közöljük le a „választ'' arra a czikkre.

PORKOLÁB EMIL, Johnstown. Köszönettel vettük a czikké,t de le nem közölhetjük. Nem akarjuk azt a gyanut magunkra háritani, mintha a „hivatalos lap'' inditott volna bennünket állásfoglalásra. Minket nagyobb érdekek szólitottak harczba. Velünk való munkálkodását azonban szivesen és köszönettel vesszük.

BÉCSI. Ahhoz senkinek semmi köze, legkevésbé a nyilvánosságnak. Ha a felesége megbocsátott neki, bátran megteheti — ön is.

KIVÁNCSIAK. A lapunk előző számának szerkesztői üzeneteiben leközölt „vers''-nek a szerzője **Pamuk István,** parletti munkás honfitársunk.

BODROGI ELEMÉR. Levelének olvasása után azonnal tisztában voltunk azirányt, hogy hamis czimet jelentett be és álnevet használt. Bennünket ugratni nem lehet. Felemeljük tiltakozó szavunkat ugratás nélkül is ott, ahol kell.

FORT LAJOS, City. Szives sorait vettük. Erről már ismételve irtunk hosszabb czikkeket. Köszönet és üdvözlet.

VILÁG CSODÁJA. „Petrik bácsi'' czimü elbeszélések nem közölhetők. A kéziratokat bármikor átveheti a szerző a szerkesztőségben.

BARTHA JÓZSEF, Pittsburg. A beküldött hirdetést sajnálatunkra nem közöljük. Szives fáradozásáért azonban köszönetet mondunk.

A BEVÁNDORLÓ

A magyar bevándorlók és az amerikai magyarok érdekeinek szentelt folyóirat.

Megjelen minden KEDDEN és PÉNTEKEN.
Szerkeszti és kiadja: SINGER MIHÁLY.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
327 EAST 13th STREET, NEW YORK.
Telefonszám: 4350 ORCHARD.

CANADAI IRODA:
218 Dufferin Ave., Winnipeg, Man.
Vezérképviselő: Tavaszy Sándor.

FIÓKIRODÁK:
Pittsburg, Pa., Chicago, Ill., Passaic, N. J.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK:
New York város és Canada egész évre.... $4.—
For the United States, 1 year..... $3.00
Magyarország egész évre ..... $5.—

THE IMMIGRANT

A periodical devoted to the interests of immigrants from Hungary and of Hungarian Americans.

Issued every TUESDAY and FRIDAY.
Edited and published by: MICHAEL SINGER.
Editorial Rooms: 327 East 13th St., New York.
Telephone: 4350 ORCHARD.

OFFICES IN CANADA:
218 Dufferin Ave., Winnipeg, Man.
Gen. Manager: Alexander de Tavaszy.

BRANCH OFFICES:
Pittsburg, Pa., Chicago, Ill., Passaic, N. J.

SUBSCRIPTION RATES:
For New York City and Canada, 1 year.. $4.—
Egyesült Államok egész évre..... $3.00
For Hungary, 1 year..... $5.—

Entered as second-class matter January 3, 1905, at the Post Office at New York, N. Y. under the act of Congres of March 3, 1879.

SZILÁNKOK.

— „Hivatalos“ jelentések szerint — s jó lesz a „hivatalos“ szóra sulyt fektetni. — Spanyolországban vérbe fullasztották a forradalmat. Alfonz trónját egynehány száz vagy egynehány ezer emberélet árán megmentették. A „nyugalom“ helyreállt, kürtöli világgá a spanyol kormány.

* * *

— A nyugalom! Magyarországon is helyreállitották 1849-ben a nyugalmat. Temetőt csináltak Magyarországból. Azzá változtatták át most Spanyolországot. Az **akkor** meg a **most** között van azonban némi különbség. **Akkor** tömeggyilkosságokkal, szuronyokkal és ágyukkal még lehetett némi érvényt szerezni az Isten kegyelméből való uralkodásnak. **Ma** a királyok halálvergődésükben pillanatokra felülkerekedhetnek ugyan, de a népeknek uralomrajutását meg nem akadályozhatják.

* * *

— Mig az egyik helyen oltják a trónusokat veszlyeztető tüzet, ez a tüz fellángol másutt. És elvégre lángba boritani fogja az egész világot, hogy hamvaiból egy szabadabb, s mert szabadabb, boldogabb emberiség feltámadjon.

* * *

— Clevelandban adódik ki egy ujság, a melynek szerkesztője a lapja majdnem minden egyes számának majdnem minden egyes hasábján az egyedül szabadalmazott és hivatott magyar ujságirónak mondja magát Amerikában. Előtte is, utána is mély semmiség, középen pedig ő ragyog és szórja a fényét pazarul és önzetlenül az amerikai magyarságra, Magyarországra, a világra, meg a szomszédos falvakra.

* * *

— Ez az egyetlen „hivatott“ ujságiró annyira hatalmas, hogy még a földet is megállitja a forgásában. **Vasárnap** volt ugyanis Clevelandban az ő javára egy mulatság. Hasábokat irt róla. Egy ilyen hasábot még a **keddi** számban is bennfelejtett és másfél hasábban hirdeti **kedden**, hogy az **elmult** vasárnap mi **fog** megtörténni. Ilyen dolognak mégsem szabadna megesni az egyedül hivatottal.

* * *

— Odahaza szélesend van. Már Ferenez Ferdinánd trónörökös botrányos viselkedését Romániában is elfelejtették. A magyar nemzet ime egyben hü marad önmagához: ragaszkodik a felejtés erényéhez.

* * *

— A Verhovay-Egylet főtisztviselői, a kik minap üléseztek, kijelentették, hogy jelentéktelen dolog az, hogy az egylet **főelnöke** zsarolás és pénzkiesikarás vádja alatt csak kezesség mellett van szabadon. Jelentéktelennek mondták és bizalmat szavaztak neki. Vajjon az egylet fiókosztályai magukévá teszik-e a főtisztviselő urak bizalmi nyilatkozatát?

* * *

— Hanulya lelkész, aki magyar pénzen jött ide, nyiltan pánszlávnak vallja magát. Az ő pánszlávizmusával csak annyit fog ártani Magyarországnak, amennyit Rudnyánszky Gyula az ő vészkiáltásával használ.

AMERIKAI DOLGOK.

Megindult a forgalom. A Pennsylvania vasuttársaság nagyszabásu rendelést tett vasuti kocsikban, melynek alig lehet párját találni a vasutak történetében. Egyelőre teherkocsikat rendeltek 8,500.000 dollár értékben, de nemsokára ujabb rendelést fognak feladni. A megrendelt vasuti kocsik száma 8000; a kocsik darabja körülbelül 1000 dollárba fog kerülni.

A tej drágulása. Ha Szent Péter az ég csatornáit hamarosan meg nem nyitja, az esetben kilátás van arra, hogy a tej ára erősen megdrágul. A napok óta tartó szárazság folytán a tejkészlet igen megcsökkent. A farmerok máris egy félcenttel kvartonkint felemelték a tej árát, de abban a reményben, hogy napfényre esőnek kell következni, egyelőre megelégedtek egy negyed centtel is.

Roosevelt és a női szavazati jog. A Columbia-egyetem gyüléstermében a női szavazatjog előharczosai népes gyülést tartottak, melyen Nathan Frederick asszony előadást tartott ezzel a czimmel: „A munkásnők és a választói jog“.

Az Egyesült Államokban mintegy ötmillió munkásnő van, akiknek jogot kell nyerniök arra, hogy véleményüket szellemi, fizikai és erkölcsi kérdésekben kifejezhessék. Roosevelt volt elnök nemrég azt a megjegyzést tette, hogy ő hive a női szavazatjognak, de most még nem tartja időszerünek a kérdést. Erre a szónok gunyosan jegyezte meg: „Ha mi négerek, indiánok vagy hawai-i bennszülöttek volnánk, akkor ügyünk gyorsabb elintézést nyerne.“

Fehér ember meglincselése. St. Josephben, Mo., egy Johnson nevü ember Moore farmert meggyilkolta; a lakosság a gyilkost még ugyanaznap egy utszéli fára felakasztotta.

Betiltott czigarettázás. Minnesotta államban a héten lépett életbe az az uj törvény, mely a czigaretták elárusitását, valamint ajándékozását börtönbüntetés terhe mellett eltiltja.

Ujabb telepitési helyek. Gillette környékén Wyoming államban ujabb 142 millió aker földet nyitottak meg település czéljaira.

Az Egyesült Államok bevételcsökkenése. A washingtoni pénzügyi osztály jelentése szerint a szeszes italok élvezete ellen irányuló prohibiczionista mozgalom két millió dollár kárt okozott az államnak a legutóbbi, junius 30-án végződő üzleti évben. Ennyivel csökkent a szeszes italok után befolyt adóbevétel az előbbi év adóbevételéhez képest.

Az Egyesült Államok pénzügyei. Most adták ki az Egyesült Államok pénzügyi állapotáról szóló jelentést. A szövetségi államkincstárban 913,530.853 dollár van elhelyezve. Az összbevételek julius havában 57,577.081 dollárt, az összkiadások 70,684.030 dollárt tettek ki.

Bő áldás. Cannon-ban, Mc. lakik egy Dickey nevü házaspár, amelynek 27 évi házassága után most született a 22-ik gyermekük. Az asszony 14 éves volt, a midőn férjhez ment. A férfi csak pár évvel volt idősebb. Mind a 22 gyermek ugyanazon a helyen él, és egészséges. A legidősebb gyermek egy fiu, aki most 25 esztendős.

Ismét gyermekrablás. St. Louis-ban, Mo., ismét elraboltak két gyermeket, a hároméves Grace-t, s az ötéves Alfonse Viviano-t. Pár évvel később már az atya egy levelet kapott, melyben a rablók a gyermekekért 25.000 dollár váltságdijat követelnek. A rablók valami szicziliai emberek; eddig még nem tudták őket elfogni. Missouriban a gyermekrablásra életfogytiglani fegyház van büntetésül kiszabva.

Egy leány hőstette. Rochester városában, N. Y., egy Stoll Róza nevü fiatal leány hőstettét emlegetik. A kisasszony a „Rochester Abendpost“ czimü lapnak a munkatársa, és saját élete koczkáztatásával megmentett egy, az Ontario tavában, Rochester közelében fürdő fiatal embert a vizbefulástól. A fiatal ember gyenge uszó volt; a vizben göres fogta el, s okvetlen a vizbe fuladt volna, ha a leány bátran a vizbe nem ugrik, s a partra nem huzza.

Szerelmi dárma a Waldorf-szállodában. A Waldorf Astoria-szálloda főfolyosóján egy Mary Castle nevü nő rálőtt William B. Craig ügyvédre. A golyó az ügyvédet sziven találta volna, de az éppen nekiütközött egy nagy ezüstpántokkal körülvett töltőtollnak, melyet az ügyvéd belső zsebében hordott. Az igy erejét vesztett golyó csupán az ügyvéd mellén a bőrt horzsolta meg, közvetlen a sziv fölött. A töltőtollat a lövés csaknem kettétörte, s a golyót megtalálták a zsebben mellette.

Az asszonyt letartóztatták; tette okául szerelmi viszonyt emlegetett, mely közte és az ügyvéd között fennállott volna, s melyet az ügyvéd megszakitott. Egyéb részletet azonban nem akart elárulni. Az ügyvéd nős ember.

Utmutató a bevándorlóknak. Williams bevándorlási biztos a héten egy kis könyveskét adott ki, amelyből minden érkező bevándorlónak fognak adni egy példányt. A könyvecske 24 nyelven van megirva, s hasznos utmutatást tartalmaz arra nézve, hogy hogyan lehet munkát találni; sok más hasznos tanácsban is részesiti a bevándorlót. A könyvecske felvilágositást nyujt arra nézve, hogy Pearl street 17. szám alatt van egy állami munkaközvetitő hivatal, hol munkát kaphat a bevándorló, s esetleg, akinek ehhez kedve van, farmot vehet. A könyvecske kiadásával Williams tényleg jó szolgálatot tett a bevándorlóknak.

Hazudni bün. Két bevándorlót a héten azon okból deportált a bevándorlási hatóság, mert keresztkérdések révén kiderült, hogy valótlan adatokat mondtak be a bevándorlási hatóságnak. Az egyik egy Mari Koenisch nevü asszony, aki magát özvegynek mondotta, holott férje van Amerikában. A másik Himla Kaplan, egy fiatal leány, aki egy New Yorkban lakó fiatal embernek megirta, hogy jöjjön el érte, s adja ki magát bátyjának. Mindkettőt deportálják.

Tipikus amerikai válópör. Crane, felsőbirósági birónak a napokban egy megható esetet kellett végighallgatni. Egy Grainer Adél nevü asszony jelent meg előtte, aki arra kérte, hogy vegye ujra tárgyalás alá azt a válópört, melyet férje ellene lefolytatott anélkül, hogy ő erről tudott volna. Az asszony elmondta, hogy mióta férjétől különválva él, mint eseléd kénytelen kenyerét keresni, bár férjének saját gyára van, s igen gazdag ember, aki saját automobilján tesz kirándulásokat csinos gépirónőjével. A férj őt egy évvel ezelőtt elkergette házából. A biró a férjet beidézte.

Anya és fia válópöre. Providence-ben, N. J., Stearns biró ugyanazon órában bontotta fel egy asszony házasságát, midőn annak fiát is elválasztotta feleségétől. Az asszonyt Reynoldsnénak hivták, aki második férjétől vált el ily módon, 12 évi házasság után.

Munkások kerestetnek. A washingtoni értesitő iroda jelentése szerint a munkáskereslet a nyugati államokban, különösen Nebraskában igen nagy. Farmmunkásokat mindenfelé keresnek, ami annak a jele, hogy a jólét helyreállt, s az üzleti forgalom az egész országban fellendült.

A NAGYVILÁGBÓL.

Általános sztrájk Svédországban. A svéd gyapotipari munkások és munkaadóik között kitört egyenetlenség veszedelmes fejlődést fog nyerni. A munkaadók harczához más szakmák is csatlakoztak s ma már több mint 80.000 munkás ki van zárva.

A kormány egyelőre azzal avatkozott be a sztrájkba, hogy az egész országban eltiltotta szeszes italok árusitását. A rendőrséget készenlétbe helyezték. A többi szakmák munkásai kizárt testvéreik segitségére akarnak sietni egy országos általános sztrájk rendezésével.

Szabadgondolkozók tüntetése. Lisszabonban a szabadgondolkodók nagy nyilvános népgyülést rendeztek a parlament épülete elé, hogy a szerzetesrendek elnyomását, s a szabadelvüséggel ellentétben álló törvények eltörlését sürgessék.

Ujabb cseh tüntetések. Ausztriában a németellenes cseh tulzók egy idő óta felhagytak tüntetéseikkel. A hosszu csendet most egy ujabb zavargás követte, mely sok betört fejnek és letartóztatásnak lett az okozója.

Bécs elővárosában, Schwechatban az osztrákok aratási ünnepélyt tartottak. A csehek nem állhatták meg, hogy a mulatságot eleinte gyalázó szavakkal, majd tettlegességgel ne zavarják. A dologból természetesen véres verekedés keletkezett, melynek a rendőrség beavatkozása vetett véget.

Gróf Andrássy nősülése. Andrássy Gyula gróf magyar belügyminiszter menyasszonyul eljegyezte sógornőjét, Tódor bátyjának özvegyét, aki született Zichy grófnő. Tódor gróf, Andrássy Gyula bátyja 1905-ben halt meg.

Erdők lángokban. Svájczban, Zürich közelében néhány hatalmas erdőség csaknem teljesen lángokban áll. A tüz tovaterjedését a szárazság és a szél segiti; az oltás munkája csaknem lehetetlen. A hatóság és a nép egyesült erővel dolgozik a tüz tovaterjedésének meggátlásán.

A mexicoi földrengés. Acapulco városában a földrengések egyre ismétlődnek. A városban levő összes épületek, melyeket a földrengés még állva hagyott, lakhatatlanok. A nép nagy szükséget szenved, s gyors szükség volna élelmiszer, ruhák és orvosszerek kiosztására, de a kormány ezideig még nem tett ez irányban egy lépést sem. Ugy látszik, hogy a segély iránti intézkedést bürokratikus lassuság hátráltatja.

Törökök Kréta szigetén. Konstantinápolyból jelentik, hogy a török kormány négy, katonákkal megrakott hadihajót indított Kréta szigete felé. A kormány igyekezett az egész intézkedést, s annak czélját titokban tartani. Azt hiszik, hogy a törökök ismét meg akarják Kréta szigetét szállani.

A spanyol-mór háboru. Melilla-ból érkező hivatalos táviratok a mórok egy támadásáról adnak hirt; a mórok éjjeli időben támadták meg a spanyolokat, de ezeknek sikerült a támadást visszaverniök.

A harcz alatt a mórok 150 mértföldnyi vasuti vonalat szétromboltak. Visszavonulásuk közben halottaikat magukkal vitték.

Egy később érkezett távirat jelenti, hogy Marine tábornok csapdát készitett elő a móroknak, melybe azok beleestek. Több csapatot egy magaslatra helyezett el, s ugyanakkor a Numancia hadihajót is a part közelében készenlétbe helyezte. Az előrenyomuló mórok igy egyszerre két tüz közé kerültek, ami iszonyu pusztitást tett soraikban. Csakhamar megfutamodtak, sok halottat hagyva maguk után.

A mór banda többi része azonban ujabb támadásra készül.

Spanyolország bajai. Melillából érkező hirek jelentik, hogy mindkét hadakozó fél, mórok és spanyolok végzetes, döntő csatára készülnek. A kabyl törzsek még készülődés közben is leshelyeikből rávetik magukat a spanyol előörsökre s egyes portyázó csapatokra, s az ilyen kis összeütközések nem mulnak el soha anélkül, hogy a spanyolok pár embert ne veszitenének.

Ujabb, nem hivatalos táviratok szerint a belső forradalmat sem tudták még teljesen elnyomni. Az ostromállapot még mindig tart. A Montjuick erődben folytatják a foglyok tömeges kivégzését. Ujabb letartóztatások is naponta történnek, s a nép ujból lázong s a forradalom ujabb erőszakosságok folytatásával fenyegetőzik, hacsak a foglyokat szabadon nem bocsátják.

Barczelona a pusztulás siralmas képét mutatja. Az egyes épületek, melyeket még egy hét előtt felgyujtottak, még mindig füstölnek. Az utczán heverő holttesteket még nem takaritották el.

A neheztelő Edvárd. A berlini politikai köröket élénken foglalkoztatja Edvárd angol király évente szokásos ischli látogatásának elmaradása, s különböző kommentárokat füznek hozzá. A „Vossische Zeitung“ állitólag jól értesült forrásból azt jelenti, hogy a neheztelés ideje még Edvárd mult évi ischli látogatásának idejéből datálódik. Edvárd király ez alkalommal felkérte Ferencz József császárt, hogy érvényesitse befolyását azzal a nagy hadikészülődéssel szemben, amelyet Németország tengerészeti flottájának lázas fejlesztésével kifejt. Ezt a kérést Ferencz József megtagadta, s innen a neheztelés.

Tény, hogy az ügy igen rejtélyes és titokzatos, melyre a hivatalos felvilágositás nem ad kielégitő magyarázatot.

Roosevelt Afrikában. Roosevelt Mairobiból Kijabe-ba érkezett, ahol ő tette le a misszionáriusok uj templomának alapkövét. Beszédében hangsulyozta, hogy a fehér faj kötelessége az emberiség szinvonalának emelése, s e törekvésnek a misszionáriusok az előharczosai.

Előleges jelentés.

A NEW YORKI MAGYAR IFJUSÁGI KÖR ÉS DALTESTÜLETE f. évi szeptember hó 5-én, a Labor Day előtti vasárnapon fogja megtartani a második nagyszabásu pic-nic-jét a Columbia Parkban, Metropolitan Avenue, Middleton, L. I. Ezen sikeresnek igérkező mulatságra már most felhivjuk a magyarság figyelmét.

* * *

Szegedi rózsa
PAPRIKA, LIPTÓI TURÓ, LEKVÁR, DIÓ GOMBA, DARÁLT MÁK EGYEDÜL RAKTÁRA.
NAGYBAN ÉS KICSINYBEN.
H. Schoenfeld
353-355 E. 82 Street, New York.
MAGYAROK, PARTOLJUK A MAGYART

Magyar fogorvos
Foghuzás fájdalom nélkül. Biztos és jó kezelés.
DR. FRANK KERN
223 EAST, 10. UTCZA, NEW YORK.
— Az első és második Ave. közt. —
RENDEL: Reggeli 10-től esti 8-ig.
Vasárnap: Reggeli 10-től d. u. 1-ig.

HAJÓJEGYET VEGYÉ MEG
KISS EMIL
BANKÁRNÁL
104 SECOND AVE. NEW YORK

JOGÜGYI IRODA
KIZÁRÓLAGOSAN HAZAI ÜGYEK ELINTÉZÉSÉRE, KÜLÖNÖSEN TELEKKÖNYVI ÉS ÖRÖKÖSÖDÉSI ÜGYEK RENDEZÉSÉRE. ELKÉSZIT MINDEN NÉVEN NEVEZENDŐ OKMÁNYOKAT JUTÁNYOS ÁRON. AZ IRODA ÉLÉN ÁLL
DR. VASVÁRY W. JENŐ
OKLEVELES HAZAI ÜGYVÉD, A „BEVÁNDORLÓ“ SEGÉDSZERKESZTŐJE.
Levélbeli megkeresések igy czimzendők:
BEVÁNDORLO
327 East 13th Street, New York.

HA OLVASNI akar szép regényt INGYEN kap olyant ha erre a czimre küld egy kétczentes bélyeget: RUTTKAY JENU 106 AVENUE B, NEW YORK

DR. KIRÁLY BÉLA
KERESZTÉNY GYÓGYINTÉZETE
123–5 Street, McKeesport Pa.
Gyógykezelek a saját intézetemben mindennemü betegséget, ugy nőknél mint férfiaknál kés, fájdalom és elaltatás nélkül.
Haskéregsérülést, rákot, jótállás mellett, operáczió nélkül végbélbajokat. Férfiaknál és nőknél 8—10 nap alatt folyásokat és sebeket, amelyek más orvosok kezelése alatt hónapokat vesznek igénybe.
LEVÉLBELI MEGKERESÉSEKBEN EMLITSÉK A „BEVÁNDORLÓ“-T.
Minden bizalmas levélre bizalmasan válaszolok.

SZABÓ LAJOS postamester
CHROME, N. J. és VIDÉKE
EGYEDÜLI MAGYAR KÖZJEGYZŐJE.
HAJÓ- ÉS VASUTI JEGYEK TÖRVÉNYES ÜGYNÖKE.
Pénzszállitás Európa bármely részébe. Az Egyesült Államokban engedélyezett Money Orderen szállitok, hol $10.000 óvadék van letéve. Minden reám bizott törvényes ügyeket a legszakszerübben elvégzek. Tanácsot és utbaigazitást ingyen adok. CZIM:
LOUIS SZABÓ, Chrome, N. J.

Hazai dolgok.

Betörök és detektivek harcza.

Budapest. Minap éjszaka tiz óra tájban nagy riadalom volt a Magdolna-utcza 21. számu házában. Betörők és detektivek dulakodtak egymással s kevés hija, hogy az egyik betörő el nem sütötte pisztolyát Móker József detektivre. Vagy negyedóráig tartott az elkeseredett harcz, amelynek az lett a vége, hogy a detektivek győzedelmeskedtek s két veszedelmes nemzetközi betörő került a rendőrség kezébe. Az egyik betörőt, Endes Árpádot már nagyon régen kereste a rendőrség s éppen az utolsó pillanatban fogta el: bucsulakomát tartott, mert a zsebében volt már az utlevele, amelylyel Amerikába utazni akart.

Endes Árpád hires és nevezetes férfiu a betörővilágban. Mindössze huszonhat esztendős, de a multja vetekedik a leghirhedtebb betörőkével. Jó családból származott, előkelő rokonai vannak, de Endes korán rossz utra tért s rokonsága természetesen hallani sem akar róla. Már hatszor volt büntetve lopásért és betörésért és kétszer meg is szökött a fegyházból. A nagyenyedi fegyházban kellett volna elszenvednie egyik büntetését, de megszökött onnét s ujból valami nagyobbszabásu betörésben vett részt Fiumében. Rajtavesztett, elfogták s a törvényszék négy esztendei fegyházra itélte. Ez volt a legutolsó büntetése. Meg is kezdte a büntetését a fiumei fegyházban, de nem sokáig maradt ott, egy óvatlan pillanatban megszökött.

A rendőrség legutóbbi szökése óta nagyon kereste Endes Árpádot. Ha betörőket fogtak el, legelsőbben is Endes iránt érdeklődtek s a betörők látogatotta helyeken mindenekelőtt Endes Árpádot keresték. Ez azonban elrejtőzött és máig el tudott bujni a rendőrség elől.

Minap este a főkapitányságra a detektivek azt az értesitést kapták, hogy Endes Árpád Budapesten van, a szüleinél, a kik a Garay-téren laknak. A detektivek nagyon örültek a kitünő hirnek s Móker József és Sefunka József detektivek, két rendőr és egy rendőrellenőr elindultak, hogy elfogják Endest.

A Garay-téren azonban nem volt. Sem Endes, sem az apja, aki pénzbeszedő, sem az anyja, hanem valamennyien, az egész család látogatóba mentek a Magdolna-utcza 21. számu házába, Indrák Pál gépészhez. A detektivek ismerték Indrák nevét. Az Endes-féle betörőbandába tartozott mindig. Szintén fiatalember, huszonötesztendős még csak, de sikkasztásért, betörésért és orgazdaságért volt már büntetve.

A detektivek a rendőrökkel együtt a Magdolna-utcza 21. számu házába mentek. Ott pedig Indrák Pál lakásán nagy mulatság volt. Folyt a bor és a sör, finom ételek kerültek az asztalra s tiz óra tájban már énekelt is a jókedvü társaság. Ott voltak Endes Árpád, az apja, Endes József, az anyja, Indrák Pál és vele közös háztartásban élő Grünfeld Amália fodrásznő s még egy ismeretlen ember, akiről egyelőre még csak annyit tudnak, hogy János a keresztneve.

A mulatság éppen akkor ért véget, a mikor a detektivek a ház elé értek. A jókedvü kompánia az udvaron volt, amikor szembetalálta magát a detektivekkel és a rendőrökkel. Endes Árpád rögtön megismerte Móker József detektivet, aki erős, hatalmas termetü ember s alig hogy a detektiv két lépést tett felé, egy nagy, tizenegyes forgópisztolyt rántott elő és Móker mellének szegezte. Móker egy pillanatig sem habozott s még mielőtt a betörő el tudta volna sütni a revolvert, nekiugrott s ki akarta csavarni a kezéből.

Most elkeseredett dulakodás támadt. Endes Árpád orditott s a társaság rávetette magát a detektivekre s a rendőrökre. Egyikük sem akarta megadni magát s negyedóráig is eltartott a heves küzdelem, mig végre Móker kicsavarta Endes Árpád kezéből a pisztolyt s a többiek lefegyverezték Indrák Pált. De az is eltartott féléráig, mig Endes Árpádot össze tudták kötözni. A betörő kiabált, rugott, harapott, kapálózott s csak sokára, nagynehezen tudták összebékózni a kezét. A harmadik férfi a nagy zürzavarban megszökött. Nem is tudják róla, hogy kicsoda, csak azt, hogy az is Endes betörőbandájához tartozik. János a keresztneve, bécsi ember, de magyarul is beszél s az orrát beverték a harcz közepette.

A két elfogott betörőt: Endes Árpádot és Indrák Pált éjszaka féltizenkét órakor vitték be a főkapitányságra, ahol nyomban letartóztatták őket. A detektivek Indrák lakásán házkutatást tartottak és egy doboz ékszert és sok zálogczédulát találtak. A főkapitányságon pedig egy Amerikába szóló utlevelet vettek ki Endes Árpád zsebéből. Az utlevél Schuster János névre volt kiállitva, de a személyleirás egészen Endesre illett. Az egyik detektiv meg is kérdezte tőle:

— Hát ezt honnan szerezted?

— A közvetitőtől — felelte egykedvüen Endes.

Azután elmondotta, hogy bucsulakomát rendeztek Indrák lakásán, mert ő már másnap utnak akart indulni Amerika felé. A rendőrség még az éjszaka folyamán, két óra után házkutatást tartott Endes Árpád apjának Garay-téri lakásán.

Szélhámos házaspár.

Arad. Az itteni rendőrség letartóztatta Krausz Mór Márk kereskedőt és feleségét, akik az utóbbi időben rendszeres szélhámoskodásból éltek. Az eddigi vizsgálat adatai szerint kiderült, hogy a házaspár Aradon, Budapesten, Nagyváradon, Kassán, Temesváron, Békésesabán, Bokszegen, Kisjenőn, Bécsben, Prágában, Fiumében követett el szélhámosságokat és csalásokat. A csalások elkövetésében nagy szerepet játszott Krausz czégnyomatos levélpapirja, amelylyel tévedésbe ejtette a nagykereskedő czégeket. A levélpapiron a következő czégnyomás állott: Giró-számla az Osztrák-Magyar Banknál! Krausz Mór Márk fa-, rövidáru- és gabona-nagykereskedő. Főüzlet: Makó. Fióktelepek: Arad, Szabadka, Békésesaba. Telefonszám: 247. A főüzlet és a fióktelepek azonban csak a holdban léteztek, ezeket a hangzatos czimeket csak azért nyomatta a levélpapirjára, hogy tévedésbe ejtse hitelezőit. Krausz ezeken a levélpapirokon rendelt árukat. A nagykereskedők derüre-borura, vaggonszámra küldözgették Krausz Mór Márk czégnek az árukat, Krausz pedig még a vasutnál tuladott azokon mélyen leszállitott áron. Krausz Mór Márk ellen negyvenhét rendbeli csalás büntettéért tettek feljelentést, az ügyészség pedig letartóztatását rendelte el. Az eddig megállapitott kár harminczhétezer koronára rug.

Meggyilkolt öregasszony.

Arad. Az aradmegyei Galsa községben Borza Jánosné nyolczvan éves asszonyt az udvarán levő kutban halva találták. A nyomozás arra enged következtetni, hogy gyilkosság esete forog fenn.

A szobaleány, mint orvos.

Baja. Két év előtt a bajai orvosi kar a kerületi munkásbiztositó pénztár kétezernél több tagjának kezelését silány javadalmazás miatt megtagadta. Az orvosok szolidaritást vállaltak, csak Kurzmann orvos szegte meg az összetartást, a miért több társa bojkottálta a pénztárt. Kurzmann egyedül képtelen volt a betegeket ellátni s számos hanyagságot követett el s ez tömeges feljelentésre adott okot ellene. Sok tag azt panaszolta, hogy Kurzmann távollétében ennek lakásán szobaleánya vizsgált, rendelt és hogy a betegek napokig orvos nélkül voltak. Azonkivül külön jogtalan dijazást vett a tagoktól. Kurzmannt ekkor elmozditották állásától. A budapesti központ utasitotta a bajai kerületi pénztárt, hogy dr. Kurzmann Oszkár fegyelmijét sürgősen tárgyalja.

Gyilkos czigányprimás.

Békéscsaba. Tassi Albert körösladányi czigányprimás részeg állapotban meg akarta ölni a feleségét. Tassi bátyja az asszony segitségére ment, mire Tassi részeg fővel bátyját szivenszurta, aki szörnyet halt. A gyilkos czigány öngyilkossági szándékból a Körösbe ugrott, de a csendőrök kifogták és letartóztatták.

A megsértett hajduk.

Debreczen. A kedves és hizásnak induló czivisvárosban két nap óta egy egészen komoly izgalom uralja a kedélyeket. A hires debreczeni flegma egy időre cserben hagyta a hajduvárost, amely valósággal háborog. A háborodás középpontjában, góczpontjában Végh Gyula rendőrfőkapitány áll, akinek az a büne, hogy a nyilt utczán letartóztatott egy debreczeni polgárt. Ez pedig nagy krimen a kálvinista Rómában, ahol a czivis legalább is van olyan nagy ur, mint egy valóságos római gróf. Ugy történt a dolog, hogy báró Győrffy Miklós pintérmester (igen, pintérmester és nem császári és királyi kamarás, mert Debreczenben minden embernek van valami tisztességes foglalkozása is) gyanutlan beszédbe ereszkedett a Fő-téren egy nővel. Ezt meglátta egy rendőr, odalépett Győrffyhez és igy kiáltott reá:

— Minek csoportosul itt az ur? Nem takarodik a járdáról? Mars! Egy, kettő!

Győrffy nem teljesitette a rendőr parancsát. Pedig rosszul tette, mert ebben a perczben odalépett, az éppen arra járó rendőrfőkapitány, Végh Gyula és rárivallt a báróra, illetve a pintérmesterre. Illetve a báróra mint pintérre. Ilyenformán:

— Ki maga? Hogy meri akadályozni a forgalmat? Hé!

A következő perczben Győrffy uram gallérja már a rendőr markában volt. Főkapitányi parancsra letartóztatták és bevitték a rendőrségre. Itt kihallgatták és be akarták kvártélyozni egy csomó csirkefogó, lókötő közé. Később azonban meggondolta magát a főkapitány. Mert a főkapitány igy okoskodott:

— Az nem volna baj, ha ezt a pintért mint bárót lecsukatnám. De ez a báró egyuttal pintér is, tehát nagy ur itt Debreczenben. Jó lesz szabadon ereszteni.

Igy is történt. De az ügynek ezzel nem szakadt vége. A sulyosan megsértett Győrffy azonnal sürgönyt menesztett gróf Andrássy Gyula belügyminiszterhez és főuri embertársánál alaposan bepanaszolta, sőt bemártotta a főkapitányt. A czivisek is hamarosan megtudták az esetet. Nosza, lett erre ribillió. Debreczenben kitört az izgalom. Ami nagy dolog, mert a czivisek csak igen ritkán szoktak izgulni. De akkor aztán baj van. A debreczeniek felháborodása pedig nem akar lecsillapodni. Megtorlást követelnek. A főkapitány fejét követelik. Persze csak képletes értelemben.

A vasuti állomás tolvaja.

Fiume. Néhány évvel ezelőtt kinevezték Vrbovszkó állomásra Kilac Iványt állomásfőnöknek. Kilacot pontos hivatalnoknak ismerték felebbvalói. Később azonban az állomásra került Fiuméból egy Hegedüs nevü mozdonyvezetőnek a fia állomásfelvigyázói minőségben. Ettől az időtől fogva nap-nap után kisebb-nagyobb hiányok fordultak elő megfejthetetlen módon a pénztárnál. Az állomásfőnök sehogysem tudta ennek okát adni és a hiányt a magáéból pótolta. Utóbb már nem futotta a fizetéséből, kölcsönöket kért és a végén teljesen eladósodott. Erre büntetésből Fiuméba helyezték visszza, mint beosztott hivatalnokot azzal a sulyos minősitéssel, hogy megbizhatatlan, sem pénztári, sem bizalmi állást nem tölthet be. Áthelyezésével egyidejüleg Hegedüs felvigyázót is áttették a szomszédos Méja községbe. Ez az áthelyezés hozta meg a szenzációs fordulatot a titokzatos ügyben, amely világosságot deritett a pénztári hiányok eredetére és egyuttal igazolta a szerencsétlen Kilac ártatlanságát. Hegedüs ugyanis néhány héttel áthelyezése után átrándult Vrbovszkora, a hol az egyik váltóőrtől kapát kért kölcsön, azzal, hogy állitólag ottfelejtett virágait akarja kivenni és hazaszállitani. Véletlenül meghallotta ezt a kérelmet a közelben levő pályafelvigyázó, akinek már régóta gyanus volt Hegedüs viselkedése. Az őrrel együtt lesbe állottak és megfigyelték, amint Hegedüs több pénzes zacskót ásott ki titokban. Rögtön jelentést tettek erről az állomásfőnöknek, aki tudatta az érdekes incidenst a zágrábi üzletvezetőséggel, a fiumei forgalmi főnökséggel és a susáki rendőrséggel. A susáki rendőrség Hegedüst nyomban visszaérkezése után letartóztatta Méján és megmotozták. Három zacskó aranypénzt találtak nála. Vallatása során beismerte, hogy ő volt az, aki a pénztárt mindig megdézsmálta álkulcs segitségével. Hegedüst a csendőrök vasraverve Ogulinba vitték, Kilac pedig reménykedve várja ezek után a felsőbbségtől rehabilitációját.

Halált okozó gomba.

Kassa. Broda Julia napszámosnő gombát főzött családjának ebédre. Ebéd után ő és három gyermeke hirtelen rosszul lett s néhány perez mulva az egyik gyermek mérgezési tünetek között meghalt. A másik két gyermek és az asszony állapota válságos.

Perből párbaj.

Kassa. Ringer Kálmán kassai honvédszázados és dr. Gádor Herbert ügyvéd a honvédgyalogsági laktanyában kardpárbajt vivtak, amely Ringer százados sulyos megsebesülésével végződött. A párbaj előzménye az, hogy dr. Gábor egy perben Ringer százados ellenfelét képviselte. E perből kifolyólag Ringer sértően nyilatkozott a pernyertes fél ügyvédjéről, aki azután provokáltatta a századost.

Tüz.

Kassaujfalu. Minap reggel nyolcz óra tájban, amidőn a lakosság legnagyobb része vagy Kassán volt, vagy a mezőn dolgozott, eddig ki nem deritett okból kigyuladt az 59. számu ház szalmafedele. A szél a pernyét a szomszédos házakra is átvitte, melyek közül hatnak a teteje szintén kigyuladt. A tüznek az vetett gátat, hogy az utolsó égő ház után egy cserépfedeles ház következett. A kár nem nagy, mert a lakóházak berendezése megmaradt s csak a padláson levő holmi veszett oda.

Kutba esett leány.

Kolozsvár. Brenner Margit tizenötéves leánykát, aki napokkal ezelőtt hazulról eltünt, holtan huzták ki egy majorsági kutból. Azonnal értesitették a rendőrséget, mely intézkedett, hogy a holttestet a boncztani intézetbe szállitsák s egyuttal meginditotta a vizsgálatot, miképpen került Brenner Margit a kutba?

A vizsga miatt.

Magyaróvár. Kiss József gazdasági akadémiai hallgató két hét előtt eltünt a lakásáról. Most kiderült, hogy az életunt, buskomor fiatalember nagyon félt a vizsgától és előbb revolverrel háromszor magába lőtt, aztán beugrott a Dunába. Holttestét most fogták ki s hazaszállitották a pestmegyei Soltra, ahol eltemették.

Aratósztrájk.

Makó. A csanádi püspökség lellei birtokának ugynevezett Sándor-majorjában aratósztrájk volt. A kevéssel előbb történt jégverés következtében negyvenkét arató csak oly feltétellel akart munkába állani, ha ujabb szerződést kötnek velük. Theisz Géza főszolgabiró felszólitotta a munkásokat, hogy jogtalan cselekedetükkel ne kényszeritsék arra, hogy karhatalomhoz nyuljon. A felszólitásnak meg lett az eredménye; a munkások lemondtak követelésükről és ismét munkába állottak.

Betörés a kórházban.

Miskolcz. Kovács Ferencz áliltólagos mozdonyvezető hosszabb ideig ideig a miskolczi Erzsébet-kórházban feküdt és itt megismerkedett Mikula Lajos ápolóval. Felgyógyulásakor azzal az ürügygyel, hogy Miskolczon lakó jegyeséhez akar menni, ruhát kért kölcsön néhány órára és eltávozott. Az éjjel betörést követtek el az Erzsébet-kórházba. A tettes átmászott a magas keritésen és álkulcscsal felnyitotta Mikula Lajos ápoló szekrényét és onnan több ruhanemüt, órát és készpénzt lopott. A tettes személyleirására a rendőrség elfogta Kovács Ferencz személyében a tolvajt, ki bevallotta, hogy az Erzsébet-kórházban való felvételekor hamis nevet mondott be. Valóságos neve Voronyák Ferencz kisvárdai születésü gépészegéd. A hamis nevet azért használta, hogy felesége rá ne találjon. Különben, saját bevallása szerint, betörésért, lopásért és sikkasztásért már többször volt büntetve.

Felrobbant dinamit.

Nagybocskó. Asknázi M. Dávid malomtulajdonos háza előtt felrobbant egy dinamittöltény. A robbanás a ház falát megrongálta, bezuzott néhány ablakot, a szomszédos házban a rázkódtatás leverte a falról a konyhaedényeket, a robbanás okozta ijedtség nyavalyatörőssé tett néhány asszonyt és gyermeket. A merényletnek emberélet nem esett áldozatul.

A hóhér apa.

Nagyvárad. Mindenféle válogatott kinzással gyötörte Aranyi Gábor munkakerülő szabósegéd egyetlen leányát, a három éves Veronikát. Megtörtént az is, hogy egy szál ingben, a legesikorgóbb hidegben kitette a Körös partjára s mikor könyörületes szivü emberek tudakolták tőle, hogy ki az apja, a didergő leányka igy válaszolt:

— Aranyi Gábor, a hóhér!

A bestiális apa azért gyülölte leányát, mert annak nagyapja, Kulis Lajos nagyürögdi jómódu gazdálkodó kijelentette, hogy ingyenélő vejének életében egy fillért sem ád, hanem közel százezer koronára rugó vagyonát kis unokájára, Veronikára hagyja. Aranyi Gábor, aki folyton kiirtással fenyegette családját, ez év január tizenegyedikén este ünneplő ruhában öltöztette leánykáját s amikor a leány elaludt, halántékon lőtte. Majd a vérnyomokat eltávolitotta, a holttestet lepedőbe göngyölve, a padláson elrejtette s szülő-

LEGOLCSÓBB és LEGBIZTOSABB
HAJÓJEGYVÁSÁRLÁSRA, PÉNZKÜLDÉSRE
SCHWABACH ÉS FIA
KÉT MAGYAR BANKHÁZA
1225 FIRST AVENUE, a 66-ik utcza sarkán. NEW YORK 1431 FIRST AVENUE, a 74-ik utcza közelében.

MONOPOL KÁVÉHÁZ
RÓTH PÉTER Mgr.
NEW YORK, 145 MÁSODIK AVE., A KILENCZEDIK UTCZA SARKÁN.
Kitünő ételek és italok. Kitünő ételek és italok.
A MAGYAROKNAK KEDVENCZ TALÁLKOZÁSI HELYE.
MINDEN ESTE ELSŐRANGU ZENEKAR.

ELSŐ NEMZETI BANK, LEECHBURG, PA.
FIRST NATIONAL BANK
Összes tőke $450.000. Beszélnek magyarul.
IGAZGATÓTANÁCS: Alfred Hicks, James Small, Joshua Klingensmith, C. J. Nieman, J. R. Long, L. W. Hicks, Geo. W. Thompon. ÜGYVEZETŐ: Albert B. Windt.
A LEECHBURGI ELSŐ NEMZETI BANK ugy az Egyesült Államok, mint Pennsylvania állam bankfelügyelete és közvetlen ellenőrzése alá tartozik. AZ ÖN BETÉTJE ezen banban teljesen biztos és előleges felmondás nélkül bármikor kiveheti.
BETÉTJEIT EGY DOLLÁRTÓL feljebb posta utján is küldheti és mi azonnal megküldjük önnek a betétkönyvecskét. PÉNZT KÜLDÜNK a világ bármely részébe a legjutányosabb áron és a legrövidebb idő alatt.
AZ ÖSSZES HAJÓTÁRSASÁGOK hivatalosan kinevezett ügynökei lévén, hajójegyeket nálunk a hajótársaságok eredeti árán vásárolhat. Kérjen bővebb felvilágositást levélileg. CZIM:
FIRST NATIONAL BANK, LEECHBURG, PA.

TŐKE: 100.000 dollár. FELESLEG: 500.000 dollár
Elnök Sand. B. Price. Aleln. I. L. Peck. Pénzt. H. C. Shafer. Hely. pénzt. Jas. Blair jr.
SCRANTON SAVINGS BANK
120 és 122 WYOMING AVENUE, SCRANTON, Pa.
Alapittatott 1867-ben Alapittatott 1867-ben.
ÉSZAKKELETI PENNSYLVANIÁNAK LEGRÉGIBB TAKARÉKPÉNZTÁRA.
Ez a bank elősegiti az embert a takarékoskodásban.
Kamatokat januárius 1-én és julius elsején kifizeti.
BETÉTEK ELFOGADÁSÁRA SZOMBAT ESTE HÉT ÓRÁTÓL NYOLCZIG NYITVA.

Alapittatott 1897-ben. Telefon: 176 Melrose.
MANDEL és ILKOVITS
BANKHAZA
374 ALEXANDER AVENUE, NEW YORK.
Közjegyzői iroda. Tüz- és élet- biztositás.
Hajó- és vasuti jegyek. Pénzküldés.
FORDULJANAK BIZALOMMAL A BRONXI MAGYAR BANKHOZ.

falujába, Komádiba szökött, ahol egy lakodalmon elfogták. A nagyváradi esküdtbíróság gyilkosság büntette miatt életfogytig tartó fegyházra itélte Aranyi Gábort.

Mikor a férj válni akar.

Sátoraljaujhely. Egy félbemaradt válópörön mulatnak most az emberek. Pedig maga az eset nem is olyan mulatságos. Az, aki a történet középpontjában áll, legalább semmi esetre sem nevet a dolgon. A főhős egy jómódu ujhelyi polgárember, nem régen arra a kellemetlen felfedezésre jutott, hogy fiatal felesége megcsalja. A férjben nem igen lakott valami Otthelo-i lélek, mert hamarosan megvigasztalódott és minden igyekezete arra irányult, hogy minél hamarabb elváljon az asszonytól. Az asszonyka előbb megijedt a kellemetlen következményektől, de azért megvigasztalódott, feltétlenül azonban kikötötte, hogy a férj uram adja ki azt a takarékpénztári könyvecskét, amelyben az esküvő óta álitólag nagy összegek vannak elhelyezve az ő javára.

Ez meg is történt s az asszony nagy örömmel sietett a bankba. Hogyne, mikor a takarékkönyvecske tanusága szerint kerek százezer korona állott az ő nevén. Az öröme azonban alig tartott tiz percig, mert kiderült, hogy a százezerből négy nullát a szó teljes értelmében tényleg nullának kell érteni, s az egész betét pont tiz, mond: tiz korona. A többi nullát a humoros férj biggyesztette oda.

Persze nagy ribillió támadt erre a váratlan meglepetésre. A bank magánokiratHamisitásért feljelentést tett a férj ellen, az asszony pedig boszuból visszavonta a válópör kedvező kimeneteléhez szükséges beleegyezését. Most ugy áll a dolog, hogy a tréfás férj uramat egyszerre két csapás éri. Kapott egy kriminális pört a nyakába s ami még rosszabb: nem szabadulhat a feleségétől sem. A szegény ördögön persze nagyszerüen nevetnek most az ujhelyiek. Mert ilyen rosszmájuak az emberek!

Egy nyomorék tolvaj bandája.

Szamosujvár. A várostól pár kilométer távolságban fekvő Dengeleg községben évek óta alaposan megdézsmálják a parasztgazdák gabonakészleteit. A lopások az utóbbi években egészen rendszeresek voltak. A tolvajlásokat betöréssel követték el, vagy az ajtót feszitették fel, vagy a magtárnak, illetve más gabonaőrző helyiségnek ablakán törtek be egy-egy ablakszemet és az igy nyert kis résen surrantak be a tolvajok. A csendőrség a nyomozatot minden esetben bevezette, de eredmény nélkül. Minap aztán id. Bokos György magtárából tünt el nagyobb mennyiségü tengeri. A birtokos gazda azonnal jelentést tett a csendőrségnek, mely megállapitotta, hogy a lopást csak házitolvaj követhette el, mert a magtárt rendes kulcsesal nyitották ki. Minthogy a lopás elkövetése idejében a birtokos egész cselédsége mezei munkával volt elfoglalva, a lopás gyanuja a károsult gazda fiára, ifj. Bokos Györgyre irányult, aki mind a két lábára nyomorék s csak mankókkal birja testét tovább vonszolni. A fiut a vallatás megtörte és beismerte bünösségét. Elmondta, hogy már két évvel előbb egy bandát szervezett 6—11 éves gyermekekből, kiknek ő adta az utasitásokat a lopások elkövetésére. A gabonát Klein Mihály koresmárosnál értékesitették olcsó áron. Védelmére azt hozta fel, hogy apjától nem kapott elegendő pénzt nyomorék lábainak gyógykezeltetésére, de megállapitást nyert, hogy ebből egy szó sem igaz és hogy a nyomorék ember italra s leányokra dorbézolta el a pénzt. Bokos Györgyöt letartóztatták s ugy ellene, mint a tolvaj gyermek-szövetkezet, névszerint Koroján Mária 6 éves, Rusz Karolina 11 éves, Olteán Sándor 10 éves és Szües Katalin 6 éves gyermekek ellen az ügyészség megindította a büntető eljárást.

Gyilkos füző.

Szatmár. Weisz Róza huszonegy éves leányzó minap látogatóba ment a nővéréhez, Max Ignáczhoz. Ünneplő ruhába öltözött és egy uj füzőt vett magára, hogy még kecsesebb és csinosabb legyen. Belépett a nővére lakásába, üdvözölte, azután hirtelen összeesett és meghalt. Az orvosok megállapitották, hogy szivszélhüdés ölte meg, melyet a szoros füző idézett elő.

Vér a mulatságon.

Szeged. Minap két helyen is véres verekedés zavarta meg a rendezett aratóünnepeket. Vasárnap korán reggel kezdte meg az alsóközponti gazdasági egyesület az aratóünnepet, mely este bállal végződött. A mulatságot éjféltájban véres eset állitotta meg. Nógrádi József és Jung János dorozsmai legények szintén kimentek Alsóközpontra, hogy a bálon mulassanak. Régi hagyomány, hogy az alsóközpontiak elkeseredetten haragusznak a dorozsmaiakra. Évtizedek óta apáról fiura száll ez az ellenséges indulat és vasárnap este vért is ontott. A két legényt táncz közben eddig ismeretlen tettesek megtámadták és össze-vissza szurkálták őket. Nagy riadalom támadt a bálon. A két vérben fetrengő legényt nyomban beszállitották a szegedi közkórházba, ahol most Nógrád József a halállal vivódik. Jung János állapota is életveszélyes. A másik véres eset a feketeszéli Kossuth-kutnál levő gazdasági egyesület aratóünnepén történt. Ördög Imre huszonkét éves legény ott táncezolt a bálon. Néhány régi ellensége rossz szemmel nézte és fenyegetni kezdték. Az egyik hangosan odakiáltott a táncoló legénynek:

— Még ma a kutyák isznak véredből.

Ördög Imre jónak látta menekülni a veszedelem elől és a bálhelyiséget elhagyva, hazafelé igyekezett. Alig indult el azonban, lövés dördült el mögötte s egy golyó a czombjába furódott. Az orozva megtámadott legény összeesett. A lövés a csontot összeroncsolta s igy amputálni kell a szerencsétlen legény lábát. A gyilkos merénylő ellen megindult a vizsgálat.

Kéjgyilkosság a pusztán.

Székesfehérvár. A csendőrség letartóztatta Máthés Lajos huszonegy éves parasztlegényt, aki párját ritkitó gyilkosságot követett el. Az eset körülményei a következők: Mult hónap 15-én a Nagyperkátához tartozó Alsóczikola pusztán a buzatáblában egy meztelen holttestet találtak. A holttest rettenetes módon meg volt csonkitva. Melle és hasa fel volt hasitva, jobb melle levágva, ugy, hogy csak vékony bőrfoszlány tartotta. Tiz lépésre a ruháját is megtalálták. Az orvosrendőri vizsgálat megállapitotta, hogy kéjgyilkosság történt. A holttest megtalálása után megindult a nyomozás s több körülményből arra lehetett következtetni, hogy a gyilkost a munkások között kell keresni. A csendőrök mindjárt Pozsonyi, más néven Máthés Lajos huszonegy éves napszámost gyanusitották a tett elkövetésével, akinek arczán jobb szeme alatt kis karczolás nyoma látszott. Kérdőre vonták Pozsonyit, ő azonban tudni sem akart a dologról. A további nyomozás során azután megállapitották, hogy Katona Rozália — igy hivták az áldozatot — mult hónap 14-én délután Horváth Lajos felsőczikolai koresmában járt, ahol együtt ivott a munkásokkal. Később Pozsonyi társaságában látták s a tanuk állitása szerint együtt távozott el Pozsonyival. A gyanusitott a terhelő adatok sulya alatt beismerte borzalmas tettét. Elmondta, hogy együtt mentek a buzatáblába s ott ellenálhatatlan vágyat érzett, hogy meggyilkolja. Zsebkését az asszony torkába szurta. Katona Rozália megpróbált védekezni s öklével gyilkosa arczába csapott. Ekkor Pozsonyi sziven szurta áldozatát, aki nyomban meghalt. Később leszaggatta ruháit s mellét és hasát felhasitotta. A gyilkos semmi megbánást nem mutatott s egykedvüen fogadta, mikor a csendőrök letartóztatták.

A kivándorló boszuja.

Szombathely. Major István vönöczki gazdát 1894-ben a Károlyi-házaspár kirablása és meggyilkolása miatt életfogytiglani börtönre itélték, azonban a perujitás alkalmával később felmentették. Major azután nemsokára kivándorolt Amerikába. Most visszatért s feleségét, valamint annak szeretőjét, Pocza Istvánt, akivel felesége a bünpör óta együtt élt, megtámadta. Poczát két lövéssel sulyosan megsebesitette, feleségét életveszélyesen összeszurkálta, azután pedig a maga nyakát elvágta. Mind a hármat a celldömölki kórházban ápolják.

Egy kis fiu kálváriája.

Vágszerdahely. Azt hinné az ember, hogy azok a vándorkomédiások, akik gyermekeket rabolnak, már régen kivesztek a rablóromantikával együtt. Pedig dehogy. Itt is hamisitatlan gyermeklopási história történt. Forró János gazda János nevü tizenegy éves fia az idén, márczius 25-én eltünt. Szülei kétségbeesve keresték, majd a pozsonyi rendőrségen is jelentést tettek. A rendőrség gyanuja a községben átvonult vándorkomédiásokra irányult kiknek Kalmár György volt a vezetőjük. Azóta semmi hir sem hallatszott a fiuról, mig a napokban teljesen elgyötörve, kiéhezve, rongyosan előkerült.

A kis fiu elmesélte, hogy az országuton játszott s a komédiások felkapták, betömték a száját s kocsin elhajtottak vele. Mindenféle tornamutatványok megtanulására késztették s néhány hónap mulva felléptették Budapesten a Városligeti egyik bódéjában. Azután Békésgyulára és Szatmárra hurczolták, ahol czirkuszba kellett játszania. Két hét előtt Szatmárról czirkuszi előadás után elszökött és gyalog ment haza Vágszerdahelyre. Utközben borzasztó sanyaruságot szenvedett át, mig a szülői házba jutott. A pozsonyi rendőrség most országszerte körözteti Kalmár Györgyöt és vándortruppját.

Száznál több hamis váltó.

Vasvár. A minap nagyarányu váltóhamisitásnak jöttek nyomára. Szuper József gazdag szőlőtelepitőnek adván ki magát, szőlővenyigéket adott el parasztoknak váltóra. A váltókat a gazdák számmal állitották ki, mely számokhoz Szuper egy számot hozzáirt és a váltókat igy kiállitva, számitoltatta le a vasvári pénzintézeteknél. Eddig több mint száz hamis váltónak jöttek a nyomára. Szuper meg akart szökni, de a pályaudvaron letartóztatták és fogva tartják. A megkárositott gazdák annyira föl vannak háborodva, hogy a biróságon kijelentették, hogy ha Szupert szabadon bocsátják, agyonverik.

Zsoldosok.

A budapesti „A Nap" julius huszadiki czikke.

A parlamentet szétkergették, a küzdőkkel fegyverszünetet kötöttek. Kossuthot elküldték nyaralni jó messzire. Wekerle azonban ittmaradt. Hol hétfőn, hol szombaton rándul be egy-egy félnapra. Hivatalos aktákat intéz el — adják sietve tudtul szolgálatkész kommünikék. Igen. Komoly irásokba temetkezik és szemmeltartja az embereit. Aztán megelégedetten megy vissza az aratók közé. Szorgos munka mindenütt. Dolgoznak a mezőn és nagy munkában izzadnak a politikai cselédek, a titkos, de hü szövetségesek, azok, akiknek nem annyira a markuk, mint inkább arczbőrük kérges és kieserepesedett.

Naiv emberek, egyenes lelkü, alattomos beszédet, tettet messzire elkerülő magyarok hiszik csupán, hogy pihenést jelent a politika szünideje. Akit arra késztet kötelessége, hogy közelről figyelje meg, mit értenek fegyverszünet alatt a hatvanhetes politika szélütött generálisai, jól látja az, mi készül a nyáron. Tudja, miért kellett csend és homály a letepert árulóknak. Megismerkedik lassankint az egész becstelen taktikával, melynek megvalósításához haladék nélkül hozzákezdtek, melynek végső czélja a közösügy tetemeinek feltámasztása és kinpadra vonása a negyvennyolczas eszmének.

Látjuk és megismerjük a jeleket. Apostoljárásról beszéltek. Emlegették a negyvennyolczas nép felvilágositásának szükségét. Ugy mondották: Kossuth küldötte őket szerte az országba. És kezdik már magyarázgatni, mi a teendőjük ott a széleken. Kezdik felvilágositani egymást: nem harcz kell a népnek, nem küzdelem, nem önálló, magyar, készfizető, jegykibocsátó nemzeti bank 1911. január elsejére. Hanem csend és kormányhatalom. Béke és husosfazék. Közös-ügy és nyugodt, lassu elrothadás. A hatvanhetes fertőből jönnek ezek a hangok. De visszhang fellel reájuk, álarczos negyvennyolczasok visszhangja. Az apostolok munkája helyett a pokolbeli sátán-had utján indulnak el.

A hóhérhad ellenőrzője gyanánt itthonmaradt Wekerle biztató tekintete kiséri őket. A viharosan elvtelen vezér-lakáj régi kedves eszméje, a fuzió ujul fel. Ezért kellett fegyverszünet, a jó isten maga is ezért adott nyarat. És a pokol apostolai arra valók, hogy minden elvtagadók, eszmeárulók egyesülése iránt ébren tartsák az érdeklődést.

Hát csak induljanak el. Fujják a kénköves romlást. Dolgozzanak. Ha elfáradnak: mi majd segitünk nekik. A fuzió iránt majd mi is igyekszünk ébren tartani a nemzet érdeklődését. Mi is elharsogjuk a figyelmeztetést: be ne hunyd a szemed egy pillanatra se jó magyarom. Légy ébren és figyelj a besurranó tolvajok, a mézes szavu szédelgők, az álruhás rablóvezérek, a fuziós bajnokok körmeire.

Mondunk valamit: ne is fáradjanak tulságosan Wekerléék, egész mételyes pereputtyukkal. Nem is képzelik, milyen nagy figyelemben részesülnek amugy is. Ismerjük őket. A nemzeti bank törhetetlen hivei mind tudják, kik sürgölődnek negyvennyolczas létükre fuziós tálak körül. Tudják, kik az árulók, az ál-függetlenségiek. Számontartják őket. A leszámolás órája eljön, eljön már az őszszel, a mikor felhangzik ujra a követelés: az önálló, magyar, készfizető, jegykibocsátó nemzeti bank. 1911. január elsejére. Legyenek nyugodtan az ország hóhérainak buzgó segédei és higyjék el: kár a fáradságért. Fel fog hangzani ez a követelés és az egész országból támad visszhangja. Végig fog viharzani és elsöpri a becstelenség zsoldosait.

Az ország pedig látni és tudni fog, mielőtt még a mételyes apostolok eljutnak hozzá. Annyira naiv nincs a függetlenségi nép, hogy a tulságosan átlátszó taktikát meg ne értené. Ez az elbukott kormány, ez a megrothadt rendszer rövidlejáratu kegyelmet kapott. Kikapcsolta a parlamentet, letiporta az alkotmányt és helyet foglalt a darabontok szégyenpadján. Nem a politikai felelősségért kellett nekik az uj kinevezés. Hiszen szó sem lehet politikai felelősségről, mikor parlament és párt és többség nélkül kormányoz egy császári paranesra támaszkodó kabinet. A kinevezés kellett a hatalom miatt. Kellett, hogy felhasználhassák a nyári kiméleti időt. Kellett, hogy köréjük gyülekezzenek gyengék és kishitüek és dadogók és elkábitottak. És szóba álljanak velük és velük együtt megpróbálják a lehetetlent, a romlást, a fuziót, a negyvennyolcz lehengerelését.

Kinevezés nélkül, hatalom nélkül a politika társadalmon kivüli egyénei volnának. Igy miniszterek, rövidlejáratu kegyelmes urak. Nyári istenségek. Nagy tervek főnek a fejükben, fellobog fantáziájuk. Játszszák az elevent. Egészen őszig. Akkor felharsan a függetlenség harczi szózata. Elmulik a kiméleti idő. Letünik a kisértetek órája. A fuziós méreg keverői rohannak vissza a halál, a rothadás honába.

Élet pocsolyája.

Egy házasságtörési dráma rejtelmei.

Zomborból jelentik a következő hajmeresztő dolgot:

Nagy szenzációja van Péterréve községnek egy ocsmány házasságtörési eset révén, melynek főhőse Sterha Károly ottani lakatosmester. Sterha nyolcz esztendővel ezelőtt feleségül vette a falu egyik leggazdagabb leányát, Oroszi Etelka árvaleányt. Egy esztendeig boldog egyetértésben éltek. Egy év multán azonban Sterha szemet vetett a náluk lakó Erzsikére, feleségének tizenegy esztendős hugára. Eleinte kedveskedésekkel halmozta el, vett neki szép ruhát, mindent, amit csak kivánt. A fiatal asszony, akinek akkor még sejtelme sem lehetett arról, hogy milyen bünös szándék vezérli a férjét, örömmel látta, hogy férje milyen jóságos gyöngédséggel bánik a kisleánynyal. Dehogy mert volna még legcsekélyebb rosszra is gondolni. A bünös hajlamu Sterha pedig annál szabadabban tett meg mindent, hogy a leányt megejtse. Kedvében járt, megszerettette magát a gyermekkel, aki ugy ragaszkodott hozzá, mintha apja lenne. Az lett a vége, hogy végre is bünbe ejtette, szeretőjévé tette feleségének tizenegyéves hugát.

Az ocsmány viszony azontul állandó lett. A fiatal gyermek nem tudott megszabadulni elvetemült sógorától, aki megöléssel fenyegette, ha valakinek szólni merészel galád szerelmükről. A leány hallgatott és türte a férfi bestiális szerelmét. A fiatal asszony, Sterháné, meg mit sem tudott erről a rettenetes életről, amit az ő házában az ura folytat a hugával. Már két esztendőn keresztül tartott ez a förtelmes viszony, amikor a gyermekleányból, aki hirtelen fejlődött ki és egyre nőiesebb lett, anya lett.

A férfi eleinte megdöbbent, de csakhamar találkozott egy bábaasszony, aki megszabaditotta a tizenhároméves kis leányt az anyaságtól; és azután folytatták az előbbi életet. Alig félévvel azután ujra anyává lett a megrontott és megromlott Erzsike, de ezt a gyermeket sem engedték megszületni. Mint az aktákból kitünik, már ekkor a fiatal bünös teremtés maga is forszirozta, hogy öljék meg a születendő gyermeküket. A két bünös csak vakmerőbb lett azután. Most már alig csináltak titkot aljas viszonyukból és a lakatos valósággal kettős házaséletet élt.

Lassan, lassan azonban a bünös teremtés eszére tért; látta, hogy az ocsmány viszonynak aligha lesz jó vége és elhatározta, hogy szakit a sógorával és férjhez megy, mig a világ meg nem tudja, hogy milyen bünös életet élt a sógorával már tizenegyéves kora óta.

Egy izben szóba is hozta ezt a szándékát sógora előtt:

— Látod, Károly, ez nem tarthat igy tovább, mert előbb-utóbb megtudja a világ ezt a mi dolgunkat.

A férfinek vérbe borult a szeme és vadul kérdezte:

— Hát mit akarsz tenni?

— Szakitani kell ezzel — mondta a leány — mert nem jó vége lesz ennek. Félbe kell hagyni ezzel a dologgal, aztán én férjhez megyek, amig lehet, mert később talán már nem lehet.

A férfi hallani sem akart a szakitásról, és amikor a leány lelkére akart beszélni, kitört belőle az indulat:

— Én nem engedlek el magam mellől, én nem akrom, hogy más öleljen. Tönkreteszlek, ha elhagysz. Feladlak a törvénynél, hogy megölted a gyermekeidet, aztán becsuknak. Nem bánom, ha én is börtönbe kerülök, de nem engedem, hogy másé légy.

A leány nem mert többet szólni a férjhezmenetelről, de később — néhány héttel ezelőtt — a férfi szólt erről a lánynak.

— Látod, — mondta — nem kell neked máshoz menni. Maradj itt mellettem, aztán majd csinálunk valamit, hogy jobban legyen.

— De mit? — kérdezte a leány.

A férfi hamar készen volt a felelettel.

— Megöljük valahogy méreggel a nénédet, aztán a feleségem leszel.

Az elzüllött leány ráállt a bünös tervre. Már készen volt a méreg, már hozzákezdtek a gyilkos terv kiviteléhez, hogy a szerencsétlen asszonyt elteszik láb alól, mikor a mérgezési tervről valahogyan értesült a csendőrség. Nagy titokban kezdett a nyomozáshoz a csendőrség és hamarosan eredményt is ért el.

A csendőrök — amikor már adatok birtokában voltak — vallatóra fogták a bünös szerelmeseket, akik a keresztkérdések alatt bevallották ocsmány büneik egész sorozatát. A csendőrség a vallomások alapján elfogta a romlott lelkü, bünös szerelmeseket, akiket az ujvidéki törvényszéki fogházba kisértek.

Alapittatott 1882. Legelső magyar bankház.

Hugo Lederer's
BANK OF EXCHANGE

55 AVENUE B, 4-IK UTCZA SARKÁN, —— NEW YORK.

PÉNZT legbiztosabban és leggyorsabban küld haza az ó-hazába. Minden magyarországi takarékpénztárral összeköttetésben van.

HAJÓJEGYET elad az összes hajóvonalakra a legjobb és leggyorsabb hajókra a hajótársulatok által megállapitott eredeti árakon.

KÖZJEGYZŐI osztályában olcsó dijazás mellett hazai ügyeket pontosan elintéz. Okmányokat konzulátusilag hitelesittet.

HUGO LEDERER, 55 Ave B, NEW YORK

LILIOM CREMET ES SZAPPANT
RÓTH SAMUEL-félét

ha használ, arcza sima, fehér, puha és mint a narmat, friss és üde lesz. SZEPLŐT, májfoltot, pattanásokat, kiütéseket és minden néven nevezendő arcztisztátalanságot legrövidebb idő alatt az arczról levesz. Kapható RÓTH SÁMUEL gyógyszertárában, a „MEGVÁLTÓ"-hoz.

125 AVE. A, Cor. 8th Street, NEW YORK CITY.

S. G. ROVNIANEK & CO.,

Amerikában a legnagyobb üzlet honi- és importált italok nagyban való elárusitására.

Minden egyes megrendelésnél, ha a megrendelt italok ára legalább 10 dollárt tesz ki, a szállitási költséget mi fizetjük.

PÁLINKAK GALLONOKRA.

Jó fehér pálinka	$2.00,	2.50,	3.00
Jó vörös pálinka	$2.00,	2.50,	3.00
Legjobb gabonapálinka	$2.00,	2.50,	3.00
Jamaikai rum	$2.00,	2.50,	3.00
Köménymagos	$1.50,	2.00,	2.50
Anizs	$1.50,	2.00,	2.50
Tiszta spiritusz	$2.50,	3.00,	3.50

AMERIKAI BOROK GALLONJA.

Ohioi vörös	$1.00
Ohioi fehér édes	$1.25
Kaliforniai régi, savanyu	$1.50
Kaliforniai muskatályos	$1.50
Kaliforniai tokaji	$1.75
Kaliforniai 5 éves Port bor	$2.00
Kaliforniai Sherry bor	$2.00
Kaliforniai burgundi vörös	$1.50

Az italokért járó pénz postautalványnyal vagy regisztrált levélben mindig előre küldendő.

AKI CSAK MEGKÓSTOLTA A MI TISZTA BORAINKAT ÉS PÁLINKAINKAT, AZ SOHASEM BÁNTA MEG ÉS MINDIG LEGJOBBAN ÉS PONTOSAN KI VOLT SZOLGÁLVA.

Tegyen egy próbarendelést és nem fogja megbánni soha. A leveleket igy czimezze:

S. G. ROVNIANEK & CO.,
318 THIRD AVE PITTSBURG PA.

A HALOTT ELBESZÉLÉSE.

Regény az amerikai életből.

„A Bevándorló" számára
angolból forditotta: **Ligeti Imre.**

(Hetedik folytatás.)

— Körülbelül egy félóráig, — felelte egy nyugodt hang.

— Az ördögbe!

Besurrantam belső irodámba.

A könyvszekrény polczának egyik sarkában tartottam iróasztalom kulesának egy másodpéldányát.

Ezt megkeritve, kinyitottam iróasztalom tetejét, miáltal a fiókok is kinyiltak. Ezek egyikében volt egy töltött revolver. Bár óvatosan jártam el, mozdulataimban legkevésbé sem haboztam. Aki már oly módon állt szemben a halállal, mint én, az elmult hosszu napokon és éjjeleken át, az érzéketlenné lesz a félelem közönséges formái iránt.

Ismét átléptem irodám küszöbét, s az előszobában állottam; azután hüvelykujjamat a fogantyura helyeztem, mely az egész helyiség, összes villamos lángjait felgyujtja. A házmesterről, s az éjjeli őrről teljesen megfeledkeztem.

A fénysugár, melyet az imént láttam, most a vasszekrény zárt ajtaján csillogott, s ragyogása erősebb volt.

— Tehát az összes értéktárgy, amit találunk, az enyém lehet, — mondá a láthatatlan vendégek egyike.

— Igen, s azonkivül tőlem kap külön ezer dollárt, amint megigértem, — felelte a másik. — Én csak az okmányokat akarom.

— S mi lesz az én részem, uraim? — kérdeztem én hangosan, s amint beszéltem, megesavartam a villamos vezeték foganytyuját. Az egész szoba rögtön fényárban uszott.

Daczára a helyzet komolyságának, nem tudtam viszatartani a mosolyt, mely ajkaimra jött, midőn cselekedetem hatását megláttam. A váratlan megszólalásom által okozott ijedtségtől elkábulva, a hirtelen fellobbanó villamos fénytől elvakitva, lábaiknál egy tolvajlámpával, s betőszerszámokkal két ember állott mereven, hátukkal a szekrénynek fordulva.

A látogatók egyike fekete álarczot viselt, mely arczát teljesen eltakarta. A másik kissé alacsonyabb, zömökebb ember volt, simára borotvált, kerek arczczal.

— Mi az ördögöt akar ön itt? — kérdezte az utóbbi rekedt hagon, s amint beszélt, jobb kezével hátsó nadrágzsebébe nyult.

— Azt a fegyvert, amelyért most nyult, — dobja a padlóra s azután rugja énfelém.

Az ember habozott, s láttam, hogy szemének gonosz kifejezése élesebb árnyalatot vett fel.

— Semmi ostobaság, — gyorsan! — mondtam parancsoló hangon.

Mig beszéltem, revolverem fénylő csövét az ember mellének irányitottam, s ujjaim reszkettek a fegyver kakasán.

Az ember szót fogadott, s a revolvert a padlóra téve, azt lábával felém rugta. Felvettem és zsebre tettem.

— Fölibünk került, amint látszik, — dörmögte mogorván.

— Igen, valóban ugy látszik, — feleltem.

— Nos, mi czélja van ennek a játéknak? — kérdezte a lefegyverzett ember.

— Talán ez az uriember lesz szives nekünk megmondani, — feleltem a fekete álarczos emberre pillantva.

A fekete álarczos nem felelt.

— Nos, nem látja, hogy várunk, — mondám türelmetlenül. — Az ön tisztelt barátja azt kérdezte tőlem, hogy miféle czélja van ennek a játéknak. Én is hasonlóképpen kivánesi vagyok.

A köpezös ember vállát vonogatta, s czinikusan nevetett, amint társához fordult.

— Ugy látszik, mester, hogy bennünket megfogtak, — mondá.

Az álarczos ember valami választ mormogott, mely érthetetlen volt.

— Mi a maga neve, barátom? — kérdeztem a köpezös embert.

— Azt hiszem, hogy most Dan-nak is nevezhet. Van még egynehány nevem, de azt hiszem, Dan is megfelel.

— Dan elég jó lesz, köszönöm, — feleltem. — És társa, miért nem mutatja őt is be?

— Oh, őt nevezheti Tom-nak, Dick-nek, Harry-nak, amint tetszik.

Haboztam.

— Legjobb barátomat nevezik Tomnak, — feleltem lassan, s bizonyos előitélet van bennem aziránt, hogy őt Dicknek nevezzük. Hogyan illik rá a Harry név?

Dan gunyosan nevetett, amint társához fordult.

— Mit szól hozzá, főnök ur? — Jó lesz a Harry név?

A válasz ismét érthetetlen volt.

— Jobb lesz, ha megmondja Harrynak, hogy vegye le álarczát, mert igy megneheziti a beszédet, — ajánlottam.

Az álarczos ember nem mozdult.

— Hallotta, mit mondott, mester? — mondá Dan halk hangon.

A megszólitott sem nem mozdult, sem nem válaszolt.

— Megmondtam, hogy jobb lesz, ha leveszi álarczát, — mondám, s czélbavettem revolveremmel.

Az ember szót fogadott.

— Ön ismét nyert, — nevetett Dan.

Az arczot, mely előttem lelepleződött, most láttam először életemben. Az ember haja egy árnyalattal volt kevésbé vörös, mint társáé. Sürü szakállt viselt, s divatos szürke ruhába volt öltözve.

Nyakkendőjében hatalmas gyémánttü ragyogott, gallérja és kézelői kifogástalan fehérségüek voltak. Homloka magas és jól formált volt, s a félelem, — mely arczán tisztán visszatükröződött — sem volt képes elnyomni a ravaszságot, mely sárgászöld szemeiben ott ragyogott; de ennek daczára egyénisége kellemes megjelenésü volt, s egyetlen pillantásból látni lehetett, hogy ez egészen más fajtáju gazember, mint társa. De a köpczös ember volt, aki ujból megszólalt.

— A rendőrségtől, ugy-e? — mondá, s sóhajtva nézett a lábainál heverő betörő-szerszámokra.

— Nem.

— Pinkerton?

— Nem én.

— Hát ki az ördög ön? Mit csinál itt?

— Azt hiszem, nevezhet Sólyomnak, s felteheti rólam, hogy üzleti ügyben jöttem ide.

Dan kétkedve rázta fejét, megvető mosoly jelent meg arczán.

— Humph! — mormogta. — Találkoztam már sok legénynyel, akik magukat Sólyomnak nevezték, de az ilyen ficzkók nem okoznak nekünk sok gondot. Vigyázzon, hogy meg ne egyék a molyok azt a szürke parókát, s oldalszakállt, amelyet olyan hiába visel.

Meglátszott, hogy gyorsan vesztem el tekintélyemet szemei előtt. Harry kivánesian nézett rám. Látszott, hogy félelme őt is lassankint elhagyja.

— Talán, — mondá hideg, szurós hangon — ez az uri ember is tagja a mi hivatásunknak.

Dan vigyorgott.

— Istenemre, azt hiszem, önnek igaza van! — kiáltott fel, azután szavait hozzám intézve, folytatta: — Mondd, czimbora, magad akarod ezt a szekrényt feltörni?

Az ajtó felé intettem, melyre nevem és ügyvédi foglalkozásom volt felirva.

— Az ördögbe! — mormogott Dan. — Ha ugy van, miért csavarta fel a világosságot?

— Majd kioltom nemsokára.

— Mi lesz most?

— Menjenek be ide, — mondám, magánirodám ajtajára mutatva.

A két ember habozott.

— Gyorsan! — kiáltottam rájuk.

Dan felhuzta vállát, s megfogta társát karjainál fogva.

— Gyerünk, most el kell fogadni a parancsot attól, akinek kezében fegyver van.

Követtem őket irodámba, s ott embereim arczukat a falnak forditva álltak, a mint rájuk parancsoltam. Ismét kinyitottam iróasztalom egy fiókját.

Ebben a fiókban megtaláltam magánirodám kulesának egy másodpéldányát, melyet még sohasem használtam, de amelyet most rendkivül becsesnek találtam.

Midőn ezt kivettem, becsuktam iróasztalomat, s visszatértem a küszöbre, s ott megálltam.

— Uraim, fel kell önöket kérnem, sziveskedjenek itt várakozni, — mondám, s becsuktam az ajtót kulcscsal.

Néhány percz mulva a vasszekrény ki volt nyitva.

A keresett okmányokat gyorsan megtaláltam és zsebembe raktam. Azután kivettem csekkönyvemet, s kiállitva egy tizezer dolláros csekket Buckner javára, azt visszahelyeztem a szekrénybe.

Midőn ezzel készen voltam, végrendeletemet elhelyeztem azon papirok közé, a melyeket hátrahagyni akartam, s azután becsuktam a vasajtókat.

Betöröi müködésem tehát sikerült.

De minden nehézséget még nem győztem le. Mit tegyek foglyaimmal?

Talán telefonálhatnék a rendőrségnek névtelenül, hogy ez idő szerint két betörő időzik a Crandall & Duniston-féle irodában. Ez esetben a detektivek öt-tiz percz alatt megérkeznek, s a két jómadarat becsuknák. De az én érdekeimnek jobban megfelelne, ha el lehetne titkolni, hogy irodámba az utóbbi napokban bárki is belépett.

Senkinek sem szabad gyanitani, hogy a vasszekrényt kinyitották, mert ez a kétség árnyát vethetné a végrendelet és a csekkönyv valódiságára.

Ha ezeket az embereket letartóztatják, mit fognak ezek mondani az én jelenlétemre vonatkozólag?

Ha kieresztem, akkor elfoghatják őket a folyosón, s az eredmény ugyanaz lenne, mintha magam értesitettem volna a rendőrséget. Ha meg itt hagyom őket, akkor előbb-utóbb kiszöknek valahogy.

De esetleg ujabb kisérletet tehetnek a vasszekrény feltörésére, s az én szempontomból a vasszekrénynek csak annyiból volt értéke, hogy csekk-könyvemet és végrendeletemet tartalmazta. Nem valószinü, hogy látogatóimat ezek érdekelnék.

Hogy az idegenek éjjeli látogatásának czélja a most zsebeimben levő okmányok megszerzése volt, az kétségtelennek tünt fel előttem.

Az okmányokról szóló nyugtát annak idején Miss Hollister nevére kiállitottam, s ez a tragédia idején zsebemben volt.

Kétségtelen, hogy dr. Demarest ezt a nyugtát meglátta, midőn zsebeimet kikutatták, s ebből következtette, hogy az értékpapirok irodámban vannak.

A betörés tehát csak dr. Demarest érdekében történhetett!

Még néhány perczig haboztam, s azután összeszedve a betörőszerszámokat, azokat egy táskába raktam, s az egészet magamhoz vettem. Midőn ezzel megvoltam, leesavartam az összes villamos lángokat. A padlón levő tolvajlámpából sugárzó kisérteties gyenge fényen kivül az egész helyiség most sötétségben volt.

Most gyorsan elhagytam irodámat, s óvatosan lopóztam a felső emeleten levő rejtekhelyem felé.

Hajnalban.

Ismét a faládán ültem, melyen annyi nyugtalan órát töltöttem. Lábam mellett a betörőszerszámokat tartalmazó táska hevert. Megittam még néhány korty bort, azután hozzáfogtam egy szivar elszivásához, mialatt Miss Hollisterre gondoltam.

Képzeletemben felidéztem gyönyörü arczvonásait; hallottam kellemes hangja esengését; hallottam könyörgését, midőn ellensége őt a földre tiporta.

Ekkor kezem göresösen összeszorult s a boszura gondoltam, melyet közös ellenségünk ellen intézni fogok.

Szivarom végre kialudt, s én folytattam szinte öntudatlanul a maradék rágását, miközben gondolataimban légvárakat épitettem, amelyeket Evelyn Hollister kiséretében jártam be. Hallottam nevetését, éreztem karját karomon, s láttam szemeiben...

Türelmetlen felkiáltással dobtam el a szivarmaradékot, s megdörzsöltem szemeimet.

(Folytatása következik.)

SZABADALMAKAT

kieszközöl bel- és külföldön s azok eladását és értékesitését közvetiti

HERZOG ZSIGMOND

az Egyesült Államok szabadalmi hivatalában bejegyzett szabadalmi ügyvivő és a budapesti kir. müegyetemen végzett okleveles mérnök. 116 NASSAU STREET, NEW YORK. Este és vasárnap 955 Second Ave.

GUTTMAN J. és TSA

a Nyugat első magyar könyvkereskedése

Imakönyvek, regények, történelmi munkák és minden egyéb könyvek, hazai dohányzószerek, szegedi paprika, liptói turó, magyar szilvalekvár elárusitása nagyban és kicsinyben. Jutányos árak. Postai megrendelések pontosan eszközöltetnek.

PEDLEREKNEK KÜLÖN KEDVEZMÉNYEK.

Minden megrendelés igy czimzendő:

J. GUTTMAN & CO.,
380 WEST DIVISION STREET,
CHICAGO.

A BEVÁNDORLÓ NYOMDÁJA

Elvállal jutányos árak mellett bármily nyomdai munkát. Ujságtól kezdve névjegyig. ALAPSZABÁLYOKAT A LEHETŐ LEGOLCSÓBBAN KÉSZITÜNK. Aki szép, izléses munkát akar, forduljon hozzánk.

Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.

A BEVÁNDORLÓ NYOMDÁJA
153 East 4th Street, New York.

Aki meggazdagodni akar, vásároljon

HÁZHELYET

Paterson gyárváros közelében.

FELVILÁGOSITÁSSAL KÉSZSÉGESEN SZOLGÁL A FŐIRODA:

REALTY & COMMERCIAL COMPANY
26 Cortland Street New York.

RIZSAK JANOS KÖZJEGYZŐ

MAGYAR PÉNZKÜLDŐ ÉS VÁLTÓINTÉZETE
127—2-ik UTCZA, PASSAIC, N. J.

PÉNZT a legpontosabban és lehetőleg leggyorsabban küld az ó-hazába. Az összes hajótársulatok meghatalmazott képviselője.
MINDENNEMŰ közjegyzői okiratok szakszerüen kiállittatnak és konzulátusilag hitelesittetnek. Jogi, katonai és telekkönyvi ügyekben pontossággal járok el.
REÁM BIZOTT ÜGYEKBEN pontosan és lelkismeretesen járok el.
AZ UTASOKAT SZEMÉLYESEN ELKISÉREM A HAJÓHOZ.
UTBAIGAZITÁST, felvilágositást és tanácsot INGYEN adok.

FIÓKÜZLETEK:

ALPHA, N. J. FRANKLIN FURNACE, N. J.
WHARTON, N. J. SOUTH BETHLEHEM, PA.

KNAUTH, NACHOD ÉS KÜHNE

PÉNZUTALVÁNYOK, HITELLEVELEK A VILÁG MINDEN RÉSZÉBE. ÖRÖKSÉGEKET ÉS KÖVETELÉSEKET PONTOSAN BEHAJTANAK.

15 WILLIAM STREET NEW YORK.

MEGBIZHATÓ BANKÁROK.

E rovat alatt oly bankczégeket nevezünk meg, amelyekhez honfitársaink bátran fordulhatnak pénzküldés vagy pénzbetétek czéljából.

NEW YORK ÁLLAM.

KNAUTH, NACHOD és KÜHNE, 15 William street, **New York.**

KISS EMIL, 104 Second Ave., **New York.** Tiz év óta fennáll.

NÉMETH JÁNOS, 457 Washington street, **New York.**

ROSETT MORITZ, 197 Stanton Street, **New York.** Alapittatott 1879-ben. Pénzküldések és hajójegyelárusitás. **Fiókirodák:** 145 Montgomery street, **Jersey City,** N. J., 447 State street, **Perth Amboy,** N. J., 22 N. Main street, **Wilkesbarre,** Pa., 141 Federal street, **Youngstown,** O.

SCHWABACH MAGYAR BANKHAZA, 1431—1 Avenue, a 74-ik utcza közelében. Pénzküldéseket gyorsan és biztosan eszközöl. Hajójegyeket minden vonalra árusit. Közjegyzői okiratokat kiállit és htelesittet.

HUGO LEDERER, 55 Ave. B, **New York.** Az összes hajóvonalak hivatalos ügynöke, pénzt legbiztosabban és leggyorsabban továbbit. Közjegyzői irodájában olcsó dijazás mellett elvégez hazai jogügyeket.

MANDEL ÉS ILKOVITS, 374 Alexander Ave., **New York.** Pénzküldők, hajójegyelárusitók, élet- és tüzbiztositás, közjegyzői iroda.

PENNSYLVANIA ÁLLAM.

B. HENDLER, successor to **A. HENDLER SON & Co., Cassandra.** Pénzküldemények Magyarországba és Európa bármely részébe olcsón, gyorsan és biztosan. Hajójegyek az összes vonalakon az ó-hazába sehol olcsóbban nem kaphatók.

FIRST NATIONAL BANK, Első Nemzeti Bank, **Minersville.** Alaptőke $500,000.00, tartalékalap és szét nem osztott nyeremény $75,000.00. Elnök Charles R. Kear, pénztáros Harry F. Potter.

KAIL G. ÁRPÁD, Uniontown, Pa. Amerikai és hazai ügyek elintézése. Közjegyzői hitelesités. Pontos pénzküldés.

FIRST NATIONAL BANK, Első Nemzeti Bank, **Leechburg.** Összes tőke $450.000.00. Banbketéteket elfogad. Pénzküldő és hajójegyiroda.

SCRANTON SAVINGS BANK, Scranton, 120—122 Wyoming Ave. Tőke 100.000 dollár. Fölösleg 500.000 dollár. Északkelet-Pennsylvaniának legrégibb takarékpénztára.

OHIO ÁLLAM.

THE BRIDGEPORT BANK & TRUST COMPANY, Corner Main and Lincoln Avenue, **Bridgeport,** Ohio. Pénzt kamatoztat, küld az ó-hazába. Hajójegyeket elárusit minden vonalra. Hazai ügyeket gyorsan és jutányosan elintéz.

PAPP MIKLÓS, 3929 Lorain Ave., **Cleveland,** Ohio. Államilag engedélyezett hajójegy-, pénzküldő- és közjegyzői iroda.

PERCZEL LAJOS, 532—534 Pearls street, **Cleveland.**

WISCONSIN ÁLLAM.

MERCHANTS AND SAVINGS BANK, Kereskedelmi és Takarékbank, Kenosha. Wisconsin állam felügyelete alatt. H. B. Robinson elnök. Tőke $25.000. Elad hajójegyeket minden vonalra. Pénzeket elküld a világ bármely részébe. Takarékbetéteket elfogad.

NEW JERSEY ÁLLAM.

RIZSAK JANOS, 127 Second street, **Passaic.** Pénzküldés és hajójegyek. Bárminemü okiratokat elkészit.

JOSEPH MAJOR MYERS, Phillipsburg és Alpha. Pénzküldés, hajójegyiroda és közjegyzői hivatal.

WÁRADY LAJOS, 449 S. Broad St., **Trenton.** Pénzküldő és hajójegyüzlete. Házak, telkek vétele és eladása.

NÉMETH JÁNOS, new yorki bankár, **passaici** fiók pénzküldő- és hajójegy-üzlete: 150—2 street, **Passaic.**

SZABÓ LAJOS, Chrome. Pénzküldés. Hajójegyiroda. Tanács és utbaigazitás ingyen. A vidék egyedüli magyar közjegyzője.

Pres.: Poseph Soisson. Cashier: E. R. Floto.

THE YOUGH NATIONAL BANK

of CONNELSVILLE, Pa.

Ez a nemzeti bank minden betét után 4 százalékot fizet. A connelsvillei és környékbeli magyarság figyelmébe ajánljuk.

HUNFALVY HUGÓ

HITES ÜGYVÉD ÉS JOGTANÁCSOS, közjegyzői hivatal.

Iroda a főpostával szemben.
231 BROADWAY, New York City.

WÁRADY LAJOS

Hazai peres és katonai ügyek pontos elintézése.
PÉNZKÜLDÉS AZ Ó-HAZÁBA.
Az összes hajóvonalak képviselője.
HÁZAK VÉTELE ÉS ELADÁSA.
Magyar közjegyző.
449 S. Broad St., Trenton, N. J.

KAIL G. ARPAD

BANK ÉS HAJÓJEGYÜZLETE
— Alapittatott 1890-ben. —

Közjegyzői iroda ugy hazai, mint amerikai ügyek elintézésére. Pénzküldés az ó-hazába hetenkint kétszer, a legpontosabban és legolcsóbban.

UNIONTOWN, Pa., W. MAIN STREET.

POLITIKAI HIRDETÉS.

ONE

6-29-09-500 (2-5479)

EXPLANATION—Matter in italics is new; matter in brackets [ ] is old matter to be omitted.

STATE OF NEW YORK

OFFICE OF THE SECRETARY OF STATE

Albany, July 24, 1909.

Pursuant to the provisions of section one of article fourteen of the Constitution of the State of New York, and section two hundred and ninety-five of the Election Law, notice is hereby given that the following proposed amendment to section twelve of article six of the Constitution of the State of New York, is to be submitted to the people for approval at the next general election in this State to be held on the second day of November, nineteen hundred and nine.

SAMUEL S. KOENIG,
Secretary of State.

AMENDMENT NUMBER ONE

CONCURRENT RESOLUTION OF THE SENATE AND ASSEMBLY

Proposing an amendment to section twelve of article six of the constitution, in relation to the compensation of justices of the supreme court.

Section 1. Resolved (if the Assembly concur), That section twelve of article six of the constitution be amended to read as follows:

12. [The judges and justices hereinbefore mentioned shall receive for their services a compensation established by law, which shall not be increased or diminished during their official terms, except as provided in section five of this article.] No person shall hold the office of judge or justice of any court longer than until and including the last day of December next after he shall be seventy years of age. [No judge or justice elected after the first day of January, one thousand eight hundred and ninety-four, shall be entitled to receive any compensation after the last day of December next after he shall be seventy years of age; but the compensation of every judge of the court of appeals or justice of the supreme court elected prior to the first day of January, one thousand eight hundred and ninety-four, whose term of office has been, or whose present term of office shall be, so abridged, and who shall have served as such judge or justice ten years or more, shall be continued during the remainder of the term for which he was elected; but any such judge or justice may, with his consent, be assigned by the governor, from time to time, to any duty in the supreme court while his compensation is so continued.] Each justice of the supreme court shall receive from the state the sum of ten thousand dollars per year. Those assigned to the appellate divisions in the third and fourth departments shall each receive in addition the sum of two thousand dollars, and the presiding justices thereof the sum of two thousand five hundred dollars per year. Those justices elected in the first and second judicial departments shall continue to receive from their respective cities, counties or districts, as now provided by law, such additional compensation as will make their aggregate compensation what they are now receiving. Those justices elected in any judicial department other than the first or second, and assigned to the appellate divisions of the first or second departments shall, while so assigned, receive from those departments respectively, as now provided by law, such additional sum as is paid to the justices of those departments. A justice elected in the third or fourth department assigned by the appellate division or designated by the governor to hold a trial or special term in a judicial district other than that in which he is elected shall receive in addition ten dollars per day for expenses while actually so engaged in holding such term, which shall be paid by the state and charged upon the judicial district where the service is rendered. The compensation herein provided shall be in lieu of and shall exclude all other compensation and allowance to said justices for expenses of every kind and nature whatsoever. The provisions of this section shall apply to the judges and justices now in office and to those hereafter elected.

2. Resolved (if the Assembly concur), That the foregoing amendment be submitted to the people for approval at the general election to be held in the year nineteen hundred and nine, in accordance with the provisions of the election law.

In Senate, February 16, 1909.
State of New York,

The foregoing resolution was duly passed, a majority of all the Senators elected voting in favor thereof.

By order of the Senate,
HORACE WHITE,
President.

In Assembly, February 17, 1909.
State of New York,

The foregoing resolution was duly passed, a majority of all the members elected to the Assembly voting in favor thereof.

By order of the Assembly,
J. W. WADSWORTH, Jr.,
Speaker.

Office of the Secretary of State.
State of New York, } ss.:

I have compared the preceding copy of concurrent resolution with the original concurrent resolution on file in this office, and I do hereby certify that the same is a correct transcript therefrom, and of the whole thereof.

Given under my hand and the seal of office of the Secretary of State at the city of Albany, this twenty-fourth day of July, in the year of our Lord, one thousand nine hundred and nine.
[L. S.]
SAMUEL S. KOENIG,
Secretary of State.

FORM FOR SUBMISSION OF AMENDMENT NUMBER ONE.

Shall the proposed amendment to section twelve of article six of the Constitution, in relation to the compensation of Justices of the Supreme Court, be approved?

TWO

6-28-09-500 (2-5492)

EXPLANATION—MATTER IN ITALICS IS NEW

STATE OF NEW YORK

OFFICE OF THE SECRETARY OF STATE

Albany, July 24, 1909.

Pursuant to the provisions of section one of article fourteen of the Constitution of the State of New York, and section two hundred and ninety-five of the Election Law, notice is hereby given that the following proposed amendment to section four of article seven of the Constitution of the State of New York, is to be submitted to the people for approval at the next general election in this State to be held on the second day of November, nineteen hundred and nine.

SAMUEL S. KOENIG,
Secretary of State.

AMENDMENT NUMBER TWO

CONCURRENT RESOLUTION OF THE SENATE AND ASSEMBLY

Proposing an amendment to section four of article seven of the constitution, permitting the legislature to alter the rate of interest on debts authorized pursuant to said section.

Whereas, The legislature, at its regular session in nineteen hundred and eight, duly adopted a resolution proposing an amendment to section four of article seven of the constitution, permitting the legislature to alter the rate of interest upon debts authorized pursuant to said section, and

Whereas, Such resolution has been duly published in accordance with law and the constitution and referred to this legislature for action; therefore:

Section 1. Resolved (if the assembly concur), That section four of article seven of the constitution be amended so as to read as follows:

4. Except the debts specified in sections two and three of this article, no debts shall be hereafter contracted by or in behalf of this state, unless such debt shall be authorized by law, for some single work or object, to be distinctly specified therein; and such law shall impose and provide for the collection of a direct annual tax to pay, and sufficient to pay, the interest on such debt as it falls due, and also to pay and discharge the principal of such debt within fifty years from the time of the contracting thereof. No such law shall take effect until it shall, at a general election, have been submitted to the people, and have received a majority of all the votes cast for and against it at such election. On the final passage of such bill in either house of the legislature, the question shall be taken by ayes and noes, to be duly entered on the journals thereof, and shall be: „Shall this bill pass, and ought the same to receive the sanction of the people?" The legislature may at any time after the approval of such law by the people, if no debt shall have been contracted in pursuance thereof, repeal the same; and may at any time, by law, forbid the contracting of any further debt or liability under such law; but the tax imposed by such act, in proportion to the debt and liability which may have been contracted in pursuance of such law, shall remain in force and be irrepealable, and be annually collected, until the proceeds thereof shall have made the provision hereinbefore specified to pay and discharge the interest and principal of such debt and liability. The money arising from any loan or stock creating such debt or liability shall be applied to the work or object specified in the act authorizing such debt or liability, or for the payment of such debt or liability, and for no other purpose whatever. No such law shall be submitted to be voted on within three months after its passage or at any general election when any other law, or any bill shall be submitted to be voted for or against. The legislature may provide for the issue of bonds of the state to run for a period not exceeding fifty years in lieu of bonds heretofore authorized but not issued and shall impose and provide for the collection of a direct annual tax for the payment of the same as hereinbefore required. When any sinking fund created under this section shall equal in amount the debt for which it was created, no further direct tax shall be levied on account of said sinking fund, and the legislature shall reduce the tax to an amount equal to the accruing interest on such debt. The legislature may from time to time alter the rate of interest to be paid upon any state debt, which has been or may be authorized pursuant to the provisions of this section, or upon any part of such debt, provided, however, that the rate of interest shall not be altered upon any part of such debt or upon any bond or other evidence thereof, which has been, or shall be created or issued before such alteration. In case the legislature increase the rate of interest upon any such debt, or part thereof, it shall impose and provide for the collection of a direct annual tax to pay and sufficient to pay the increased or altered interest on such debt as it falls due and also to pay and discharge the principal of such debt within fifty years from the time of the contracting thereof, and shall appropriate annually to the sinking fund moneys in amount sufficient to pay such interest and pay and discharge the principal of such debt when it shall become due and payable.

2. Resolved (if the Assembly concur), That the foregoing amendment be submitted to the people for approval at the general election to be held in the year nineteen hundred and nine, in accordance with the provisions of the election law.

In Senate, March 31, 1909.
State of New York,

The foregoing resolution was duly passed, a majority of all the Senators elected voting in favor thereof.

By order of the Senate,
J. RAINES,
Temporary President.

In Assembly, April 12, 1909.
State of New York,

The foregoing resolution was duly passed, a majority of all the members elected to the Assembly voting in favor thereof.

By order of the Assembly,
J. W. WADSWORTH, Jr.,
Speaker.

State of New York,
Office of the Secretary of State. } ss.:

I have compared the preceding copy of concurrent resolution with the original concurrent resolution on file in this office, and I do hereby certify that the same is a correct transcript therefrom, and of the whole thereof.

Given under my hand and the seal of office of the Secretary of State at the city of Albany, this twenty-fourth day of July, in the year of our Lord, one thousand nine hundred and nine.
[L. S.]
SAMUEL S. KOENIG,
Secretary of State.

FORM FOR SUBMISSION OF AMENDMENT NUMBER TWO.

Shall the proposed amendment to section four of article seven of the Constitution, permitting the legislature to alter the rate of interest on debts authorized pursuant to said section, be approved?

THREE

6-28-09-500 (2-5498)

EXPLANATION—MATTER IN ITALICS IS NEW

STATE OF NEW YORK

OFFICE OF THE SECRETARY OF STATE

Albany, July 24, 1909.

Pursuant to the provisions of section one of article fourteen of the Constitution of the State of New York, and section two hundred and ninety-five of the Election Law, notice is hereby given that the following proposed amendment to section twenty-seven of article three of the Constitution of the State of New York, is to be submitted to the people for approval at the next general election in this State to be held on the second day of November, 1909.

SAMUEL S. KOENIG,
Secretary of State.

AMENDMENT NUMBER THREE

CONCURRENT RESOLUTION OF THE SENATE AND ASSEMBLY

Proposing an amendment to section twenty-seven of article three of the constitution, in relation to the powers of the boards of supervisors and county auditors or other fiscal officers.

Whereas, the legislature, at its regular session in nineteen hundred and seven, duly adopted a resolution proposing an amendment to section twenty-seven of article three of the constitution, in relation to the powers of the boards of supervisors and county auditors or other fiscal officers; and

Whereas, such resolution has been duly published in accordance with law and the constitution and referred to this legislature for action: therefore:

1. Resolved (if the Assembly concur), That section twenty-seven of article three of the constitution be amended as follows:

ARTICLE III.

Section 27. The legislature shall, by general laws, confer upon the boards of supervisors of the several counties of the state such further powers of local legislation and administration as the legislature may, from time to time, deem expedient, and in counties which now have, or may hereafter have, county auditors or other fiscal officers, authorized to audit bills, accounts, charges, claims or demands against the county, the legislature may confer such powers upon said auditors, or fiscal officers, as the legislature may, from time to time deem expedient.

2. Resolved (if the Assembly concur), That the foregoing amendment be submitted to the people for approval at the general election to be held in the year nineteen hundred and nine, in accordance with the provisions of the election law.

In Senate, April 20, 1909.
State of New York,

The foregoing resolution was duly passed, a majority of all the Senators elected voting in favor thereof.

By order of the Senate,
HORACE WHITE,
President.

In Assembly, April 27, 1909.
State of New York,

The foregoing resolution was duly passed, a majority of all the members elected to the Assembly voting in favor thereof.

By order of the Assembly,
J. W. WADSWORTH, Jr.,
Speaker.

State of New York,
Office of the Secretary of State. } ss.:

I have compared the preceding copy of concurrent resolution with the original concurrent resolution on file in this office, and I do hereby certify that the same is a correct transcript therefrom, and of the whole thereof.

Given under my hand and the seal of office of the Secretary of State at the city of Albany, this twenty-fourth day of July, in the year of our Lord, one thousand nine hundred and nine.
[L. S.]
SAMUEL S. KOENIG,
Secretary of State.

FORM FOR SUBMISSION OF AMENDMENT NUMBER THREE.

Shall the proposed amendment to section twenty-seven of article three of the Constitution, in relation to the powers of the boards of supervisors and county auditors or other fiscal officers, be approved?

FOUR

6-28-09-500 (2-5505)

EXPLANATION—MATTER IN ITALICS IS NEW

STATE OF NEW YORK

OFFICE OF THE SECRETARY OF STATE

Albany, July 24, 1909.

Pursuant to the provisions of section one of article fourteen of the Constitution of the State of New York, and section two hundred and ninety-five of the Election Law, notice is hereby given that the following proposed amendment to section ten of article eight of the Constitution of the State of New York, is to be submitted to the people for approval at the next general election in this State to be held on the second day of November, 1909.

SAMUEL S. KOENIG,
Secretary of State.

AMENDMENT NUMBER FOUR

CONCURRENT RESOLUTION OF THE SENATE AND ASSEMBLY

Proposing an amendment to section ten of article eight of the constitution, relating to the limitation of the indebtedness of cities and excepting certain kinds of bonds from computation of the debt of a city for purposes of such limitation.

Whereas, The legislature at its regular session in nineteen hundred and eight duly adopted a resolution proposing an amendment to section ten of article eight of the constitution, relating to the limitation of the indebtedness of cities and excepting certain kinds of bonds from computation of the debt of a city for purposes of such limitation; and

Whereas, Such resolution has been duly published in accordance with law and the constitution and referred to the legislature for action; therefore:

1. Resolved (if the Assembly concur), That section section ten of article eight of the constitution be amended to read as follows:

ARTICLE VIII.

10. No county, city, town or village shall hereafter give any money or property, or loan its money or credit to or in aid of any individual, association or corporation, or become directly or indirectly the owner of stock in, or bonds of, any association or corporation; nor shall any such county, city, town or village be allowed to incur any indebtedness except for county, city, town or village purposes. This section shall not prevent such county, city, town or village from making such provision for the aid or support of its poor as may be authorized by law. No county or city shall be allowed to become indebted for any purpose or in any manner to an amount which, including existing indebtedness, shall exceed ten per centum of the assessed valuation of the real estate of such county or city subject to taxation, as it appeared by the assessment rolls of said county or city on the last assessment for state or county taxes prior to the incurring of such indebtedness; and all indebtedness in excess of such limitation, except such as now may exist, shall be absolutely void, except as herein otherwise provided. No county or city whose present indebtedness exceeds ten per centum of the assessed valuation of its real estate subject to taxation, shall be allowed to become indebted in any further amount until such indebtedness shall be reduced within such limit. This section shall not be construed to prevent the issuing of certificates of indebtedness or revenue bonds issued in anticipation of the collection of taxes for amounts actually contained, or to be contained in the taxes for the year when such certificates or revenue bonds are issued and payable out of such taxes; nor to prevent the city of New York from issuing bonds to be redeemed out of the tax levy for the year next succeeding the year of their issue, provided that the amount of such bonds which may be issued in any ona year in excess of the limitations herein contained shall not exceed one-tenth of one percentum of the assessed valuation of the real estate of said city subject to taxation. Nor shall this section be construed to prevent the issue of bonds to provide for the supply of water; but the term of the bonds issued to provide the supply of water, in excess of the limitation of indebtedness fixed herein, shall not exceed twenty years, and a sinking fund shall be created on the issuing of the said bonds for their redemption, by raising annuilly a sum which will produce an amount equal to the sum of the principal and interest of said bonds at their maturity. All certificates of indebtedness or revenue bonds issued in anticipation of the collection of taxes, which are not retired within five years after their date of issue, and bonds issued to provide for the supply of water, and any debt hereafter incurred by any portion or part of a city if there shall be any such debt, shall be included in ascertaining the power of the city to become otherwise indebted; except that debts incurred by the city of New York after the first day of January, nineteen hundred and four, and debts incurred by any city of the second class after the first day of January, nineteen hundred and eight, and debts incurred by any city of the third class after the first day of January, nineteen hundred and ten, to provide for the supply of water, shall not be so included; and except further that any debt hereafter incurred by the city of New York for a public improvement owned or to be owned by the city, which yields to the city current net revenue, after making any necessary allowance for repairs and maintenance for which the city is liable, in excess of the interest on said debt and of the annual instalments necessary for its amortization may be excluded in ascertaining the power of said city to become otherwise indebted, provided that a sinking fund for its amortization shall have been established and maintained and that the indebtedness shall not be so excluded during any period of time when the revenue aforesaid shall not be sufficient to equal the said interest and amortization instalments, and except further that any indebtedness heretofore incurred by the city of New York for any rapid transit or dock investment may be so excluded proportionately to the extent to which the current net revenue received by said city therefrom shall meet the interest and amortization instalments thereof, provided that any increase in the debt incurring power of the city of New York which shall result from the exclusion of debts heretofore incurred shall be available only for the acquisition or construction of properties to be used for rapid transit or dock purposes. The legislature shall prescribe the method by which and the terms and conditions under which the amount of any debt to be so excluded shall be determined, and no such debt shall be excluded except in accordance with the determination so prescribed. The legislature may in its discretion confer appropriate jurisdiction on the appellate division of the supreme court in the first judicial department for the purpose of determining the amount of any debt to be so excluded. No indebtedness of a city valid at the time of its inception shall thereafter become invalid by reason of the operation of any of the provisions of this section. Whenever the boundaries of any city are the same as those of a county or when any city shall include within its boundaries more than one county, the power of any county wholly included within such city to become indebted shall cease, but the debt of the county, heretofore existing, shall not, for the purposes of this section, be reckoned as a part of the city debt. The amount hereafter to be raised by tax for county or city purposes, in any county containing a city of over one hundred thousand inhabitants, or any such city of this state, in addition to providing for the principal and interest of existing debt, shall not in the aggregate exceed in any one year two per centum of the assessed valuation of the real and personal estate of such county or city, to be ascertained as prescribed in this section in respect to county or city debt.

2. Resolved (if the Assembly concur), That the foregoing amendment be submitted to the people for approval at the general election to be held in the year nineteen hundred and nine, in accordance with the provisions of the election law.

State of New York,
In Senate, April 13, 1909.

The foregoing resolution was duly passed, a majority of all the Senators elected voting in favor thereof.

By order of the Senate,
HORACE WHITE,
President.

State of New York,
In Assembly, April 27, 1909.

The foregoing resolution was duly passed, a majority of all the members elected to the Assembly voting in favor thereof.

By order of the Assembly,
J. W. WADSWORTH, Jr.,
Speaker.

State of New York,
Office of the Secretary of State. } ss.:

I have compared the preceding copy of concurrent resolution with the original concurrent resolution on file in this office, and I do hereby certify that the same is a correct transcript therefrom, and of the whole thereof.

Given under my hand and the seal of office of the Secretary of State at the city of Albany, this twenty-fourth day of July, in the year of our Lord, one thousand nine hundred and nine.
[L. S.]
SAMUEL S. KOENIG,
Secretary of State.

FORM FOR SUBMISSION OF AMENDMENT NUMBER FOUR.

Shall the proposed amendment to section ten of article eight of the Constitution, relating to the limitation of the indebtedness of cities and excepting certain kinds of bonds from computation of the debt of a city for purposes of such limitation, be approved?

Minden kishirdetés TIZ szóig
25 cent.
Minden további szó 2 cent.
Kishirdetések előre fizetendők.

KIS HIRDETÉSEK

KISHIRDETÉSEKET elfogad a „Bevándorló" minden ügynöke és a kiadóhivatal: 327 East 13 street, New York.

EGYHÁZI ÉRTESITÉS.
A new yorki 14-ik utcza és 2-ik Avenue sarkán levő ref. egyház lelkésze
HARSÁNYI LÁSZLÓ.
Istenitisztelet minden vasárnap d. e. 11 órakor.
Lelkészlak: 200—2-ik Avenue.

A COLUMBUSI ÉS VIDÉKI MAGYAR REF. EGYHÁZ
A lelkipásztor czime:
Rev. ALEX. SZÉKELY, 1764 S. Washington Ave.
Istenitiszteletek minden vasárnap délelőtt 10 órakor, délután 3 órakor, vasárnapi iskola délután 2 órakor.

E L A D Ó
magyarlakta helyen egy füszer-, kalap-, czipő- és más ruhanemü-üzlet, 3 kocsi és ló, 8 házhely istállóval és egyéb melléképületekkel jutányos áron, mert nőm betegsége folytán kénytelen agyok visszautazni Magyarországba. Személyesen vagy levélben tudakozódhatni magánál a tulajdonosnál
S. SARKADI
Box 97 Martins Creek, Pa.

Ł pület.
teljes felszereléssel kolbászgyárra, vidéki helyen olcsó áron és kedvező feltételek mellett eladó. Az épületben hatszobás és fürdőszobás lakás is van. Ajánlkozók forduljanak részletekért a „Bevándorló" kiadóhivatalához: 327 East 13 street, New York. A város nagy magyar telep, ahol egy kolbászgyáros már a magyarságtól is megélhet, mert ilyféle üzletember nincsen az egész városban.

ELADÓ.
Szinesen üvegre festett s szépen dekorált arczképrámák, arany kerettel s mindenféle hazafias képek, szintén aranyozott keretben, mint pl.: 13 aradi vértanu, Talpra magyar, Magyar korona, továbbá háziáldás, nagy mennyiségben jutányosan eladó. Czim: Charles Szeszák, 217 2nd Ave., Johnstown, Pa.

INGYEN!
Az Egyesült Államok és Canada legujabb teljes térképe, érdekes és hasznos Utmutatóval, az amerikai magyarság részére, Németh János bankár, v. cs. és kir. konzuli ügyvivő kiadásában most jelent meg és minden honfitársnak INGYEN küldi meg, ha postaköltségre 2 centes bélyeget küld be e czimre:
JOHN NÉMETH, banker,
457 Washington Street, New York, N. Y.

Mrs. Szilágyi
budapesti egyetemen végzett és a new yorki Board of Health által engedélyezett okleveles szülésznő. Segélyt és tanácsot nyujt, lakásán szülő nőket elfogad. 111 ST. MARKS PLACE, NEW YORK.

A NAP
A magyar ujságirás szenzációja, Magyarország legfüggetlenebb és legelterjedtebb napilapja.
Felelős szerkesztője: BRAUN SÁNDOR.
Politikai főmunkatársai: Bródy Sándor, Lengyel Zoltán és dr. Kalmár Antal.
A NAP a 48-as eszmény leghivebb katonája s a 67-es politika legkérlelhetetlenebb üldözője.
A NAP nemcsak a legkitünőbb lap, de a LEGOLCSÓBB IS.
Előfizetés Amerika területére egész évre $5.—
Félévre $2.50
Negyedévre $1.25
Mutatványszámokat készséggel küld:
A NAP kiadóhivatala:
Budapest, VIII. ker., Rökk Szilárd-utcza 9. sz.

HENTES és FÜSZERÜZLET
teljes felszereléssel eladó. A felszerelés a következőkből áll: 2 ló, 3 szekér, 2 buggy, 2 register, 3 mérő, nagy jeges szekrény stb. Havi forgalom 3000 dollár. Eladási ár 1100 dollár készpénzben. A ratkáron levő áruk a bevásárlási áron veendők át.
::::Tudakozódni lehet a tulajdonosnál::::
PAUL PACHUDA
WINDBER, Pa.,

ELADÓ
hazautazás miatt egy pénzküldő iroda vegyeskereskedéssel. Czim: Louis Spitzer, 1140 St. Clair Ave., Youngstown, O.
(aug. 3.)

HA NEM BESZÉL ANGOLUL
és ha akarna tudni, akkor küldje be a nevét és pontos czimét
MANDEL ERNŐNEK
ő majd felvilágositást fog küldeni, hogyan lehet megtanulni három hónap alatt.
Tandij 2 dollár havonta.
61 AVENUE A. —— NEW YORK, N. Y.

$25,000.00 ÁLLAMI BIZTOSITÉK.
Joseph Major Myers
pénzküldő irodái.
Főüzlet: PHILLIPSBURG, N. J.
Fióküzlet: ALPHA, N. J.
Az összes hajóvonalak törvényes képviselője. Pénzküldés az ó-hazába; a legbiztosabban és legolcsóbban szállitok. Mindenféle hazai peres ügyeket, valamint konzuli hitelesitéseket elvégzek. Egyedüli közjegyző Phillipsburg és környékén. Honfitársaim minden ügyben ingyenes felvilágositást kapnak.

::: MAGYAR JOGVÉDŐ EGYESÜLET :::
(HUNGARIAN PROTECTIVE)SOCIETY.
Pittsburg, Pa.
— Alapittatott 1905-ben. —
Igazgatósági üléseit tartja minden hónapban saját helyiségében.
433 Fourth Ave., Pittsburg, Pa.
Elnök: Óhegyi János, t. elnök Király E. József, alelnök Magyar András, pénztárnok Horváth János, titkár Kohary Bertalan, ügyészek: W. Clyde Grubbs, T. Chalm. Duff, magyar ügyész és közjegyző Dobó István, ellenőrök Kovács Rudolf, Stugner János. Igazgatók Pittsburgban Horváth János, Magyar András. Connelsville és vidékén Kollesár István. Traweskyn és vidékén Kránitz Kálmán. Flemingpark és Pittokban Kurue Vendel. Bruceton és vidékén Kánya Gábor. McKeesportban Kánya Gusztáv. Traugerben Lengyel János. Ambridgeben Szabó János. Irvinben Kopházi József. Dunkirben Simon József. New Brightonban Görcsös Kálmán. Duquesneban Gogolya András. Coleyban (Castle Shanon) Báthory István. Leechburgban Soltész János. Preston, Burdinen és vidékén Géci Imre, Hadnagy Ádám. Pricedalen Krajnyák András. Coal Bluff-Shire Oakson Herspold István. Coal Center és vidékén Jakubik János, Andó József. Wickhavenben Szabados István. W. Leisenringen Elek András. Uniontownban Matulay Zoltán. Lyndorán Magetti Géza. Expediten Szunyogh Ferencz. Vintondalen Olcsányi Lajos. Blackburnon Zborai János. Adelaiden Mihók György. Leisenringen 3. Vizy János. Star Junctionban Köles István. Largen Bedő János. Connorvillen Gyurkovics József, Lock No. 3. Mitró János.

RIZSÁK JÁNOS
passaici pénzküldő budapesti irodája
VII., KIRÁLY-UTCZA 193. SZÁM ALATT van.
Irodavezető: RIZSÁK MIHÁLY.

KERESTETÉS.
Tompos Sándor, végardói, zemplénmegyei születésü embert keresem. Ki felvilágositással tud szolgálni holléte felől, irjon Gönczy Julia czimére: 407 Front St., Johnstown, Pa.

MUNKÁSOK,
gyöngygomb-készitők kerestetnek. Jelentkezni lehet 409 East 107 uteza, földsz.

MRS. BÉRESSY
okleveles magyar szülésznő mindenféle női betegséghez ért. Szüléseket a háznál is elfogad. Czim: Mrs. J. Béressy, 132 seventh street, corner Avenue B, New York.

„A MAGYAR FARMER"
CANADA LEGNAGYOBB MAGYAR HETILAPJA.
Tartalmazza a bevándorlókat érdeklő összes adatokat. Ingyen felvilágositással szolgál minden ügyben.
ELŐFIZETÉSI DIJ: Egész évre $1.50.
218 Dufferin Ave. Winnipeg, Man.
Előfizetéseket a „BEVÁNDORLÓ" is elfogad.

KERESEM
Varga Gyulát, kivel az ózdi vasgyárban együtt dolgoztam és ózdi-kőaljai illetőségü Nagy János barátomat. Czim: László Torzsa, Crescent, O., Box 86.

KERESEM
Károly László esizi illetőségü gyermekkori barátomat. Czim: Varga Miklós, Box 44, Crescent, O.

KALAUZ.
A SZENT PÉTER ÉS PÁL MUNKÁS BETEGSEGÉLYZŐ EGYLET. Alapittatott: 1909 julius 1-én McKeesporton, Pa. Székhelye: Mc Keesport, Pa. Üléseit tartja minden hónap első vasárnapján. Beteg tagjainak fizet $5 hetenkint. Temetési dij az elhalt tag után $50. A tagok elhalt nejeik után $25. Belépési dijak: 18—30 évesig $1.25, 30—40-ig $1.50, 40—50-ig $2. Havi dij 50 cent. A biztositéki alapra 25 cent negyedévenkint.
A tisztikar: Elnök: Vasil András, alelnök Fodor Károly, titkár Dorner Károly, jegyző: Szél János, pénztáros: Takács János, ellenőr: Barna Ferencz, zászlótartók: Tóth Pál, Balázs András, beteglátogatók: W. Takács József, Katona Miklós. A titkár czime: Dorner Károly, c. o. Roth Bank, Box 442 McKeesport, Pa.
Az egylet tagja lehet minden tisztességes keresztény magyar ember.

SEHONNAI KISASSZONY
ez az érdekfeszitő regény, mely most fog befejeződni a „Bevándorló"-ban, KÉT FÜZÖTT KÖTETBEN is kapható. Ára mindakét kötetnek EGY dollár. A pénz előzetes beküldése mellett azonnal megküldjük a két kötetet a megrendelőnek. Minden megrendelés igy czimzendő: „BEVÁNDORLÓ, 327 East 13 street, NEW YORK.

Pásztor Béla
EZ IDŐ SZERINT JOHNSTOWNBAN ÉS VIDÉKÉN TARTÓZKODIK A BEVÁNDORLÓ KÉPVISELETÉBEN. ELŐFIZETÉSI ÉS HIRDETÉSI DIJAKAT FELVEHET ÉS NEVÜNKBEN NYUGTÁZHAT. AJÁNLJUK ŐT OTTANI HONFITÁRSAINK SZIVES JÓINDULATÁBA.

ET
minden
ivatal:
w York.

TÉK.
Myers
J.
képviselője.
ásában és
hazai peres
eket elvég-
rg és kör-
n ingyenes

SÜLET ::: SOCIETY.
hónapban
, Pa.
Király E. pénztárnok
Bertalan, halm. Duff,
bó István, ner János. János, Ma-
ékén Kolle-
én Kránitz
ban Kuruc
nya Gábor.
Traugerben
abó János.
rben Simon
s Kálmán.
Coleyban
Leechburg-
finen és vi-
Priceda-
Bluff-Shire
nter és vi-
Wickha-
eisenringen
atulay Zol-
Expediten
lesányi La-
Adelaiden
Vizy János.
rgen Bedő
zsef, Lock

irodája ALATT van. ÁLY.

mplénmegyei
világosítással
Gönczy Julia
Pa.

tnek. Je-
cza, földsz.

féle női be-
l is elfogad.
street, cor-

MER"
AGYAR
deklő ösz-
gosítással
re $1.50.
g, Man.
RLÓ" is

árban együtt
Nagy János
Crescent, O.,

nekkori barát
Crescent, O.

UZ.
UNKÁS BE-
tatott: 1909
zékhelye: Mc
en hónap első
et $5 heten-
án $50. A ta-
ési dijak: 18
40—50-ig $2.
lapra 25 cent

s, alelnök Fo-
jegyző: Szél
llenőr: Barna
alázs András,
Katona Mik-
ly, c. o. Roth
sztességes ke-

SZONY
st fog befeje-
FÜZÖTT KÖ-
két kötetnek
ildése mellett
a megrendelő-
mzendő: „BE-
EW YORK.
ár, kikérték

VASÁRN

"A Bevándorló" pénteki szép

Az én mesém.

Irta: **Kemény György.**

Lepihent a vén nap, gyulnak a csillagok;
Megnyugodott kis pajkos gyerek-lélek.
Erősen szorongott az öt apró jószág,
Hogy lefekvés előtt valamit meséljek.
Visszarepül lelkem ködös távolába
A gyermek-esztendők csodás országának
Kutatom az édes, bübájos meséket,
Altató meséit az édesanyámnak.
Hasztalan kutatom! Eltüntek a mesék,
Mint ébresztő fénynél a gyönyörü álom.
Az életvihartól megfakult lelkemben
Bübájos mesének nyomát sem találom.
Pedig a gyerekek várnak a mesére,
Szemeikben a vágy gyertyácskái égnek.
Hogy az ő apjuk még mesélni se tudjon,
Egy perczig se mernék gondolni szegények.
Pedig én nem tudok! Gondtalan gyermekkor
Altató meséit régen elfeledtem;
Nehéz gond képében már csak a sárkányuk
Repül szárnycsattogva gyakorta felettem.
Mesemondó tündér, kerülj a házunkhoz,
Lebegtesd meg kissé bübájos két szárnyad!
Sugj fülembe mesét: altatót, édeset;
Mert a gyermekeim kiváncsian várnak.

*

Hopp, gyerekek,
Figyeljetek!
Itt a mese:
Mese, mese mess kenyeret!...
Tul hegyeken, tul tengeren,
Hol aranyos kalász terem:
Van egy ország, szép kis ország,
Ugy hijják, hogy Magyarország
Ott született apa, mama,
Nagyapa is ott pihenget
Ölén egy szép, tágas kertnek.
Nincsenek ott magas házak,
Füstös, kormos, zugó gyárak.
Nincsen ottan olyan lárma,
A napocska szebben ragyog,
S akikre süt: mind magyarok.
Virág nyilik erdőn, réten,
Pillangó száll minden lépten,
Mókus ugrál a faágon,
Madár fütyöl lombos fákon.
A harangok szépen szólnak
Élőnek és haldoklónak.

*

„Apukám!"...
— Félve szól mesémbe a legnagyobb leányka —,
„Magyarok vagyunk mi?" — kiváncsian kérdi.
„Persze hogy magyarok!" — felelem én vissza.
S nagyot néz a gyerek, mint aki nem érti.
„Van a magyaroknak hazájuk, apukám?"
„Hogyne lenne, fiam, hiszen most emlitem!"
Elhallgat a gyerek, majd meg ujra kezdi:
„Apukám, hát akkor mért vagyunk mi itten?!"...

*

Nézek a gyerekre
Elszoruló szivvel:
„Édes kisleányom,
Ugy sem értenéd meg:
Magyar föld gyermeki
Hazát mért cserélnek"!
S elhallgat a kérdés,
Elhallgat a válasz,
Vége a mesének!

Az oláh baka története.

Irta: **Abonyi Árpád.**

Csend, amely kellemetlennek neveztetik. Félhomály, amely — beleszámitva egy faliórát is — őskori rekvizitum és öreg gyakorlatában halhatatlan. A női szalon levegője meleg, de éppen nem barátságos. Künn a természetben mindegyre hevesebb biztatással csalogatja illatos virulásra a márcziusi vágás ibolyáit a napfény, — idebenn a szalonban összevont szemöldökkel, indulatos, kényes, haragos tekintettel nézett merész hódolójára egy fiatal asszony, ám a makacs rabszolgát egy pillanatra sem hozta zavarba ez a fitymáló, kevély nézés. Megkérdezte vagy tizszer:

— Szeret?

S megkapta a választ egymás után valami huszszor:

— Nem.

De hozzá volt szokva. Tegnap ugyanezt az éles választ sikerült learatnia, tegnapelőtt szintén. Ezelőtt hat hónappal el akart szaladni Afrikába a vadak közé, hátha megeszik. A bucsuzásnál egyetlen kézszoritást kapott a szép fiatal özvegytől, akinek vonzó körébe került: attól itthon maradt. Ugy találta, hogy itt a körüti lakás második emeletén sokkal forróbb és füszeresebb a levegő, mint ott lenn, délen, messze, a vadak között. Azt kibirta volna, — ettől megégett. Az égett ember — harminczéves, egészséges, sőt becsületes férfikorában pedig merészebb, mint a mangróveerdők párducza, és kitartóbb — tudjuk — a tevénél is.

— Hallgasson meg... kérem.

— Különös ember! Más az ön helyén már rég megunta volna az ostromot.

— Ebből láthatja, hogy én nem vagyok — más.

— De hát mit akar? Megint valami le
ki operettel akar mulattatni?

— Nem. — Most kivételesen — nem fo
gom mulattatni. Össze-vissza csak egy ap
rócska meséről van szó. Kicsiny és igény
telen dolog az egész. Belefér egy fél mo
gyoróhéjba.

— Hány perczig tart, mert öltözködnön
kell.

— Tiz perez bőven elég lesz.

— Nem bánom, de egy pillanattal ser
tovább, különben kénytelen leszek önt fá
jó szivvel elküldeni. Páholyunkban én i
meg a mama is szivesen látjuk. A dara
ötfelvonásos, — szünetek közben tetszés
szerint turbékolhat, most azonban nagyo
kell sietnie.

— Repülni fogok, nagyságos asszonyo
— bólintott fejével a férfi és közeleb
huzta székét a hölgyhöz. A nap égett é
vonzása, harmincz éves korunkban —
szörnyü... A fiatal asszony szemeibő
kedves igézet ragyogott — férje halál
óta — mindenkire, de nem volt a világo
kinek joga lett volna tőle megbolondulni
csak egyetlenegy. Kicsoda? Fiatal embe
rem azt hitte, hogy ő.

— Önkéntes koromban — kezdte ny
godtnak látszó hangon — őrségen volta
a katonai börtönöknél.

— Hatásos bevezetés, —jegyezte me
halk nevetéssel, gunyolódva az asszon
— a börtönök és az őr... Téli éjjel.
Farkasok... Szélvész... Folytassa, dr
ga barátom! Meséje szomorujátéknak i
dul; kezdhetjük az első felvonást.

— Köszönöm; kezdhetjük.

— Kérem a szinpadot!

— Szinpad a „Wach-Zimmer". Öt lép
hosszu, négy lépés széles, összefirkált
lakkal határolt üres hely, ahol az ajtói
függesztett „Inventár" szerint találtat
dott egy seprü, egy vizeskanna, egy plé
ivópohár, egy lócza, egy lámpa, egy va
kemencze, egy kulcs a fegyvermühelyhe
egy másik az „Augmentations-Magazin"
hoz, három példány „Wach-Verhaltung
(az egyik rongyos), egy példány „Ra
port-Buch", tizenkét fogas fából és eg
vasból. Legényeim közül őrségen voltak
Plotuna, Papuk, Bries, Opre, Gozár, V
szili, Barbu, Tógyer, stb. Összesen tize
ketten — a tizenkét falfogashoz. Oláh v
rág volt persze valamennyi.

Melyik a hős?

— A hős nem lép fel az első felvoná
ban. Hadd folytassam! A virágszálak k
zül az, aki nem állt poszton, a Zimme
előtt lézengett, pipázott, vagy a földr
bámult. Ezek a javarészt piros-pozsg
oláh ficzkók majdnem valamennyien m
lankólikus ellágyulásban esnek, ha bel
kik őket a kaszárnyába és megkóstolta
ják velük a sótlan „komisz"-t. Odaha
a falujában szilaj és kötekedő, csupa l
gényi virtus, jókedv és szemtelenség, —
benn a kaszárnyában egykedvü, elbutul
alázatos és szomoru, mint ólmos esőbe
valamely szegény tuzok. Amily konfide
sül hetyke, mig rajta a varrottas ing,
a hárászrojtos „condra", épp oly hallg
tag, ha bekerülnek tagjai a kincstá
kékbe. Aláfelé lógatja nyirott fejét
busul. Bakancsát nézegeti s a felhők
ügyeli, a faluja felől lengő szelet, a m
darat, a hangyát a porban. Verekedésr
miről... szó sincs. Igen csendes nyá
Ritkán hallható egy-egy egészséges k
eczaj, egy-egy fütty, egy-egy nóta. Ha e
is kotorászta valamelyik a furulyáj
olyan nótát jajongatott el rajta, mint
temetett volna. Ettől aztán még nagyo
bakat hallgattak, s lőn csend a Zimme
ben, mint a halottas házban. Emberei
közül Barbu Tógyer közvitéz fujta a le
keservesebben, de ritkán cselekedte. N
volt mellette kutyája, s hol volt a virág
havasi fensik, a kék hegy, pettyes pi
trángjaival a sebesen rohanó hegyi
tak? Hol tehenei, hol faluja, az édes a
ja kunyhója, a dászkál (tanitó) háza
piros alma szép oláh leányzó, Mari
apjának háza?

Egyenes, vállas ficzkó volt ez a
gyer, amikor besorozták. Néhány
alatt azonban ő is eltompult és megen

ót.

ódást,

Az anarkhista.

Egy orosz ügyvéd emlékirataiból.

Mikor néhány nap mulva ujból meglátogattam, izgatottan fordult felém:

„Ne jöjjön holnap az erődbe. Szükség-

a mindap ódanyilatkozott, hogy az anarkhisták félmüvelt, eldurvult lelkületü emberek, akiket mindig fel lehet ismerni. Arra kértem tehát, viselkednék a bíróság előtt lehetőleg előkelően és forditana némi gondot a ruházkodására is.

ólyan hatalmas volt, hogy legvadabb eszméit is tényekké változtathatta. Sokat szokott tanácskozni önmagával; s ha önmagával megegyezett valamiben, a dolog megtörtént.

A kölcsönzött eszmék közül, melyek ré-

POLITIKAI HIRDETÉS.

received a majority of all the votes cast for and against it at such election. On the final passage of such bill in either house of the legislature, the question shall be taken by ayes and noes, to be duly entered on the journals thereof, and shall be: „Shall this bill pass, and ought the same to receive the sanction of the people?“ The legislature may at any time after the approval of such law by the people, if no debt shall have been contracted in pursuance thereof, repeal the same; and may at any time, by law, forbid the contracting of any further debt or liability under such law; but the tax imposed by such act, in proportion to the debt and liabililty which may have been con-

STATE OF NEW YORK
OFFICE OF THE SECRETARY OF STATE

Albany, July 24, 1909.

Pursuant to the provisions of section one of article fourteen of the Constitution of the State of New York, and section two hundred and ninety-five of the Election Law, notice is hereby given that the follow-

Czigányok.

Irta: **Szemere György.**

Csucsi gyermekkori emlékeim közé tartozik. Ő volt a póni-szállitóm és tanitómesterem a csóka-oktatás terén.

Csak annyit kellett neki mondanom:

— Csucsi, holnaputánra legyen egy uj póni, ha a föld alól keriti is.

És meglett: az uj póni holnaputánra. Senki a világon nem is sejtette, hogy honnan került.

Ez a pónirejtvény különösen azért volt komplikált, mert Csucsi sohase mozdult ki a faluból; a bezdédi keresztut volt az ő világa vége.

A parasztok között az a mendemonda járta, hogy helybehozzák Csucsinak a pónit az egyéb czigányok, mivelhogy ő is czigánykirály. Egyebet is kap tőlük, néha ezüstmarhát, sőt csengő aranyat is.

Engem módfelett izgatott a Csucsi titokzatos királysága. Főképpen arra voltam kiváncsi, hogy miképpen jutott hozzá. Kicsi volt, csunya kóczos volt: hogy tehettek a czigányok ilyen embert királynak? Annak valami titkos okának kell lenni, véltem és hajmeresztő vágyakozással kerestem a titkot az okban. De csak nem jöttem rá a magam eszétől. Végre is nekiduráltam magamat: megkérdeztem magától Csucsitól. (Kivételes intim viszonyban voltam vele: hátha megmondja.)

— Mi miatt lett maga király, Csucsi?

A barátom készségesen válaszolt:

— Csak azér, urficska, mer én vagyok a legvénebb király az egész világon...

Végignéztem Csucsin. Csakugyan igen vén lehetett. Álla olyan hegyes volt, mint a karó vége, a nyaka olyan vékony, hogy szinte csudálkozni lehetett, hogy megbirt egy fejet; és olyan ránczos volt a képe, mint egy ünneplő gatya.

— Hát hány éves maga, Csucsi?

— Nem igen olvastam — válaszolt ő felsége, — de százötven biztosan meg vagyok.

— Persze, hogy majd hanyat estem a csodálkozástól. Mert hiába voltam csak kilencz éves, az emberi kor legvégső határáról már voltak fogalmaim, de arról, hogy valótlant is lehet állitani: még nem. Azt később tanultam meg.

Tehát elhittem Csucsinak, hogy százötven esztendős és legott megértettem a királyságát. Elvégre is egy százötven esztendős ember csuda, hát ha csuda, akkor királynak is jó.

Hanem most már az furta az oldalamat, hogy hol és miképp megy végbe czigánynéknál a királyválasztás? Aztán miképpen gyakorolja a király hivatalát? Hogy érintkezik az alattvalóival? És miért lakik éppen Semlyénben, egy füstös putriban, mikor az egész világból adóznak neki?... Csucsi nem elégitette ki teljesen kiváncsiságomat. Annyit beismert, hogy a királyválasztó országgyülés székhelye Egyptusban van, azt is elmesélte, hogy mint ismerkedett meg az egész czigányvilággal.

(Ezelőtt száz esztendővel Indiától kezdve Spanyolországig bejárta a három világrész minden birodalmát.) De azt, hogy miképpen érintkezik alattvalóival, már el nem árulta Csucsi. Ellenkezőleg megharagudott még a kérdésért is; valami hókuszpókuszt is csinált a levegőben, nyilván, hogy kibékitse a szentségtelen kiváncsiságom által megsértett czigányszenteket.

Ám ha nem is árulta el Csucsi uralkodása miként jét, én szemfüles gyerek létemre rájöttem egyre-másra ő felsége egynémely, egészen jelentéktelennek látszó oly cselekedetéből, ami felnőtt ember figyelmét bizonyára kikerülte volna.

Bezzeg az enyémet nem kerülte ki. Miután minden áron meg akartam fejteni a czigánykirályság titkát, természetes, hogy semmit se kicsinyeltem, ami Csucsitól eredt. A legtermészetesebb cselekedetébe is beleiparkodtam magyarázni a misztikumot, hát még az olyanba, ami csakugyan gyanusnak tetszett...

A vén czigány, bár az emlitett hókuszpókusz óta kerültem a kiváncsiságnak még a látszatát is, igen óvatos volt még velem, kilencz éves gyermekkel szemben is.

Egyszer, — mintha ma történt volna, ugy emlékszem rá, — egyszer éppen a bezdédi keresztutnál jártunk, amikor hirtelen megállitott Csucsi. Hogy elfáradt, le akar ülni az utárok partjára. Leültünk, még nem sejtettem semmi rendkivülit, csak akkor kezdtem figyelni, mikor a százados czigány kapózást proponált.

A kapózás gömbölyü kavicsokkal ejtőlik meg, széles tenyeret igényel és reszketős kézzel nem mivelhető. Ilyenformán méltán ébresztett bennem gyanut a Csucsi javaslata... Ha ez a Csucsi, kombináltam, kapózni akar velem, holott sem ő, sem ő nem tudhatunk kapózni, nem azért akarja, hogy kapózzon, hanem mert gömbölyü kavicsokra van szüksége.

De nem szóltam semmit. Hogy ugorjék be Csucsi. Kapóztunk. Persze sehogy. Ugy tettem ,mintha dühbe jöttem volna, és a földhöz vágtam kavicsaimat, hogy nem játszom többet... (Na most mi lesz?)

Csucsi kezdetben rá sem hederitett a kapókavicsokra, ahelyett elmesélt egy czigány mesét. Én bár az ideges kiváncsiságtól képtelen voltam figyelni, kidülledt szemmel lestem a szavát. Ő felsége csakugyan beugrott. Azon való hiszemben, hogy meséjével végképp elringatta érzékeimet, végre operálni kezdett. Botja végével megpiszkálta az egyik kavicsot, majd a másikat, harmadikat, ötödiket helyezte el igy, olyformán, hogy az öt kaviesból egy keresztet csinált. Aztán bevégezte meséjét és mentünk hazafelé a csóka miatt, akivel este tartottunk beszédgyakorlatokat, mert akkor a legesacskább a csókamadár...

Aznap alig tudtam aludni: ugy felizgatott a rejtélyes kereszt. Abban nem lehetett kétség, hogy Csucsi titkos jelt adott vele. De kinek? És mit jelent? Hogy veszik észre és mi lesz a foganatja?

Elhatároztam, hogy másnap (éppen vasárnap volt), amennyire csak engedik viszonyaim, minden időmet a kereszt körül töltöm. Már kora reggel megszöktem a nevelőmtől és bevettem magamat egy gyér füzesbe, ami vagy husz lépésnyire a kavieskereszttől egy ér mentén bokrosodott.

Egész délelőtt hiába ólálkodtam: nem történt semmi. A kereszt épp ugy feküdt az árokban, mint a hogy Csucsi megszerkesztette. Déli harangszóra hazaszaladtam ebédelni; kikaptam (a tésztát kitörülték az étrendemből), de azért csak visszaszöktem a füzesbe ebéd után. Az ozsonna igen lényeges dolog, de még azt is feláldoztam tudásvágyomnak, ott maradtam leshelyemen estig...

Ujra semmi. Már-már föladtam minden reményt, neki is készültem, hogy haza megyek, de az utolsó pillanatban csak visszatartott egy különös sejtés: hogy az éj leple alatt történnie kell valaminek...

A nap leszállt, a faluban megkondult az esti harangszó, csipogó denevérek surrogtak a fejem fölött. Fáztam, féltem... De nem mentem haza... A titokzatosság magnetikus ingere leshelyemhez büvölt ... A horizonon kibugygyanó hold ezüst fénye elomlott a füzesen. Exaltált lelkem meseországgá varázsolta a tájat, mesebeli hőssé csekélységemet... Torkom kiszáradt, elöntött a láz; majd kipattant; ugy lüktetett a halántékerem. És szivem kip-kop, kip-kop hangosan dobogott... Kimeredt szemmel kémleltem a szemhatárt ... Egy sovány kutya alácsapott farokkal czéltalanul bódorgott az ország utján. Idétlen vakvarjak uszkáltak felettem a levegőben s nesztelen szárnyuk ijesztő árnyékot vetett az ezüstös füzesre... Szivszorongató, kisérteties hangulat!... És még se szaladtam haza. Vártam.

Nem hiába vártam... Az országut fehér kőporos alapján két óriás alak bontakozott ki az éji homályából. Bármenynyire meg voltam rémülve, rögtön megláttam, hogy nem kisértetek, — nem biza, csak czigányok voltak, hál'Istennek. Folyvást koratyoltak, még pedig czigányul, de nem czivakodtak, inkább nagyon figyeltek az egymás szavára. Amint a keresztutra léptek, a hold világánál könnyen kivehettem arczukat is. Az egyik vén volt, a másik fiatal...

Még lélekzetemet is visszatartottam, hogy neszemet ne vegyék. A keresztut közepén megállott a két czigány, körülnéztek. Hallgatóztak. Ugy látszik nem vettek észre semmi gyanust, mert biztatólag intettek egymásnak, mire a fiatal kivett valamit a zsebéből és meggyujtotta. Tolvajlámpás volt... Az öreg átvette a tolvajlámpást a fiatal tól és valamit duruzsolt neki. A fiatal erre leguggolt és hókuszpókuszokat csinált, az öreg ellenben bement az árokba, éppen oda, ahol a kavieskereszt feküdt. Vagy két perczig maradt ott, aztán kijött és szapora taglejtéssel magyarázni kezdett valamit a fiatal czigánynak. Amikor vége volt a magyarázatnak, elváltak.

A fiatal czigány visszafordult, amerről jött, az öreg pedig derékszögben nekivágott a dédesi erdőnek, ami hires czigányszállás vala: kóborczigányok találkozó helye.

Végre kimászhattam rejtekhelyemből. Sejtelmes kiváncsisággal szaladtam a kavieskereszthez. Sejtelmem nem csalt. A kereszt már nem volt meg. A vén czigány egy más ábrát csinált az öt kavicsból. Ilyet :.:

Végre valahára!... Tisztán állott előttem a tény: a kereszt csakugyan üzenet volt. De mi a válasz rá?...

Majd kisül.

Hazaszaladtam. Megvertek, de azért feltettem magamban, hogy ezentul még erősebb megfigyelés alá veszem Csucsit és a putrija tájékát. Ha valami különösebb változás áll be körülötte a közeljövőben: meg lesz oldva a kaviesposta egész rejtélye.

Már másnap megoldódott. Öt kövér fehér liba őrült gágogással és sziszegéssel fogadott a Csucsi körülnádalt birtokán. Holott Csucsi nem volt libatartó ember mindközönségesen... Világos! Öt kavics: öt kövér liba a czigánykirály számára.

... Tehát csakugyan király volt a Csucsi. A lehető legigazibb király. Adót vetett hiveire, s azok be is szolgáltatták neki az adót.

Egyben világos lett előttem a pónik homályos eredete is. A póni is adó volt. (Helyesen sejtették a parasztok.) Csucsi ő felsége kiment a keresztutra, királyi hatalmánál fogva valami titkos jellel pónit rendelt és meglett a póni.

Vajjon milyen jel jelenthetett pónit? És hányféle jellel mennyi mindent lehet kifejezni, ha még a libát is ki lehet fejezni? És milyen rejtélyes hatalom a czigánykirály hatalma, hogy kényszerrendszabályok nélkül is foganós?

Ez alatt is valami titok lappanghat, mert a czigány ingyen nem ád semmit, ingyen csak vesz a czigány. Avagy van a czigánykirálynak hatalma? Szervezete? Adminisztrácziója? Csak nem látható és ki nem puhatolható: oly titokzatosan müködik?

— A következő történet azt bizonyitja, hogy nem lehetetlen, sőt valószinü.

II.

Jancsi bácsi gyakran panaszkodott, hogy legelőjét (ami egy órányira volt a birtok testétől) nem képes megőrizni a sziráki gazdáktól. Az idegen jószág eleszi a füvet a saját gulyája elől. És hiába oda a legkeményebb gulyás is: rá se hederitenek a sziráki bicskások. Ha sokat okoskodik, egyszerüen fejbe ütik. Már ugy állott a dolog, hogy nem kap gulyást a legelőjére, mert fejbeveretni senki sem akar...

Jancsi bácsi rengeteg mérget nyelt eme legelő miatt. Eladóvá tette, de miután nem akadt rá bolond, már-már oda akarta ajándékozni az eklézsiának, amikor hirét vévén a sorának, egy szép napon csak eléje toppan Csucsi.

— Hallottam a naccságos ur keservit; én tunnék rajta segiteni.

Én éppen Jancsi bácsinál vakácziózt akkor, hát rengeteg megörültem az én Csucsimnak. De a bátyám nem örült, hanem méregbe jött.

— Ne czigánykodjék kend. Hogy tudná kend megőrizni a sziráki határt, amikor Rása Miska se tudta, pedig két esztendőt ült a munkácsi várban.

— Mán pedig én megőrzeném — állitotta Csucsi keményen.

— Kend la?

— Én la.

— Mgbolondult kend?

— Nem én! Megőrzeném a sziráki határt. Ha nem hiszi az ur, tegyen próbát velem. Addig kommenczió se kell.

Jancsi bácsi végre is elnevette magát.

— Bolond kend. Hát nem bánom, őrizze meg a sziráki határt...

És egy hét mulva aranyért sem lehetett idegen marhát találni a sziráki legelőn. Pedig (mint megtudtam később), egyebet se csinált érte Csucsi, mint hasalt, bagózott és pipált. Legfeljebb, hogy bitang bajárokkal tréfált, jókat huzván a kulacsaikból, amiből bőven kijutott neki, mert igen kulans volt velük, még maga buzdította őket a tilosba, nehogy bolondjába elmaradjanak. Igen, mert azt nem akarta Csucsi: nem vágott volna a metódusába.

Hogy mi riasztotta el a szivákiakat a tilosból? Egyszerüen az a körülmény, hogy három nap alatt kilencz lónak és tizenegy ökörnek veszett nyoma a legelőn. Csucsi egészen okosan ugy őrizte meg a sziváki határt az idegen inváziótól, hogy apránként ellopta az inváziót...

Hát ez pedig csak ugy eshetett meg, hogy szervezett rablóbandája volt Csucsinak, azaz hadserege. Mindegy. Czigánymértékkel mérve a dolgot, a kettő egy és ugyanaz. Csucsi nem tarthat generálisokat, mert nines módjában, de meg nines is szüksége rájuk. Megteszi neki a lókötő is...

Nem derül-e ki ebből az esetből is, hogy kell a czigányoknak valami szervezetüknek lenni, ami összetartja s esetadtán együttmüködésre képesiti őket? S ha elgondoljuk, mennyire széjjel vannak szórva a világ minden részében: nem kell-e bámulnunk berendezkedésük elmésségén és tökéletességén?

Vajjon miben rejlik a czigányok szervezetének eme titokzatos ereje és életképessége?

Az ember elmélázik rajta és szinte hajlandó azt hinni, hogy éppen a maradiságban: a régi szokásokhoz és hithez való mereven konzervativ ragaszkodásukban. És hátha minden szervezetnek ez az igazi belső értéke, maradandó ereje? Talán a titokzatos formaságokban is rejlik némi

fentartó erő. Ki tudja? Szabad szemmel láthatunk nem egy olyan emberi intézményt, amelynek ma is a formák misztikuma (a szemfényvesztés, a hókuszpókusz), az összetartó kapcsa, a nélkül menten összeroppanna, szétzüllenék.

III.

Ne higyje senki, hogy homályosan hiszem, hogy csakugyan cigánykirály és százötven éves volt Csuesi. Csuesi bizonyára hazudott, nagyzolt. De, hogy feltétlenül rendelkezett a nemzetségével s hogy a keresztutnál állott szimbolikus trónusa, ahonnan jelekkel adta ki rendeleteit: bebizonyitottnak vélem.

Hogy hatalom volt Csuesi, bizonyitja a temetése is. Halála napján, mintha csak a földből nőttek volna ki, mindenféle rendü és rangu cigányok százával áradt a semjéni cigánynegyed felé és olyan üvöltést vittek véghez a Csuesi teteme körül, hogy rémület volt hallani is. Egy egész éjjen át tartott az exotikus szertartás, utána, a milyen hirtelen összeverődött, oly sietséggel széledt szét a gyászoló gyülekezet...

Csuesit különben katholikus ritus szerint a köztemetőbe temették el, fényezett koporsóban, rangosan. Diónagyságu, drágaköves ezüstgombjait azonban nem temették vele. Ugy látszik, ez az ékszer nemzeti ajándék, ami ősi szokás szerint vajdáról-vajdára száll...

...Talán csak nekem érdekes ez a történet, mert hogy visszaringat boldog gyermekkoromba. De ha nem is érdekes: igaz. Ennélfogva esetleg használt veheti az etnografus.

Férj és feleség.

Irta: **Vándor Iván.**

— Hol voltál ilyen soká?

— Félnyolcz.

—Csak félnyolcz? Azt gondoltam elmult nyolczóra is.

Az asszony lágy hangon beszélt. A szavakat félig-meddig bugta szerelmes madár módjára. A horgolást letette és ezüstös szőke fejét hátra hajtotta. Az árnyékból szemérmes tartózkodással igy gyönyörködött az urában.

Aczél, az elkapatott férfi nemtörődömségével fogadta ezt a diszkrét megnyilvánulást. Malvin, a feleség, két esztendő óta, mióta egybekeltek, változatlan kitartással dédelgette és csodálta. Ez neki nagyon kellemes volt, bár egy kissé unalmas néha. De azért nem szivesen mondott volna le róla. Meg volt győződve, hogy a felesége rajongását annak köszönheti, hogy az asszony akarata az első percztől kezdve alárendelte az erőszakos önzésnek. Igy sikerült belőle egy engedelmes, alázatos kis hitvest formálni, kinek szemében nagyon kényelmes módon lehetett a félistent játszani.

— Akarsz már vacsorázni?

— Még nem.

— Fáradt vagy? Sok dolgod volt?

— Nagyon sok. Egész délután szaladgáltam.

Aczél ásitott és olyan fáradtságot mutatott ,mintha a Hymalaja tetejéről érkeznék.

Az asszony sem mert szólni. Várta mikor tetszik az urának valamit előadni délutáni élményeiből.

Ez volt náluk a házi rend. Malvin minden gondolatát, mindn ötletét az ura számára tartotta és ha tehette, mint egy kosár friss rózsát, a lába elé szórta.

Az ura azonban csak azt mondta el neki, amit éppen jónak látott.

Ezek az apró elbeszélések öntudatosan és öntudatlanul mind azt a czélt szolgálták, hogy Aczél az asszonya szemében mint nagyon derék férfiu szerepeljen.

Ezek a történetkék, melyeket egyszerü természetes hangon, bár néha az igazságot kissé megkorrigálva, adott elő a férj, ilyenformák voltak:

— Ma délután fölmentem a bankba. A direktor éppen akkor veszett össze az egész irodával.

— Mi baj? — kérdezem tőle.

Előad erre egy komplikált jogi esetet, mely rettenetes kellemetlenséget helyez kilátásba és amelyből nem tudnak szépszerivel kimászni. Mghallgattam a dolgot és egy percznyi gondolkozás után megmondtam a véleményemet. Mit mondjak neked! Az az ember majd össze csókolt. Aztán behivatta az aligazgatót és igy szólott hozzám:

— Maga egy hete töri azon a fejét, ami ennek az Aczélnak egy perez alatt eszébe jutott.

Az aligazgató dühösen hallgatott, majd tisztelet teljes hangon odavágta: Maga velem együtt törte a fejét és magának sem jutott eszébe semmi.

Alig tudtam tőlük elszabadulni. Agyon szorongatták a kezemet...

Rendesen egy mosolylyal fejezte be a mondókáját, az önmagával megelégedett ember rettenetesen kellemetlen mosolyával.

Az ilyen előadásokat rendesen az asszony férje iránti csodálatának a kitörései követték. Malvin az ilyen történetkéket egyszerüen megkövetelte. Ő minden nap kivánt az urától egy mondást, ötletet vagy tettet, amelyet elragadónak, nagyszerünek találhatott és amelyből érezhette, hogy az ő férje okosabb, bátrabb, jobb, kiválóbb mindenkinél.

Ma este elmaradt a szokott mosolygás, a zseniális ötletnek az elmondása után. Aczélnak a tekintete a czigarettájának a füstje után révedezett. Malvin ugy látta a szeméből, mintha ábrándokat szövögetne és rögtön sajnálkoznék, mert szerteszakadnak.

Szerette volna tudni, mit gondol, de nem mert kérdezősködni. Türelmesen várt. Olyan volt szótlan várakozásában, finom arczocskájával és testére csavart puha ruhájával, mint egy kis ülő Tanagra szobrocska.

Végre igy szólott Aczél:

— Bolond ez az élet.

Malvin figyelt, de a férj ismét elhallgatott. Valami foglalkoztatta, érdekelte, izgatta. Egyszerre elkezdett beszélni róla őszintén, lelkesedéssel, álszemérem nélkül.

— Ma délután könnyen szert tehettem volna ötvenezer koronára.

— Hogyan? — kérdezte az asszony, ki már készült, hogy megcsodálja az ura legujabb ragyogó ötletét.

— Nagyon egyszerüen. Dolgom volt az öreg Bernnél. Fölmentem hozzá az irodába. Az előszobában nincs senki. A könyvelő szobájában nincs senki. A harmadik szoba is üres, a pénztár ajtaja nyitva, a Wertheim-szekrény tele ezressel.

Rengeteg pénze van a vén betyárnak! Mit árt az ilyen embernek, ha elvisznek belőle egy pár ezrest?

Kicsit szédült a fejem, mikor eszembe jutott, hogy egyetlen mozdulat és a zsebemben van ötven-hatvanezer korona. Egész nyugodtan elvégezhettem volna. Senki sem látta, mikor jöttem. A pénztáros két szobával beljebb, háttal állott az ajtónak. Dehát...

Az asszony megrémült. Odalapult a szék karjához és sötétkék szemét feketére festette az ijedtségtől nagyra tágult pupillája.

Olyan különös, érthetetlen, nevetséges s mégis boszantó dolgot hallott. Ez az ember, ki itt ül vele szemben, lopni szeretett volna; de az utolsó perczben meggondolta a dolgot talán.

— És aztán, — kérdezte remegve, mert Aczél hosszu szünetet tartott és őt kinozta a hallgatás.

— Mt aztán? Aztán eljöttem.

— És nem nyultál hozzá?

— Persze hogy nem.

Malvin föllélegzett. Nincs semmi baj. Legyőzte magát. Hanem most már kiváncsi lett, hogyan? Felállott és szeme közé nézett az urának.

— És miért nem nyultál hozzá, — kérdezte izgatottan.

— Akinek esze van, az nem lop. A régi, jó, rablásra berendezett idők elmultak, — nevetett. — Ma nem lehet semmit titokban elkövetni. Ma már nem sötét az éjszaka és ahol senki sincs, ott is látnak és hallanak mindent.

Mióta telefonon beszélnek, automobilon utaznak és villanynyal világitanak, csak hülyék vetemedhetnek lopásra. Majdnem bizonyos, hogy rajtacsipik az embert.

Az asszony arczáról eltünt minden élet, csak a szeme örvénylett, mint viharban a hegyi tó. Tovább kérdezte:

— És ha biztosan tudod, hogy soha sem derül ki, akkor mi lett volna? Akkor...

Aczél élénken vágott a szavába.

— Mondom, hogy manapság minden kiderül. Ha ma nem, holnap. Egyszerüen őrültség nem becsületes lenni. Az ember tönkreteszi magát és nincs belőle haszna. Igazi tolvajok, nagykaliberü gazemberek le is mondtak az egyszerü, becsületes lopásról. A zseniális szélhámosok másképpen dolgoznak.

Az asszony szó nélkül megfordult és kiment. Aczélnak csak akkor tünt fel hová lett, mikor megéhezett. Bekiáltott a másik szobába, hogy hozassa a vacsorát.

Semmi felelet.

Most már felállott és utána nézett.

Malvin a hálószobában egy nagy utazótáska mellett térdelt sirva.

— Hát te mit csinálsz itt?

— Az asszony összeszoritotta a fogát, de a könyei sürübben hullottak.

— Hová akarsz menni?

Megtörülte a szemét és vállat vont.

Az ura közeledett hozzá, de ő idegesen felszökött és menekült előle.

— Hozzám ne érj! — kiáltotta.

Most már dühbe jött az ember.

— Megőrültél?

Da hamar lecsillapodott és kérlelni kezdte.

— Mondd meg, mi bánt? Te, aki ugy szerettél engem, egyszerre itt akarsz hagyni?

— Itt.

— És egyszerre nem szeretsz?

— Nem szeretlek.

— De hát miért? Mit tettem?

Az asszony különösen mosolygott.

— Nem tettél semmit. Csak nem az vagy, akinek lenned kellene. Ez az egész.

— Magyarázd meg, milyennek kellene lennem. Ennyit csak megtehetsz.

— Becsületesnek kellene lenned.

— Nem tettem semmit, ami a becsülettel ellenkezik. Az embert a tettei után szokás megitélni. Én nem követtem el semmit...

— Tudom — felelte Malvin végtelen szomoruan. Nagy szemében különös busongás volt. Valamit sajnált, ami eltünt örökre, amit emberi hatalom többé vissza nem hoz. Valamit siratott, valamiért gyászt öltött a lelke.

Kicsit várt, mig összeszedi magát és szemrehányó hangon elkezdett beszélni.

— Vigyáznod kellett volna, hogy soha meg ne ösmerjelek egészen. Miért kellett nekem megtudni, hogy miért vagy te becsületes? De ha már tudom, nem birom nem tudni. Miért nem jutott eszedbe, hogy én a lelkedet, a karakteredet szeretem. Soha sem voltál kiváncsi arra, mi köt hozzád. Ha kiváncsi lettél volna, meg tudtad volna és ha tudod, soha sem vallod be.

— De hát mit tettem? — kérdezte magánkivül Aczél.

Malvin szeliden folytatta:

— Akkor soha sem vallod be, hogy miért nem tetted. Akkor soha sem tudom meg, hogy csak gyávaságból vagy becsületes ember. Nem meggyőződésből, hanem kényszerüségből; nem becsületből, hanem muszájból. És ilyen muszáj becsület nekem nem kell és ilyen muszáj tisztesség nekem nem kell. Az ember lelkét tulajdonképpen nem a tettei, hanem a szándéka mutatják. És te...

Elhallgatott, az arcza jéghideg lett.

— És én? — kérdezte az ura.

Az asszony most már nem felelt. De olyan szomoru volt, hogy csak halkan, szeliden lehetett hozzá szólni. Ismét letérdelt a félig nyitott bőrönd mellé.

— Beszélj világosabban — könyörgött neki Aczél.

— Nem szabad lett volna soha megmutatnod a lelkedet, hogy milyen. Amit nem tud az ember, azt hiszi. És ha sok szépet hisz valaki, akkor boldog.

Az ura az ajtóból nézte, hogy csukja be a bőröndöt és ingadozó léptekkel hogy indul a kalapjáért.

Ekkor odament hozzá és erősen megfogta a csuklóját.

— Gondolkozz, hová mégy?

Az asszony, mintha hirtelen magához tért volna, gondolkozni kezdett. Csakugyan, hová megy? Haza, a szüleihez? Otthon van még két férjhezadó lány. Vagy nagynénjéhez, állandó vendégnek? Az öreg asszony gyilkos szeszélyeit ösmerte leánykorában. Máshoz nem mehet.

— Malvin, ne okoskodj. Ne csinálj botrányt semmiért. Senki sem fogja megérteni.

Malvin letette kezéből a kalapot.

Az ura karonfogta és vitte az ebédlőbe vacsorázni.

A feleség a lámpába nézett, nem szólott, az arcza hideg volt, mozdulatlan. Az ura szerette volna tudni, mit gondol, de nem mert kérdezősködni. Olyan volt türelmes, szótlan várakozásban ez a nagy ember, akár az alázatos, napba tekintő rabszolga.

Lepkék.

Irta: **Kiss Arnold.**

Aranyos szárnyu, halkan szálló lepkék,
Akik a percznek álmodói vagytok,
Verőfény, illat kisér sirotokba,
Egy napig éltek, s azután meghaltok.

Virágra szálltok, s estig csókolództok,
És a halálra gyönyör közt találtok,
Mámorban éltek, s nincs idő ocsudni...
Az alkony lágyan igy esik reátok.

Gyönyör közt vár a végső pillanatban
Koporsótok egy illatos kehelyben:
Rózsák ölelnek, s ugy multok el csöndben,
Tavaszban, fényben, örök szerelemben.

Oh boldog sors! mely nem ismer csalódást,
És mámor után rideg valóságot,
És őszi, beteg, roskadó siralmat,
És nem temet az alkonyatban álmot.

Az anarkhista.

Egy orosz ügyvéd emlékirataiból.

Magyarba átültette: **Singer Mihály...**

Ketten voltunk az erődnek zárkájában. Ő élesen a szemembe nézett, mintha lelkem mélyéből legtitkosabb gondolataimat akarta volna kihalászni.

„Mily büntetés vár reám?“ kérdé hirtelenül és indulatosan.

Testem e kérdésre megremegett.

„Hisz tudja. A vádat a 279-ik szakasz alapján emelték. Mindazonáltal nem fogják önt halálbüntetéssel sujtani. A védelem sikeréről meg vagyok győződve. Biztos vagyok abban, hogy önt csak kényszermunkára fogják elitélni.“

„Mit, nem fognak akasztófára kötni?“ kérdé elcsodálkozva, majdnem a csalódás kifejezésével.

Hosszas joggyakorlatom alatt számos fogolylyal beszéltem, akikre a halálbüntetés várt, de eddig egyetlenegygyel sem találkoztam, aki kivánta volna.

„Igen, kényszermunkára fogják önt elitélni.“

Ujból megbeszéltük az ügyét.

Oroszország egy sürü erdejében egy hatalmas bükk tövében ő és társai lyukat furtak, amelyet eserjével gondosan eltakartak. Innen földalatti barlangba lehetett jutni, ahol anarkhista nyomdát létesitettek s a „Kenyér és Szabadság“ czimü lap czikkeiről külön lenyomatokat készitettek. Kuropatkin röpiratait is kinyomták és kiáltványokat készitettek, amelyekben a magánvagyon elkobzására hivták fel a népet.

A polgári osztály a nép zsirján élősködik. Minden tőkepénzes, minden földbirtokos a nép megrablásával szerezte a vagyonát. Minden kiáltvány ebben csucsosodott ki. Ez volt az ő politikai és társadalmi hitvallásuk. És az elárult, megcsalt és kizsákmányolt nép nevében az anarkhista szövetség elkobozni akart minden vagyont. Napot és éjszakát a valóban müvésziesen készült barlangban töltötték, s mig a gépek zakatoltak, ők forradalmi dalaikat énekelték...

Miután elkobzást hirdettek, elhatározták, hogy hozzáfognak, ha kell életük árán, az elkobzás munkájához. Ebből a végből fegyvereket és dinamitot raktároztak el a barlangjukban.

Nagyszabásu elkobzást terveztek. A végrehajtás ideje közeledett. Balul ütött ki. Nem birták ama tőkepénzes vasszekrényét felrobbantani, akit a „nép“ nevében“ megtiszteltek látogatásukkal. Viszsza kellett vonulniok. És amint egy szük utczán visszavonultak, egy szerény üzletben megláttak egy asszonyt. Ha a nagy „elkobzás“ esütörtökét mondott, be akarták érni kisebbel. Tartoztak ezzel a pártnak, amelynek pénzre volt szüksége.

Berontottak a boltba és rárivaltak az asszonyra, emelné fel mindkét kezét.

Az asszony tréfának vette a dolgot és elnevette magát.

„Nálunk a gyerekek játszanak eképpen az udvaron,“ mondá kaczagva.

A „nép“ emberei nem vették azonban tréfának a dolgot. Neki estek az asszonynak és elkobozták a pénzét, tizennyolcz rubelt. Azután büszkén, felemelt fővel, a néppel szemben teljesitett kötelességük tudatában, eltávoztak.

Mikor az asszony magához tért, fellármázta a szomszédokat. Ezek üldözőbe vették „a nép barátait.“ Utczai harcz keletkezett, amelynek folyamán két járó-kelőt lelőttek, egy rendőrt sulyosan megsebesitettek. Azután elmenekültek s csak az ujságok utján tudták meg, hogy a nép érdekében végbement kirándulásuk minő véres következményekkel járt. Ezt az „első kirándulást ujabbak követték, amelyek forradalmi mámorba ejtette őket. Az „elkobzott“ pénzeket hüségesen eljuttatták a párt pénztárába. S mig a zsebeikben néha ezreseket rejtegettek, ők maguk éheztek és fáztak. Ő maga, ami pénzt kapott szüleitől, a párt rendelkezésére bocsátotta. Valamikor az egyik elvtárs egy aranyat sajátitott el a pénztárból. Törvényt ültek fölötte, halálra itélték és az itéletet könyörtelenül végrehajtották rajta.

Mindezeket a fogoly nyugodtan mondta el, majd ismét reám meresztette éles tekintetét, nyilván az elbeszélésének hatását fürkészte.

Hallgattam.

„Hja, mondá ezután elgondolkozva, a nagyság és hitványság nyomait egymás mellett találjuk az életben.“

Erre arról beszéltünk, miképp kell majd a bíróság előtt viselkednie. Megmondtam neki, hogy a hadbiróság elnöke a minap odanyilatkozott, hogy az anarkhisták félmüvelt, eldurvult lelkületü emberek, akiket mindig fel lehet ismerni. Arra kértem tehát, viselkednék a bíróság előtt lehetőleg előkelően és forditana némi gondot a ruházkodására is.

Mikor néhány nap mulva ujból meglátogattam, izgatottan fordult felém:

„Ne jöjjön holnap az erődbe. Szükségtelen, hogy holnap is lássuk egymást.

Engem ez a kijelentés természetesen meglepett.

„Mit mond ön? Hiszen ön felebbezett. Talán hireket —“

„Nem erről van szó, vágott közbe indulatosan. Becsületszavát kérem, hogy holnap az erődhöz még csak közeledni sem fog.“

„S ha mégis eljönnék?“

„Akkor azonnal kijelentem, hogy lemondok a védelemről.“

Nem birtam megérteni a dolgot. Akképp magyaráztam, hogy tüntetést fognak rendezni a börtönben s hogy ő nem akarja, hogy én is bevonassam abba.

Eltávoztam.

Az erődben oly foglyokat őriztek, akikre a legsulyosabb büntetéseket szabták ki. Ezeket naponta ugyanabban az órában megsétáltatták. Tizenketten voltak. Az udvaron, melyet nagy kőfal vett körül, éjjel-nappal czirkáltak az őrszemek. Katonák és börtönőrök ügyeltek külön a sétáló foglyok mindegyikére. De a foglyok zseniálitása és leleményessége kifog mindenen.

A szóban forgó foglyok a szigoru ellenőrzés daczára lőporhoz és gyapothoz jutottak, amelyből bombát készitettek. Ezzel a bombával rést akartak ütni a falban és a revolverekkel, amiket ugyancsak sikerült beesempészniök, megvédelmezni akarták menekülésüket.

Amikor a kérdéses napon megint megsétáltatták őket, az udvar egy távoli zugában adomákat beszéltek el egymásnak és hangosan felkaczagtak, ami az örök éberségét persze lelohasztotta. Ezt tartották a kedvező pillanatnak.

Az én védenczem észrevétlenül a falhoz lopódzott, társai által fedezve, s folytonos kaczagás közt egy pillanat alatt lyukat furt a falban, odadugta a robbanószert, majd kaczagva megint a társai közé vegyült. A katonák a gyutacs fellobbanását észrevették és megrohanták őt. Abban a pillanatban érkeztek a falhoz, mikor a bomba felrobbant. Eszméletlenül lerogytak a földre. A falban rés képződött, amelyen keresztül a tizenkét fogoly elmenekülhetett. Védenczem maradt utolsónak.

A városban elszéledtek. Az elvtársak elrejtették őket. Az én védenczemet lelkesedéssel fogadta a barátok egy kis csoportja. Ezek az erős és viharedzett férfiak örömükben hangosan felzokogtak. Mindnyájan tudták, hogy őt üldözik leginkább s hogy ki nem kerüli az akasztófát, ha kézre keritik. Ő nyugodtan ült a szoba egyik sarkában. Csak egyetlen hangra sem nyilt meg az ajka.

Egyszerre csak felemelkedett. Odalépett barátaihoz s mély hangon, meggyőződéssel mondá:

„A börtön és az akasztófa kellemesebb a szabadságnál.“

Arcza halotthalvány volt. A szobában elnémult mindenki.

Lesték, hogy mond-e még valamit? De ő visszaesett ismét hallgatagságába. Barátai azt hitték róla, hogy megőrült.

Az éj fekete gyászlepedővel takarta be a várost. Néma volt mindenki. Védenczem barátai is nyugalomra tértek. Egyszerre csak egy rendőrnek éles füttye szakitotta meg a csendet.

Védenczem felkelt, mintha kimenni akart volna az utczára. Arczának nemes vonásaira mintha az öröm melegitő sugara ült volna.

Barátai, akik felismerték szándékát, könyörögtek, hogy ne tegye ki magát veszélynek. Ők tudták, hogy a rendőrkémek a nyomában vannak és szivesen feláldozták volna magukat érette. De ő nem hallgatott reájuk. Elbucsuzott tőlük. Kiment. s abban az irányban haladt, ahonnan a fütty jött. Rendőrök és katonák, akiket a börtönőr vezetett, körülvették és falhoz szoritották őt. Mielőtt azonban bilincseket rakhattak volna a kezeire, kirántotta revolverét és mosolyogva halántékon lőtte magát.

A hölgy, vagy a tigris.

Angolból forditotta: **Ligeti Imre.**

Valamikor a régi időkben élt egy félbarbár király, akinek nézetei, eszméi nyertek ugyan némi csiszolást távolabb lakó latin szomszédjai felvilágosultsága, előhaladása révén, de azért még mindig fantasztikusak, hóbortosok maradtak. Félig czivilizált, félig pedig barbár volt. Rendkivül csapongó képzeletü ember, s olyan hatalmas volt, hogy legvadabb eszméit is tényekké változtathatta. Sokat szokott tanácskozni önmagával; s ha önmagával megegyezett valamiben, a dolog megtörtént.

A kölcsönzött eszmék közül, melyek ré-

vén barbarizmusából némileg kivetkőződött, első helyen állt a nyilvános czirkusz. Ebben a czirkuszban emberek és állatok közremüködésével mutatványokat tartatott, hogy alattvalói lelkét müvelje és finomitsa.

De a király fantasztikus és félbarbár gondolkodása még ezekre a mutatványokra is rásütötte a bélyegét. Az arénát nem azért építették, hogy a népnek alkalma legyen haldokló gladiátorok rhapsodiáit hallgatni, sem azért, hogy meglássák annak következményeit, ha vallási meggyőződés és egy éhes vadállat állkapczája egymással összeütközésbe kerülnek, hanem azért, hogy a nép gondolkodásának szinvonalát ideális példák által emeljék. A roppant amphiteatrum körben futó erkélyeivel, rejtélyes fülkéivel, láthatatlan folyosóival, a költői igazságszolgáltatást szolgálta, ahol a bün büntetését, az erény az ő jutalmát a pártatlan és megvesztegethetetlen véletlen itélete révén elnyerte.

Ha valamely alattvalót olyan bünnel vádolták, mely elegendő fontos volt ahhoz, hogy a király érdeklődését elnyerje, közhirré tették, hogy egy bizonyos meghatározott napon a vádlott sorsa a király arénájában fog eldülni.

Midőn a nép összesereglett a karzaton s midőn a király udvarától körülvéve megjelent páholyában, az adott jelre megnyilt az ajtó s a vádlott kilépett a színtérre. Szemben vele, a bekeritett térség tulsó oldalán két ajtó volt egymás mellett, melyek tökéletesen egyformák voltak. A vádlottnak kötelessége és joga volt az ajtóhoz menni és azok egyikét kinyitni. Kinyithatta bármelyik ajtót tetszése szerint; ebben nem irányitotta őt sem jel, sem befolyás, csupán az előbb emlitett pártatlan és megvesztegethetlen véletlen.

Ha az egyik ajtót nyitotta ki, azon kiugrott egy éhes tigris, a legvadabb, legdühösebb, melyet csak szerezhettek; ez természetesen rögtön a vádlottra ugrott s őt darabokra szakitotta, miáltal az megkapta méltó büntetését. Abban a perczben, midőn a vádlott sorsa ekképp eldült, vasharangok szólaltak meg, fekete zászlókat vontak fel az arénára, s a roppant hallgatóság, meghajtott fejjel és levert szivvel indult hazafelé gyászolva azt, aki oly szépen és fiatalon, vagy olyan öreg és tisztelt korban oly borzasztó sorsra jutott.

De, ha a vádlott véletlenül a másik ajtót nyitotta ki, akkor onnan egy hölgy lépett elő; a hölgy ugy korra, mint állásra nézve a lehető legmegfelelőbb volt a vádlott egyéniségéhez. A választást maga a király eszközölte nagy gonddal, alattvalói közül. És ezt a hölgyet rögtön feleségül adták a vádlotthoz, ártatlansága jutalmául. Avval a király nem törődött, ha a vádlottnak esetleg már volt felesége és családja, vagy hogy szivét már lefoglalta volt más hölgy, akit önmaga választott. A király nem engedte, hogy ily alsóbbrendü kis akadályok zavarják az ő nagyszerüen kigondolt büntetési és jutalmazási rendszerét. Az esküvői szertartást épp ugy, mint az előbbi esetnél a gyászszertartást, azonnal a helyszinén, az arénában megtartották.

A király páholya alatt megnyilt egy harmadik ajtó s onnan kilépett egy pap, akit az énekesek és tánczoló szüzek csapata követett, akik vig dalokat kürtöltek arany trombitájukon. Ezek előre haladtak az aréna közepére, ahol a piruló pár állott egymás mellett. Az összeesketés gyorsan és vig hangulatban megtörtént. Azután az érczharangok szólaltak meg, s ezek vig csilingelése, a nép éljenzése és örömrivalgása közepette az ártatlan ember megindult, hogy piruló feleségét hazavezesse, miközben gyermekek az utját virágokkal szórták tele.

Ebből állott a király félbarbár igazságszolgáltatási rendszere. Látnivaló, hogy ez igazságos módszer volt. A vádlott nem tudhatta, hogy melyik ajtón lép ki a hölgy; kinyithatja azt, amelyik néki tetszett, anélkül, hogy halvány sejtelme lett volna arról, hogy a következő perczben felfalják-e, vagy megházasitják. Néha a tigris az egyik ajtón jött ki, néha a másikon. A határozat gyors és biztos volt; a vádlott, ha bünösnek találta magát, azonnal megkapta a büntetését; s ha ártatlannak bizonyult, jutalmát a helyszinén azonnal elnyerte, akár tetszett neki, akár nem. A király személyének itélete elől nem lehetett menekülni.

Az intézmény igen népszerü volt. Midőn a nép a nagy itélethozatali napokon összesereglett, sohasem tudhatta előre, hogy valami véres mészárlást, vagy pedig vig menyegzőt fog-e látni. A bizonytalanságnak ez érzete olyan érdekességet kölcsönzött az eseménynek, amelyet nem lehetett volna másképp megszerezni. A tömegnek ez mulatságot és élvezetet szerzett s a gondolkodó elemek sem emelhettek ez eljárás ellen kifogást; hiszen a vádlott a sorsát a saját kezében tartotta!

A királynak volt egy gyönyörü leánya, akinek lelke épp oly nemeslelkü és fennköltt eszmékkel volt telve, mint az apjáé.

Természetesen a király igen szerette őt, szinte emberfölötti módon.

Udvaroneczai között volt egy fiatal ember, akinek ereiben nemes vér buzogott, de alacsony rangban volt, amint azt már megszoktuk azoknál a regényekből való hősöknél, akik királyok leányát szeretik. A király leánya viszonozta a szerelmet, s meg volt elégedve szerelmese egyéniségével, mert a fiatal ember az ország legszebb és legbátrabb ifja volt; s a király leánya szerette őt azzal a hévvel, amelyben elég barbarizmus volt ahhoz, hogy szerelme rendkivül szenvedélyes és erős legyen. Ez a szerelmi ügy hónapokon át zavartalanul haladt előre, mig végre egy napon a király felfedezte létezését. Egy perczig sem habozott.

Az ifjut azonnal börtönbe vetették, s határnapot tüztek ki, midőn a tárgyalást a király arénájában megtartják. Az ügy rendkivüli érdekessége miatt a nép a szokottnál is nagyobb érdeklődéssel leste a tárgyalás napját. Ilyen eset még nem fordult elő; soha azelőtt alattvaló nem merte szemeit a király leányára vetni. A későbbi időkben ez elég gyakran megfordult; de akkor az ilyen eset uj és meglepő volt.

Kiválasztották a legvadabb, legdühösebb tigrist, melyet csak találhattak; s az ország legszebb leányai közül szakértő emberek gondosan válogattak, hogy az ifjunak hozzáillő menyasszonyt szerezzenek azon esetre, ha a sors nem a felfalatást, hanem a házasságot rendelné számára. Természetesen mindenki tudta, hogy az ifju a bünt, amelylyel vádolták, tényleg elkövette, szerette a herczegnőt és sem ő, sem a leány nem gondoltak arra, hogy tagadják a tényt. De a király nem engedte, hogy bármily körülmény megzavarja igazságszolgáltatási rendszerét, melyben olyan gyönyörüséget és megelégedést talált. Bármint düljön is el a tárgyalás, az ifjutól megszabadulnak; vagy felfalják, vagy megházasitják.

A kitüzött nap elérkezett. A nép messze vidékekről sereglett össze s zsufolásig megtöltötte a nézőteret. A király is ott volt udvarával megszokott helyén. Szemben vele volt a kettős ajtó, — végzetes helyek, melyek oly borzasztóaknak tüntek fel a maguk egyszerüségében.

Minden készen volt. A jelt megadták. A király páholya alatt megnyilt az ajtó s a királyleány szerelmese kilépett az arénába. Magas, szép megjelenés volt, s a nézőközönség soraiban a csodálat és aggodalom moraja hangzott fel. A közönség egy része nem ismerte őt, nem tudta, hogy ilyen nagyszerü ifju élt közöttük. Nem csoda, hogy a herczegnő szerette őt! S most miesoda kétes sors vár reá.

Amint az ifju előre haladt, megfordult, hogy szokás szerint meghajoljon a király előtt; de ő nem is gondolt erre a felséges személyre, hanem szemét a herczegnőre szegezte, aki apja jobboldalán ült. Ha nem lett volna barbárizmus a vérében, a herczegnő valószinüleg ott sem lett volna; de bátor lelke nem engedte, hogy távol legyen egy ilyen alkalomtól, amelyben oly borzasztó érdekeltsége volt. Attól a percztől kezdve, midőn az ifjut elfogták, a leány éjjel-nappal csak arra a nagy eseményre gondolt s azokra a tárgyakra, melyek ezzel összeköttetésben voltak. Befolyásával, erélyes jellemével sikerült megszereznie azt, ami eddig még senkinek nem sikerült, a rémes fülkék titkát. Megtudta, hogy melyik ajtó mögött van a tigris, s melyik mögött vár a hölgy. A rendkivüli vastag, bőrrel bevont ajtókon keresztül semmi jel, semmi zaj nem árulta volna el a fülkék tartalmát. De az arany s a női akaraterő, ravaszság hatalma megszerezte a titkot a herczegnő számára.

És nemcsak azt tudta, hogy melyik ajtó mögött vár a ragyogó szépségü, piruló ifju hölgy, hanem azt is, hogy ki volt az. Ez egy udvarhölgy volt, a legszebb leány az országban; a herczegnő gyülölte őt. Gyakran látta, vagy képzelte hogy látta, hogy a bájos teremtés szerelmes pillantásokat vet lovagjára; sőt azokat a pillantásokat az ifju néha észrevette és jutalmazta. Egyszer-mászor beszélgetni is látta őket együtt; ez csak egy-két perczig tartott, de sokat lehet mondani rövid idő alatt. Lehet, hogy a beszélgetés valami közömbös tárgyakról folyt, de hogyan tudhatta volna ő azt? Tehát akadt nő, aki rá merte vetni szemét arra az ifjura, akit a herczegnő szeretett. A herczegnő mindazzal a vadsággal, amit barbár őseitől örökölhetett, gyülölte a nőt, aki pirult és remegett a néma ajtó mögött.

Az ifju a herczegnőre nézett, szemeik találkoztak; az ifju tudta, hogy a herczegnőnek sikerülni fog megszerezni a fülkék titkát. Amint rápillantott, szemeiből kiolvasta, hogy ez sikerült is.

Gyors és aggodalmas pillantásában benne volt az a kérdés: „Melyik?“ A herczegnő a kérdést megértette, épp ugy, mintha a kiáltó leány utján jutott volna el füleihez. Nem volt egy percz vesztegetni való idő. A kérdés egy szempillantás alatt történt. Ugyanannyi idő alatt kell válaszolni.

A herczegnő jobb karja a párnázott korláton feküdt. Felemelte kezét, s alig észrevehető mozdulatot tett a jobb oldal felé. Senki sem vette ezt észre, csak kedvese. Minden szem a férfira volt szegezve.

Az ifju megfordult s határozott és gyors léptekkel haladt keresztül az üres téren. A nézők lélekzete elállott, sziveik megszüntek dobogni, a szemek mereven tapadtak a két ajtóra. A vádlott a legkisebb habozás nélkül ment a jobb oldali ajtóhoz s azt kinyitotta.

* * *

Most a kérdés az: a tigris rohant-e ki az ajtón, vagy a hölgy lépett ki?

Minél többet gondolkozunk ezen a kérdésen, annál nehezebb rá megfelelni. Ehhez az embersziv és lélek alapos tanulmányozás szükséges s itt a szenvedélyek egész áradatát találjuk, melyből nehéz a kivezető utat megtalálni.

Nyájas olvasó, ne aszerint itélj, hogy majd mit tettél volna, hanem gondolj arra a forró-vérü, félbarbár herczegnőre, akinek lelkét és szivét a kétségbeesés és féltékenység tüze emésztette. Az ifju őreá nézve mindenképpen elveszett, de kié legyen most?

Milyen sokat gondolkozott ezen álmatlan éjszakákon, hogy sikoltott fel, s takarta el arczát rémülettel, amint képzeletében látta, hogy a kegyetlen tigris ráugrik szerelmére.

De még nagyobb iszonyattal töltötte el, ha arra gondolt, hogy kedvese a másik ajtót találja kinyitni, ahonnan a hölgy lépett elő. Ha ez jutott eszébe, fogait csikorgatta, haját tépte és saját testét véresre karmolta dühében. Lelke vonaglott kinjaiban, mint képzeletében látta, találkozni a nővel, vetélytársával, akinek arcza pirban égett s szemei ragyogtak a győzelemtől; amidőn hallotta a tömeg örömrivalgását, s a harangok vig kongását; amidőn látta a papot, aki fényes kiséretével hozzájuk lép s férj és feleséggé teszi őket a saját szemei előtt; amidőn látta őket elsétálni virágokkal behintett utjaikon, követve az örömmámorban uszó nép kiáltásaitól, melyben az ő kétségbeesett sikoltása elfulladt észrevétlenül.

Nem jobb volna-e a férfi számára, ha inkább azonnal meghalna, s várna rá a tulvilágon?

De az a borzasztó tigris, azok a sikoltások, az a vér!

Most határozata egy pillanat alatt megszületett, sok napi töprengései után. A legkisebb habozás nélkül intett kezével a jobboldal felé.

Ki jött ki az ajtón? Az iró ennek eldöntését az olvasóra bizza.

Ha az asszony okos.

Irta: **Garai Ferencz.**

Amikor a kastélyhoz ért, nagyott pattogott lovagló ostorával, mire inas közeledett feléje, megfogta a kantárszárat, s a lovat az istállóba vezette. Ella ott ült a terem közepén, két szép álomlátó szeme mereven bámult egy kis papirlapra, melyen hanyagul odavetve, e nehány sor volt irva: „Holnap négy után meglátogatom, reménylem szivesen fogadja barátját. Karcsit.“

Kissé bosszantotta ez a hideg rövidség, habár melegebb, udvariasabb hangot nem is várt tőle, tudta, ismerte könnyelmüségét s elbizakodottságát, de női hiusága mégis többet remélt.

Amint a lépcsőre lépett, a kis Fifi barátságtalan morgással ugrott feléje, mire a férfi otromba csapást mért Ella kedvenez kis kutyájára. Fifi fájdalmasan nyöszörgött, mire Ella kifutott, ölébe kapta kis kedvenczét és simogatva szoritotta kebléhez.

Károly kezet csókolt menyasszonyának s miután a terembe lépett, hanyag mozdulattal egy zsámolyba vetette magát s czigarettára gyujtott. Badacsyné éppen akkor lépett a terembe, mikor Ella szemére vetni akarta vőlegényének, rideg udvariatlanságát, de az anyja belépése visszatartotta őt szándékától.

*

Csapó Károly, a megye leggazdagabb földbirtokosságának volt a fia, akit atyja jogi pályára szánt.

A fővárosban csakhamar kitünő czimborákra akadt; többek között a hires Jurits fiukra, akik pezsgőn kivül más italt nem szivesen ittak; a ravasz Reidl Berczire, kit papája tőzsde-spekulánsnak szánt s ki a papája után a lovakat meg a szép asszonyokat szerette legjobban, s végül Gogó főhadnagyra, kinek tizenegy párbaja volt már csupa kártya-affér miatt, s még egy csapat csupa jeles fiatal emberre, kiknek társaságában Károly mindent tanult, csak jót nem.

Igen természetes tehát, hogy az egyetemen nem boldogulhatott, s mert hitelezői is felmondták a további kölcsönöket, ő is felmondott legénylakásában s hazautazott.

Az öreg Csapó, a böles apákhoz hiven, fiát a tisztességes utra akarta téríteni. Erre csak egy módot talált: házasságot. Rábeszélte Károlyt, hogy vegye nőül Badacsy Ellát, kinek igen tekintélyes vagyona van s azonkivül szép, müvelt leány. Károly beleegyezett apja akaratába annál is inkább, mert igy kezeihez kapja majd az anyja részét is, s akkor költhet zavartalanul, nem kell a szivtelen uzsorások kegyelmét igénybe venni.

Ella tetszett neki. Éppen neki való asszony lesz, gondolta: okos, felvilágosodott, csak azaz egy hibája, hogy nagyon szereti a huszártiszteket, de azért ez a körülmény nem zavarta őt abban, hogy megkérje a kezét.

Ella, a félszüzek ama fajtájához tartozott, kik csak azért vágyódnak férj után, hogy hamarabb mehessenek férjhez, mint barátnőik, kiket Ella különben szivből szeretett, de akik őt ki nem álhatták. Gyermekkora óta a modern világ hiu csillogását látta maga előtt; négy évet töltött Párisban egy nagynénjénél, ki egy kis kaland után jutott oda, hol egy gazdag bankár feleségül is vette, de tiz évi boldogtalan házasság után főbelőtte magát, állitólag azért, mert neje egy hajóskapitánynyal szerelmi levelezést folytatott.

Ella tehát nem igen rettent vissza attól a gondolattól, hogy kiesapongó hirében álló vőlegénye, majdan elhanyagolja őt, nem is volt csoda tehát, hogy szerelmes se volt abba a fiuba, ki néhány nap előtt a kezét megkérte s akinek néhány hét mulva talán hüséget is fog esküdni, hogy még azt az egyszerü vonzalmat sem érezte vőlegénye iránt, mit a legprózaiabb leányok is éreznek menyasszonyságuk idejében, mikor az álmodozások, a sejtelmek korszakához jutnak.

Csapó Károly megkérte a kezét és ő igent mondott, hiszen a mama is ugy akarta.

*

Az esküvő után a fővárosba költöztek, hol pompásan berendezett lakás állott rendelkezésükre.

Néhány nap mulva Károly igy szólt nejéhez:

— Ma este felkeresem régi jó barátaimat, kik talán nem is tudják, hogy már itt lakunk, nem tudom, mikor térek haza; ne várj reám Elluskám, hanem térjen nyugalomra.

Ella kissé elpirult, aztán egy malicziózus mosolylyal igy válaszolt:

— Én meg egy régi barátnőmet keresem fel, kivel Párisban is találkoztam, s amint értesültem, egy huszárszázados vette nőül, ha esetleg én később érkeznék haza, mint ön, ne zavarja álmát hazatértem...

Károly nem vette észre a maliciát Ella szavaiban. Azt hitte, hogy csak enyeleg vele, avagy talán nem is igen törődött neje válaszával, mert csakhamar átöltözött s eltávozott.

Ella idegesen járt fel s alá a szobában, azt mégse hitte, hogy férje ilyen hamar, a mézeshetek első napjaiban, egyedül, magára hagyja, nem törődve azzal, hogy tán házon kivül tölti az éjt, állitólag egy megnevezett idegen barátnő társaságában.

Odaállt a tükör elé, egy mozdulattal lebontotta sötét hajhullámait, mely gazdagon omlott hófehér vállára s gunyosan felkaczagott.

— Nem vagyok elég szép, elég csábító? Ha...ha... azok a barátai... azok a kifestett... Eh mit, hiszen ugy se szerettem„ most meg már undorodom tőle.

Odarohant az ablakhoz, az uteza vásári zaja felhallatszott hozzá. Szinte azt képzelte, hogy az a kis szőke leány, ki remegve simul kedvese oldalához, az a szerelmes asszony, ki férje karján gondtalanul halad mosolyogva, a kis pajkos iskolásleány, ki enyelegve siet kisérője mellett, mind róla beszélnek, őt nevetik: — ime, nézd ezt a fiatal menyecskét, ki nem régen álmodta még a fiatal leányok virágálmát, néhány napja csak, hogy férjhez ment s férje ma már vig czimborák társaságában tivornyázik s ő mohón várja hazatértét. — Ostoba.

Ez a szó csengett fülébe, százszorosan visszhangozva „ostoba“.

Párisi nénikéje jutott eszébe, ki mindig azt mondta: „Szeget szeggel“ „amint ő, ugy te is, tedd csak féltékenynyé az urad, majd meglátod, hogy majomszeretettel fog őrizni“.

Rövid gondolkozás után, magára vette utczai ruháját s eltávozott.

Mikor az utczára ért, azon tünődött, hogy merre menjen. Szemben bérkocsi állomás volt. Elszántan odasietett s az első kocsiba vetette magát.

— A kaszárnyába.

A kocsis egyet hunyoritott szemével, s a lovak közé csapott.

Amint a kaszárnyába lépett, Kóder százados után kérdezősködött. Egy sneidig hadnagy fölvilágositotta, hogy Kóder századost Kecskemétre helyezték át.

Ella kissé zavarba jött, mert a főhadnagy elég csipősen jegyezte meg, hogy Kóder százados nős.

— Én nem is a századost, hanem a feleségét keresem, szólt sértett önérzettel.

— Bocsánatot kérek asszonyom, de... azt hittem, hogy...

— Igen, ön azt hitte, hogy a százados szeretője vagyok, nemde? Csalatkozott, uram — és ezzel otthagyta a faképnél a főhadnagyot, ki egyet pödöritett bajuszán s felkaczagott.

Amint hazaért, meglepetten látta, hogy férje hálóköntösben járkál fel s alá az ebédlőben.

— Ah, maga itt? — kérdezte mosolyogva, midőn belépett — hát a barátok?

— Nem voltam velük — szólt boszusan Károly — szörnyü fejfájást éreztem s visszatértem magához.

— Valóban, nagyon kedves férj uram, különben csak reggel lett volna szerencsénk?

— Meglehet. De végre is, Ella, ebbe meg kell nyugodnia, nagyon jól tudta, kinek mond igent, mikor megkértem a kezét, tudhatta, hogy nem tartozom azon fiatal emberek közé, kik házasságuk után papuceshősökké változnak. Igaz, talán korán bizonyitom be, de jobb, ha hamarább hozzászoktatom.

— Igaza van, kedves uracskám, ön a legmodernebb férjek mintaképének látszik, éppen azért reménylem, ön se fog csodálkozni azon, ha felhasználom szabadságomat, melyet maga nyitott számomra.

Károly meghökkent e válasz hallatára; erre nem volt elkészülve. Tudta ugyan, hogy Ella ismeri ama párisi hölgyek életmódját, kiket Dumas fils demimonde-oknak nevezett, de hogy ezt ilyen merészen a szemébe is mondja, ez gondolkodóba ejtette. Odament a feleségéhez s mereven a szemébe nézett.

— Odahaza volt a barátnője? — kérdezte gunyosan.

— Nem...

— És hol lakik a barátnője?

— Most Kecskeméten, azelőtt a kaszárnyában lakott a férjével, Kóder századossal.

— Kóder századossal? Hát ezt is ismeri...

— Őt magát még nem ismerem, de felesége jó barátnőm volt.

— Kóder százados felesége? Ha...ha ... Jó éjszakát nagyságos asszonyom — és fütyörészve a hálószobába sietett.

Egész éjjel nyugtalanul vergődött ágyában, nem tudott elaludni, fásult szivén erőt vett valami kimondhatatlan gyötrelem, amit eddig még sohasem érzett: a féltékenység. Ellát vélte maga előtt, amint idegen férfi karjában szeretkezik, bünös szerelem közepette... majd barátait, a mindig berugott kompániát látta lázában... Az undor, a féltékenység kinozták egyszerre beteg lelkét, szeretett volna felorditani haragjában. Szörnyen bántotta felesége szavai, belátta, hogy annak teljesen igaza van.

Amint reggel lett, átment a szomszéd szobába feleségéhez, aki egy kanapén feküdt utczai ruhájában ugy, amint az este hazajött. Sötét szempillái szinte árnyékot vetettek rózsás arczára, orrocskája, melynek czimpái tágra nyiltanak, tán valami érzéki vágytól; szabályos kis szája, melynek ajkai keresen mosolyogtak, arra vallottak, hogy valami igen szépet álmodik.

Károly egy ideig mereven állott felesége előtt, nézte, csodálta ezt a gyönyörü teremtést, kit sajátjának nevezhetne, ha eldobna magától mindent, mely a multra emlékezteti, ha most is letérdelne előtte s megesküdnék, hogy szakit kalandos legényéletével, hogy ezentul mint szerető, boldogitó férj fog előtte megjelenni, hogy szeretni, imádni fogja... Igen, akkor talán ő is lemondana arról, amit este oly merészen vágott a szemébe.

Amint igy gondolkodott, vére szilajan keringett ereiben, észre se vette, hogy valami mind közelebb vonzza őt feleségéhez, ki talán mindezt álmodja most, amit ő gondolatban cselekszik. Már egész közel volt hozzája. Az arczának lehelete elbódította, hirtelen átkarolta derekát és szenvedélyesen csókolni kezdte a feleségét.

Ella felrezzent álmából s örömében felkiáltott:

— A néninek igaza volt.... Győztem.